

Conij
S.
Mi
ores,
Dua
tat.

Santa Cruz

124

UVA. BHSC. IyR_124_1

152
Cra. J. Caj. A.

Ran

BIBLIOTECA	
DE LA UNIVERSIDAD DE VALLADOLID.	
Estante n.º	71
Tabla	6
Número	124

Nº 124

124

Libri minores. Et primum.
Catonis distica moralia.
Cum Antonij Nebrisensis
annotationibus.

Ad perquam Reverendum patrem ac clementissi-
mum Dominum. Dominum Joannem Fonseca Archie-
piscopum Rosanensis, ac perinde Episcopum Burgensis
Aelij Antonij Nebrisensis Historiographi Regij castiga-
tionis quaedam in libellos, quos appellant minores. Feliciter
incipiuntur.

Vide quam sim laboris minime recusans Pater clemen-
tissime: ut qui profestis diebus professione duplici Salma-
ticensis academig sim distractus: qui ferias omnes ad scri-
bendas Principum nostrorum res gestas consecravim, admonitus
tamen ab Arnaldo Guillermo typus artis egregio artifice: ut
libellos quosdam, in quibus post artis grammatices prima eru-
dimenta consueverunt pueri ad latinas literas innitari, cas-
tigarem, castigatosque officio suog calcographis imprimendos tra-
derem; nihil mihi indulsi quin homini perclare de me merito
et amplitudinis tues chenti observantissimo more gererem. Itaque
successivis quibusdam horis, quas otio meo reservaveram: percurrari
opuscula illa que diu fuerant vellibrariorum negligentia, vel potius

perceptorum ignorantia depravata. Dispunxi, quae redundabant,
induxi, quae defuerant, restitui in suum ordinem quae fuerant inver-
Denique omnes clausulas per commata, et cola ecclesiastico more dis-
tinxi. Sed dices tu fortasse Pater amplissime: quod attinet ad me tuus
iste labor, quod ad eruditionem tuam spectat: nihil profecto. Quod
ad sacrificulos, sacerdotesque tuos, quorum innumerae multitudi-
ni praesides, quibus parte consultum esse oportet quam plurimum. An
non ad summum sacerdotem pertineat discernere, qui libri, et quales
et a quibus et quomodo sint legendi? Sed de his rebus alias sum pluri-
bus cum amplitudine tua commentatus, atque si dederis tempus, lo-
cumque, pluribus agam. Nunc ad rem descendo. Libellus qui sub inscrip-
tione Catonis, vel sub incerti auctoris titulo inter periclorum manus
vulgo circumfertur: cuiuscumque tandem is sit, continet profecto
materiam religiosam, et quoad componendos etatis illius mores plurimum
conducit: constatque satis venusto, neque contemnendo generis versu.
Atque utinam quemadmodum hoc opus grammaticorum omnium con-
sensu quodam incredibili pariter receptum: ut prima literarum vindi-
monta intrantibus ab eo enarrandi exordium tradant: ita omnes conu-
rent in exordium pernicemque illius quod insequitur, operis sub honesto,
et magna pollicenti indice: de contemptu mundi. Nam Florentus, et quin-
que claves, et mens doctrina: et huiusmodi literarum quisquis: non
modo legendas, sed si forte in manus incidereint: laceras, aut igni sub-
ijcerendas, aut in myrropolia, unde cuculi frant: mittendas censeo.
Magistratusque nostros de moribus, et in scholarum structuris diligendaque

materiā & architectis ceterisque opificibus tam sint diligentes: in eo quo
 potissimum res literaria constat: carodeo quodā somno indormiant:
 vt neq; quid legendū: neq; quid abigendū sit ab scholis curēt: snātq;
 professorū arbitrio: vt pro libidine aulicā suam perdoceant. Subitq;
 animū meum frequenter quedā puerorum nostrorū cōsuleratio: qui
 temporā sua coguntur insumere in illis operibus: q̄ nō modo nō edi-
 scenda: nec fugienda execrādāq; sunt. Pudet me exterrari gentiū: non
 dico nunc Italorū: qui iure sibi vindicauerunt vt soli bonarū artium cul-
 tores habeantur: sed Gallozū: Germanozū: Saxonum: Dalmatarū:
 qui nos iam hoc nomine subannāt: ludibridos habent: qđ has nugas
 inter nos versari patiamur. neq; id tantum in vicis. castellis. munici-
 pijs: sed in vrbib; quoq; & i media luce pulcherrimi hui; nostri gym-
 nasiū: in quo ignauissimus quisq; audet palā deliramenta sua vel ab
 alijs accepta p̄stari. Quin potius si qđ literarū potētū vsquā cōcipit:
 hic parturitur. hic editur. hic educatur. Sed hec alio in loco deplorabi-
 tur cōmōdius. nunc ad Latonem redeamus. Sunt in libello illo com-
 plura q̄ propter antiquitatū ignorantia perperā a p̄ceptoribus enar-
 rari cōsueuerunt. Quale est distichon illud in quo pleriq; omnes herēt.
 Rem tibi quam nō scis aptam dimittere noli:
 fronte capillata possi hec occasio calua est.

Omitto nunc enarratorū insomnia. quibus seipso infelicesq; disci-
 pulos torquent: que q̄ sint friuola. inania. neq; satis coherentia: ex se-
 quētib; aparebit. Sed pro huius distichi expositione aduertendum:
 quod apud grecos fingebatur deus qui vocaretur ceros: effingebatq;
 puer in prima etatis pubertate: vnde dicta est eueria: quam Cicero
 in quarto de finibus interpretatur opportunitatē. hanc Aulonius poe-
 ta burdegalensis occasionem sexu muliebri vocat: de qua extat illius
 pigramma luculentum: quod libuit hoc in loco apponere: quoniam

Licero.
 Auloni?

co apertissime liquet distichi nostri sensus.
 Cuius opus: phidie qui signū palados: eius
 Quisq; ionem fecit. tertia palma ego sum.
 Sum dea que rara ac paucis occasio nota.
 Quid rorule insillis: stare loco nequeo
 Quid talaria habes: volucris sum. Mercurius que
 Fortunare solet: trado ego cum volui.
 Crine tegis faciem: agnosci nolo. ed heus tu
 Decipiti caluo es: ne tenear fugiens.
 Que tibi iunta comes: dicat tibi. dic rogo que sis?
 Sum dea: cui nomen nec Cicero ipse dedit.
 Sum dea que facti non factiq; exigo penas.
 Nempe vt peniteat sic mctanea vocor
 Tu modo dic quid agat tecum: si quando volauit
 hec manet: hanc retinent quos ego preterij
 Tu quoq; dum rogitas: dum percontando moraris.
 Elapsam dices me tibi de manibus.

*Sibyllarum...
 sic homo can...
 sic dicitur...*

epigrammatis sensus hic est. Erat occasio simulachri in media
 la ex ere siue ex alia materia expressum. qđ intuens quispiā ex preteriti
 bus: querit ab eodem. Cuius opus est: id est quis artifex effinxit te?

A ii

Cui simulastrum respondet: Phidie subaudi sum opus: Qui fe-
signi. id est statuā. vnde sigilli parua statua. et sigillaria locus Romae
vbi statue vendebantur. Pallados. minervae. et eius phidie qui fe-
Iouem. Plinius libro. xxiii. Phidias praeter iouem olympiū que-
nemo emulatur: fecit et ex eboze minervā athenis. Tertia palma est
sum. i. tertius opus in quo Phidias de ceteris opificibus victoria cum
laude reportavit. Quae rara et paucis nota. quia rerū gerendarū oppo-
tunitas et occasio raro contingit: et a quibus paucissimis cognoscit. Quid ro-
tule insulis: imitabatur occasio sumis pedum digitis rotule. hoc e-
pile qua figura nulla est ad mortū aptior. Itaque petit viator cur tam
brico loco pedū digitos fixerit: ad quod occasio respondet se nunquam aliqu-
in loco perflare diu consueuisse. Quid talaria habes: erant talaria al-
curius Mercurius legationē aliquā deorsū obiturus pedibus aptaba-
quo citius mandata volans perageret. Vergilius. iiii. eneid. ac p̄mu-
pedibus talaria necit aurea. Itaque viator querit cur in pedibus ale-
habeat. Cui occasio respondet: quod est volucris: citoque pertransiens. Mer-
curius quod alind quocumque dicit se habere quod est sibi cum mercurio comun-
idque est quod potest cui velit dare lucrum: vnde et mercatorum pecunia
deus est mercurius: atque ut Plautus inquit in amphitryone mercim-
nūis emundis vendū dicitur praest. quae solet fortunare. i. per fortunam pe-
speram dare. Persius mercuriūque accersis fibra da fortunare penat-
i. fortunatos esse. Trado ego cum volui. quae reuera omne mercatorū
negociū occasione atque opportunitate constat: ex quibus lucrum an-
damnum sequitur. Erine regis faciem: subaudi cur. nam interrogat cu-
frontem crinibus obibret. Ad quod occasio respondet: quod id facit ne ag-
scatur. quae ut supra dixit paucis nota est. Occipiti caluo es: sibi intelli-
dum quocumque cur. Interrogat enim cur habeat occiput. i. partem capit-
posteriorē de caluata vbi solent esse copiosi crines: cum praesertim
illos habeat propensiores in fronte quam consuevit esse nuda. Ad quod oc-
asio respondet ne cum fugiam: quae officium meum est nunquam eodem in-
co permanere: usque a quibus fugio relinquā anfas ex quibus possint me
comprehendere atque subinde retinere. Quae tibi iuncta comes: vbi occi-
stons imago erat: apponebatur et signum penitentiae quae grece dicitur ma-
tanea. Interrogat itaque curiosus ille viator: quae sit illa que accedit occi-
stioni quasi comes. Ad quod occasio respondet a comite sua potius quam a de-
id queri debere: vnde subdit. Dicat tibi. i. pete ab illa: et dicat tibi quae de-
a me petis. Dico que sis: viator et de nomine et de officio querit: ad
quod vtrunque metanea respondet. Suz dea. nam haec omnia que me-
talibus contingit ab antiquis illis grecis et latinis pro numinibus
lebantur. cui cicero. nescio an vspiam cicero penitentiae viator nomini
Quae facti: et non facti. quae penitentiae sequitur ex vtroque: vel quod non inte-
lecta temporis opportunitate aliquid fecimus: vel facere omisimus. E-
go penas. id est punio vtroque qui aduersa occasione aliquid fecerunt aut
non fecerunt. Nempe ut peniteat. i. quia illos fecisse aut non fecisse pe-
niter: in hoc punio illos et sic vocor metanea. quod ut diximus interpre-
tur penitentia a metaneo: quod est peniteo si latine sic dici possit. Tu m-
do dic quid agat tecum: querit rursus ab occasione viator: que societas
aut communicatio possit esse inter deas tam dispares: ut altera iuxta

Plinius.

Plautus.

Persius.

manu amandoan
alteram ponatur. Ad qd occasio respōdet. si quando volauit. qz dixerat
supra q̄ hēbat talaria: 7 q̄ erat volucris. Hec manet: ad puniendum scz
eos qui non sunt vñ feliciter occasione. hanc retinet scz
penitentiam facti 7 non facti. Quos ego preterij. i. reliqui 7 quibus nō
sui propicia. Tu quoqz. sensus est. o spectator qui forte hoc tempore qd
interrogādo perdis: aliquid eras facturus fortasse occasione amittes:
quando deinde penitentia sequatur. Dices me elapsam esse manū. i.
fugisse te: vt nō faceres qd potuisset suo tempore atqz opportune fieri.
Nam profecto intelligis o lector in quo sensu accipiendum sit: qd pseu-
do cato dicit. Nem tibi quam noscīs aptam. i. esse tibi accommodā 7 vtilē.
noli dimittere. i. statim arripe: ne occasio elabatur: 7 subdit: qz occasio
est capillata frōte. i. qd Ausonius dixit. Erine tegis faciem: vt scz a pau-
cis agnoscat. 7 post hec. i. in parte posteriori hoc est in occipitio ē calua.
hoc est ne ex crinibus cōprehendi possit: cum effugit semel. Cōfer nunc
obsecro cum superiōribus nugas quas isti blacterant: 7 tenebras qui-
bus inuoluunt ea que sunt clara 7 ipsa luce splēdidiora. Sed neqz soli
grammatici in hac parte peccant: sed etiam seuerioris discipline profes-
sores in errore pari versantur: immo fortasse maiori quāto maius acci-
pitur detrimentum ex ignoratione rerum q̄ verborum. vt quod i t̄pso
statim prohemio aphorismozū Hippocratis legitur. Alta breuis. ars
longa. tempus acutum. sic enim perperā vertit interpres pro eo quod
esse debuit occasio preceps. Nam quid ineptius dici putuit: q̄ tempus
acutum asserre aliqui difficultatis medicīne studio. Atqui. Theodo-
rus Gaza. et Laurentius Laurentianus sic verterunt: occisio preceps
quoniam oportunitas dande potionis: capiēpi cibi: detrahendi san-
guinis breui momento preterlabitur. neqz facile cognosci potest. et de
occasione satis.

Si deus est animus.

In eiusdem operis limine distichon illud positum vulgo non expo-
nitur recte: ueqz ex mente auctoris. (Si hic nō dubitantis est: sed
ratiocinantis.) Cum dicunt qd deus est animus: quomodo 7 Platonī
ci dicunt: deum esse mundi animam. aut quomodo litere sacre dicunt:
qd deus est spiritus. Sed ediuerso potius quod animus noster est deus.
hoc est diuinus. siue vt quidam dixerunt: quedā dei portio. Est autem
putus carminis sensus ex sexto Ciceronis libro de republica ad verbū
selinatus. Abi Paulus emilius in somnis Scipionē a phricanū mī-
nozem his verbis alloquitur. sic habeto te nō esse mortalem sed corpus
hoc. Neqz enim tu is es: quem forma ista declarat: sed mens cuiusqz est
quīqz: non ea figura. que digito monstrari potest. Deum te igitur scito
esse si quidem est deus qui viget. qui sentit. qui meminit. qui puidet. 7
post multa que de animi immortalitate scribit: ilico subiungitur. hunc
tu exerce optimis in rebus quod tantum valet: quantum id quod no-
ster dixit. Hic tibi precipue sit pura mente colendus. id est exercēdus: sic
terra dicitur coli. 7 artes omnes. Exercendus itaqz 7 colendus animus
est virtutum studio. que citra laborem acquiri non possunt. iuxta illud
Destodi. Sudorem posuere dei virtutis ad arcem. vnde statim sequit
plus vigila semper. &c. Quod vero interponendo dixit nobis vt carmī

antonu
am 2 anoni
antonu rrode
Anoni

Hipocra-
tes.
Theodor.
Laurentia
nus
man

Ciceronis.
Cicero
anoni

A iii n

Vergilius. na dicunt pleni sunt huius sententiae poetarum libri. **Vergilius.** **Ignes**
Quidius. est animis vigor et celestis origo. et **Quidius.** est deus in nobis. et illud
Iuuenia. eiusdem sunt quidam qui nos numen habere putant. et **Iuuenalis.** sen
Bratus. sum a celesti demissum traxim? arce. Et illud arati poetae: quod **Paulus**
Paulus. apostolus citat disputans in arepago nos inquit genus dei sumus:
Hierony- quemadmodum quidam vestrorum poetarum dixerunt. Esse autem
mus. **Aratum** qui illud homistichon scripsit diuus **Hieronymus** testatur.

Leges cupiunt vt iure regantur.

In disticho illo eiusdem operis.

Judicis auxilium sub iniqua lege rogato.

Ipse etiam leges cupiunt: vt iure regantur.

subest reconditus quidem sensus: ne tam vulgaris quae isti interpretantur.
Est autem huius celsi sententia: quod leges scriptae quae promulgantur
vt vniuersum obseruentur: et eo nomine iustae sunt: voluit quoadque cor
rigitur a iure animato: hoc est a bono et equo iudice: qui ab **Aristotele** episcopus
ces dicitur: et ipsa equitas et bonitas quae episcopia vocatur ab eodem corre
ctio legis dicitur. et episcopi ex equitate et bonitate legem interpretari non
sequendo iuris rigorem quod idem autor vocat acridodicae hoc est ius
districtum et asperum quod lex prima fronte praecipere videtur: sed quod le
gislator ipse qui legem tulit: si adesset: utique censeret. Itaque non simpli
citer est idem equitas et bonitas quod iustitia: ne idem bonum et equum
quod iustum: sed neque sunt tamen genere diuersa. Nam et equum et bonum
quodammodo iustum est: non quidem scriptum sed quemadmodum di
cimus ab animato iure inductum. Cum itaque **Terentius** in **adolphis**
scribit: non necesse habeo omnia pro meo iure agere: ius in priori illa si
gnificatione accipit. vbi **Donatus.** ius inquit est quod omnia recta et inie
ribilia erigit. Cum vero dicit autor quod ipse leges cupiunt: vt iure regantur:
de emendatione legis intelligendum est. In quo etiam sensu acce
pit iuris consultus in titulo de iusticia et iure. Ius inquit est ars boni et
equi cuius merito quis nos sacerdotes appellat. **Itaque** est aliud bonum
et aliud equum quod **Accursius** eo in loco putat: sed quemadmodum na
tura conuenientia sunt: ita et a grecis vno appellatur nomine utriusque: hoc
est episcopes: cui quod apud latinos vnum non est inuentum: duo sunt excogi
tata: quae illud representarent: hoc est equum et bonum: quod est scripti iuris
vt isti nunc loquuntur quoddam temperamentum. Nam a latinis sum
mum ius appellatur potius quam strictum aut rigidum: quod dicimus
ab **Aristotele** vocari acridodiceum. **Terentius** in **heaut.** verum illud

Terentius.

Donatus.

Aristotele.

Terentius.

Licero.

Columela.

Chreme dicunt: ius summum sepe summa malicia est. **Licero** in .i. offi
cium. existunt etiam sepe iniurie calumnia quadam et nimis callida
iuris interpretatione: ex quo illud summum ius summa iniuria factum
est iam tertium sermone proverbium. **Idem** pro **Lectina** non minus la
borat **Lectina** ne summo iure egisse quod ne certum ius obtinuisse videa
tur. **Columela** in .i. de rusti. summum ius antiqui summam crucem pu
tabant. **Titium** autem hoc quod leges a iure animato corrigi debeant
non tam ipsum legis aut legislatoris: quod ipsius materie natura contin
git: que ita est variabilis: vt nulla certa quadam ratione prouideri pos
sit. Quod igitur deest legi iudicio boni et equi viri supplebitur relinquitur.

LIBER CATONIS.

Vm animaduenterē quā plurimos hoīes
 grauit̄ errare ī via morū : succurrēdū &
 cōsulēdū opintoni eorū fore existimauī :
 vt maxie & gl'iose viuerēt : & gl'iam cōtin
 gerēt. Nūc te filii charissime docebo quo
 pacto mores tui animi cōponas. Igit̄ ita
 legito mea p̄cepta vt itelligas. Legere enī & nō itelligere
 negligere ē. Itaq; deo supplica. Parētes ama. Cognatos co
 le. Datū sua. Forote para. Cū bonis ābula. Ad cōsiliū ne
 accesseris : a n̄quā vocer̄. Mūdus esto. Saluta libēter. Cede
 maiorī. Mutuū da. Cui des videto. Magistrū metue. Vere
 cūdia sua. Rē tuā custodi. Diligētīā adhibe. Familiā cura.
 Cōiūta raro. Qd̄ satis ē dormi. Cōiugē ama. Iusurādū fa
 ua. Vīno te tēpera. Pugna p̄ p̄ria. Nil temere credider̄. Me
 retricē fuge. Liberos erudi. Blādus esto. Irasci ab re noli. Ne
 minē irriser̄. In iudiciū adesto. Existimatonē retine. Iracū
 diā tēpera. Esto ad p̄toriū. Disce l̄as. Cōsultus esto. Bene
 facito bonis. Ne esto maledic⁹. Virtute vt̄ere. Trocho lu
 de. Aleas fuge. Tu te cōsule. Nil temere credas. Parētes pa
 tiēt̄ vice. Minorē ne cōtēpseris. Nil arbitrio virtū fecer̄.
 Patere legeris quā ipse tuleris. Beneficiū accepti memor es
 to. Miserū nollī irridere. Minimē iudica. Alienū nollī con
 cuppiscere. Illud stude agere quod rectum est.

*Cato de moribus
 Cato de moribus
 Cato de moribus*

I de⁹ est animus, nobis vt carmina dicūt,
 Hic tibi p̄cipue sit pura mēte colēdus.
 Plus vigila semper, ne somno dedit⁹ esto.
 Nā diuturna ges vitiis alimēta ministrat.
 Virtutē primā eē puto cōpescere linguā.

*Ordo ē ani
 mus noster
 est de⁹ hoc
 carmina id
 ē poete. hic
 scilicet ani
 mus sit col
 endus.*

Proximus ille deo est, qui scit ratione tacere.
 Sperne repugnando tibi tu contrarius esse.

*Dissidet d.
 discordat.*

Conuenit nulli, qui secum dissidet ipse.

Si vitam inspicias, hominum si deniq; mores,

Cum culpent alios, nemo sine crimine viuīt.

A IIII

LIBER PRIMVS,

Quæ noctura tenes quàmuis sint chara, relinque.

Vtilitas opibus præponi tempore debet.

Constans & lenis vt res exposulat esto.

Temporibus
quia sapien-
tis est mu-
tare cõsiliũ
temporibusq;
cedendum.

Temporibus mores sapiens sine crimine mutat.

Nil temere vxori de seruis crede querenti.

Sæpe etenim mulier, quem coniunx diligit odit.

Cumq; mones aliquem, nec se velit ipse moneri,

Si tibi sit charus, noli desistere coeptis.

Contra verbosos noli contendere verbis.

Sermo datur cunctis, animi sapiencia paucis.

Dilige sic alios: vt sis tibi charus amicus.

Sic bonus esto bonis, ne te mala damna sequantur.

Nonus au-
tor: s; ali-
cuius noui
tatis disse-
minator.

Rumores fuge, ne incipias nouus autor haberi.

Nam nulli tacuisse nocet, nocet esse locutum.

Rem tibi promissam, certo promittere noli.

Rara fides, ideo, quia multi multa loquuntur.

Cum te aliquis laudat, iudex tuus esse memento.

Plus aliis de te, quàm tu tibi, credere noli.

Officiũ. be-
neficiũ.

Officiũ alterius, multis narrare memento.

Atq; aliis cum tu benefeceris, ipse fileto,

Multorum cum facta senex & dicta recenset,

Fac tibi succurrant, iuuenis quæ feceris ipse.

Ne cures, si quis tacito sermone loquatur.

Consciũs ipse sibi, de se putat omnia dici.

Cum fueris foelix, quæ sunt aduersa caueto.

Non eodem cursu respondent vltima primis.

Cum dubia & fragilis sit nobis vita tributa,

In mortem alterius spem tu tibi ponere noli.

Exiguũ munus cum det tibi pauper amicus,

Accipito placide, & plene laudare memento.

Infantem nudum cum te natura creauit,

Paupertatis onus patienter ferre memento,

Ne timeas illam, quæ vitæ est vltima finis,

CATONIS.

Qui mortem metuit, quod viuit perdit idipsum.

Si tibi pro meritis nemo respondet amicus.

Incusare deum noli, sed te ipse coerece.

Ne tibi quid desit, quasitis vtere parce.

Vtq; quod est serues, semper tibi deesse putato.

Quod præstare potes, ne bis promisseris vlli.

Ne sis ventosus, dum vis bonus esse videri.

Qui simulat verbis, nec corde est fidus amicus.

Tu quoq; fac simile, sic ars deluditur arte.

Noli homines blando nimium sermone probare,

in assentatione

Fistula dulcia canit, volucrem dum decipit auceps.

Cum tibi sint nati, nec opes, tunc artibus illos

Instrue, quo possint inopem defendere vitam

Quod vile est carum, quod carum vile putato.

Sic tibi nec cupidus, nec auarus nosceris vlli.

Quæ culpare soles, ea tu ne feceris ipse.

Turpe est doctori, cum culpa redarguit ipsum.

Quod iustum est petito, vel quod videatur honestum.

Nam stultum est petere, quod possit iure negari.

Ignotum tibi noli præponere notis.

Cognita iudicio constant, incognita casu.

Cum dubia incertis versetur vita periclis,

Pro lucro tibi pone diem quicumq; laboras.

Vincere cum possis, interdum cede sodali.

Obsequio quoniam dulces retinētur amici.

Ne dubites, cum magna petas, impendere, parua.

His etenim rebus coniungit gratia charos.

Litem inferre caue, cum quo gratia iuncta est.

Ira odium generat, concordia nutrit amorem.

Seruorum ob culpas cum te dolor vrget in iram,

Ipse tibi moderare, tuis vt parcere possis.

Quem superare potes, interdum vince ferendo.

Maxima enim morum est semper patientia virtus.

LIBER SECVNDVS.

Conferua potius quæ sunt iam parta labore.

Cum labor in damno est, crescit mortalis egestas.

Dapsilis interdum notis & charus amicis.

Cum fueris foelix, semper tibi proximus esto.

Uelluris si forte velis cognoscere cultus,
Vergilium legito, quod si mage nosse laboras,
Herbarum vires, macer tibi carmine dicet.

Si romana cupis & punica noscere bella,

Lucanum quæras, qui martis prelia dixit.

Si quid amare libet, vel discere amare legendo,

Nasonem petito, sin autem cura tibi hæc est,

Vt sapiens viuas, audi quæ discere possis,

Per quæ semotum vitii deducitur æuum.

Ergo ades, & quæ sit sapientia, discite legendo.

Si potes, ignotis etiam prodesse memento.

Vtilius regno, meritis acquirere amicos.

Mitte arcana dei, cœlum quæ inquirere quid sit.

Cum sis mortalis, quæ sunt mortalia cura.

Linqe metum lethi, nam stultum est tempore in omni,

Dum mortem metuis, amitti gaudia vitæ,

Iratus de re incerta contendere noli.

Ira impedit animum, ne possit cernere verum.

Fac sumptum propere, cum res desiderat ipsa.

Dandum etenim aliquid est, cū tēpus postulat aut res.

Quod nimium est fugito, paruo gaudere memento.

Tuta mage est pupis, modico quæ flumine fertur.

Quod pudeat socios prudens celare memento,

Ne plures culpent id, quod tibi displicet vni.

Nolo putes paruos homines peccata lucrari,

Temporibus peccata latent, & tempore patent.

Corporis exigui vires contemnere noli.

Consilio pollet, cui vini natura negauit.

Quem scieris non esse parem tibi, tempore cede.

SCATONIS,

Victorem a victo superari saepe videmus.
Aduersus notum noli contendere verbis.

Lis minimis verbis interdum maxima crescit.

Quid deus intendat noli perquirere sorte.

Quid statuat de te, sine te deliberat ipse.

Inuidiam nimio cultu vitare memento.

Quæ si non lædit: tamen hanc sufferre molestum est.

Esto animo forti, cum sis damnatus inique.

Nemo diu gaudet, qui iudice vincit iniquo.

Litis præteritæ noli maledicta referre.

Post inimicicias iram meminisse malorum est.

Nec te collaudes, nec te culpaueris ipse. *Bana*

Hoc faciunt stulti, quos gloria vexat inanis.

Vtere quæsitis modice, cum sumptus abundat.

Labitur exiguo, quod partum est tempore longo.

Inspiciens esto cum tempus postulat, aut res.

Stulticiam simulare loco, prudentia summa est.

Luxuriam fugito, simul & vitare memento

Crimen auariciæ, nam sunt contraria famæ.

Noli tu quædam referenti credere semper.

Exigua est tribuenda fides, qui multa loquuntur.

Quod potu peccas, ignoscere tu tibi noli.

Nam nullum crimen est vini, sed culpa bibentis.

Consilium arcanum tacito committe sodali,

Corporis auxilium medico committe fideli.

SUCCESSUS indignos noli tu ferre moleste.

Indulget fortuna malis, vt lædere possit.

Prospice qui ventunt, hos casus esse ferendos.

Nam leuius lædit quicquid præuidimus ante.

Rebus in aduersis animum summittere noli.

Spem retine, spes vna hominem nec morte relinquit.

Rem tibi quam noscis aptam, dimittere noli.

Fronte capillata, post hæc occasio calua est.

aber caluo

LIBER TERTIVS

Quod sequitur specta, quodq; imminet ante videto.
 Illum imitare deum, partem qui spectat vtranq;
 Fortius vt valeas, interdum partior esto.

Pauca voluptati debentur plura saluti.

Iudicium populi nunq; comtempseris vnus.

Nec vni placeas, dum vis contemnere multos.

Sit tibi præcipue (quod primum) cura salutis,

Tempore ne culpes, cum sint tibi causa doloris.

Somnia ne cures, nam mens humana, quod optat

Dum vigilat, sperat, per somnum cernit idipsum.

Noc quicumq; velis carmen cognoscere lector,
 Hęc præcepta feras, que sunt gratissima vite.

Instrue præceptis animum, ne discere cesses.

Nam sine doctrina vita est quasi mortis imago.

Commoda multa feres, sin autem spreueris illud,

Non me scriptorem, sed te neglexeris ipse,

Cum recte viuas, ne cures verba malorum.

Arbitrii nostri non est, quid quisq; loquatur.

Productus testis, saluo tamen ante pudore,

Quatuncunq; potes, celato crimine amici.

Sermones blandos, blæsosq; vitare memento,

Simplicitas veri sana est, fraus ficta loquendi.

Segnitiam fugito, quæ vitæ ignauia fertur.

Nam cum animus languet, consumit inertia corpus.

Interpone tuis interdum gaudia curis,

Vt possis animo quemuis sufferre laborem.

Alterius factum aut dictum ne carpsieris vnq;

Exemplo simili, ne te derideat alter.

Quæ tibi fors dederit tabulis suprema notato,

Augendo serua, ne sis quæ fama loquatur.

Cum tibi diuitiæ superent in fine senectæ,

Municipiū facito viuas, non parcus amicis.

Vtile consilium dominus ne despicte serui.

Tabulis
 cilicet te-
 stamenti.

4

GATONIS.

- Nullius sensum si prodest, tempferis vnq̃.
Rebus & in censu si non est, quod fuit ante.
Fac vitas contentus eò quod tempora præbent.
Vxorem fuge, ne ducas sub nomine dotis.
Nec retinere velis, si coeperit esse molesta.
Multorum disce exemplo, quæ facta sequaris.
Quæ fugias, vita est nobis aliena magistra.
Quod potes, id tentes, operis ne pondere pressus,
Succumbat labor, & frustra tentata relinquas.
Quod nosti factum non recte, noli silere.
Ne videre malos imitari velle tacendo.
Iudicis auxilium, sub iniqua lege rogato.
Ipse etiam leges cupiunt, vt iure regantur.
Quod merito pateris, patienter ferre memento,
Cumq; reus tibi sis, ipsum te iudice damna.
Multa legas facito, perlectis perlege multa.
Nam miranda canunt, sed non credenda poetæ.
Inter conuiuas fac sis sermone modestus.
Ne dicare loquax, dum vis vrbaneus haberi.
Contugis iratæ noli tu verba timere,
Nam lachrymis struit insidias, cum fæmina plorat.
Vtere quæsis, sed ne videaris abuti.
Qui sua consumunt, cum deest, aliena sequuntur.
Fac tibi proponas mortem non esse timendam.
Quæ bona si non est, finis tamen illa malorum est.
Vxoris linguam: si frugi est, ferre memento.
Nam malum est nil velle pati, nec posse tacere.
Dilige non ægra charos pietate parentes.
Nec matrem offendas, dum vis bonus esse parenti.
S Ecuram quicumq; cupis producere vitam,
Nec vitis lædas animum, quæ moribus obsunt.
Hæc præcepta tibi semper relegenda memento.
Inuenies aliquid quod te vitare magistro.

af traducef

Magistro
verbum est
pro docto.

LIBER QVARTVS.

Despice diuitias, si vis animo esse beatus.

Quas qui suscipiunt, mendicant semper auari.

Commoda naturæ nullo tibi tempore decurunt,

Si contentus eò fueris, quod postulat vsus.

Cum sis incautus, nec rem ratione gubernes,

Noli fortunam, quæ non est, dicere cæcam.

Dilige denarium, sed parce dilige formam,

Quem nemo sanctus nec honestus captat habere.

Cum fueris locuples, corpus curare memento.

Aeger diues habet nummos, sed non habet vsum.

Verebra cum tuleris discens aliquando magistri,

Fer patris imperium, cum verbis exit in iram.

Res age quæ profunt, rursus vitare memento,

In quibus error inest, nec spes est certa laboris.

Quod donare potes gratis concede roganti,

Nam recte fecisse bonis, in parte lucrorum est.

Quod tibi suspectum est, confestim discute quid sit.

Nanq; solent primo quæ sunt neglecta nocere.

Cum te detineat veneris damnosa voluptas,

Indulgere gulæ noli, quæ ventris amica est.

Cum tibi præponas animalia cuncta timere,

Vnum præcepto hominem plus esse timendum.

Cum tibi præualidæ fuerint in corpore vires,

Fac sapias animo poteris sic fortis haberi.

Auxilium a notis petito, si forte laboras.

Nec quisquam melior medicus, q̄ fidus amicus.

Cum sis ipse nocens, cur moritur victima pro te?

Stulticia est morte alterius sperare salutem.

Cum tibi vel socium, vel fidum queris amicum,

Non tibi fortuna est hominis, sed vita petenda.

Vterè questis opibus fuge nomen auari.

Quid tibi diuitiæ profunt, si pauper abundas?

Si famam seruare cupis (dum viuus) honestam,

DE CONTEMPTV MVNDI.

Artula nostra tibi mandat dilecte salutes.
Pauca videbis ibi, sed non mea dona refutes,
Dulcia sunt animę solacia quę tibi mando.
Sed profunt minime, nisi serues hęc operādo.

Quę mea verba monent, tu noli tradere vento.

Cordis in aure sonent, & sic retinere memento.

Vt tibi grande bonum nostri monitus operentur.

Per quod dei donum tibi cœlica regna parentur.

Menti syncerę possunt hęc verba placere

Hoc iter ostendit quò mundi gloria tendit.

Uox diuina sonat, quod nemo spem sibi ponat,

In rebus mundi quę causam dant pereundi.

Quisquis amat christum, mundum non diligit istum,

Sed quasi fetorem spernens illius amorem,

Aestimât obscenum, quod mundus credit amœnum.

Totum vilescit sibi quicquid in orbe nitescit,

Vitat terrenum decus vt mortale venenum.

Abiectoq; foris sceno carnalis amoris,

Ad regnum cœli suspirat mente fideli.

Iamq; fide plena paradisi sperat amœna.

Tu quoq; frater ita carnis contagia vita,

Vt placeas christo, mundo dum viuus in isto.

Ne tibi sint curę res ad nihilum rediturę,

Quę cito labuntur, magnóq; labore petuntur.

Nec modo læteris, quia forsan cras morieris.

Per nullam fortem poteris depellere mortem.

Nullus tam fortis, cui parcant vincula mortis,

Cur caro lætatur, quia vermibus esca paratur.

Nunc locus est flendi, locus est peccata luendi.

Rea gaudebit, qui nunc sua crimina flebit.

Iam iam lætetur, qui gaudia summa meretur.

Gaudia stultorum cumulat augmenta dolorum.

Talia prudentis fugiunt, ea despicientes.

B

LIBER.

Cur cito non spernis, quæ prætereuncia cernis?
 Nōne vides mundum nimis miserum & moribundū,
 Sub gladio diræ mortis languendo perire?
 Mors refecat, mors omne necat, quod carne creatur.
 Magnificos premit & modicos, cumctis dominatur.
 Nobilitum tenet imperium nulli reueretur.
 Tam ducibus quā principibus mors cōmunis habetur.
 Mors iuuenes rapit, atq; senes, nulli miseretur.
 Illa fremit, genus omne tremat, quod in orbe motuatur,
 Illa ferit, tota caro perit, dum sub pede mortis
 Conteritur, & non eripitur vir robore fortis.
 Cur igitur qui sic moritur vult magnificari?
 Cur nimias sibi diuitias petit ille parari?
 Instabiles sumus, & fragiles multisq; ruinis
 Arterimur, sic iam trahimur sub tempore finis.
 Prætereunt & non redeunt mortalia quæq;
 Hæc statio manet in dubio sic nocte dieq;
 Vita breuis velut vmbra leuis sic annihilatur.
 Sic vadit subitoq; cadit dum stare putatur.
 Quis redimit cum mors perimit, quia federa nunquam
 Nec precium nec seruicium mors accipit vnquam.
 Sed quid plura loquar? nulli mors impia parcat.
 Non euadit inops, nec qui marsupia farsit.
 Non igitur cesses ea quæ bona sunt operari.
 Nam mors non cessat tibi nocte dieq; minari.
 Amplius in rebus noli sperare caducis,
 Sed cupiat tua mens æternæ gaudia lucis.
 Fallitur insipiens vitæ præsentis amore,
 Sed sapiens noscit quantum sit plena dolore.
 Quicquid formosum mundus gerit aut preciosum:
 Floris habet morem, cui dat natura colorem.
 Mox vt siccatur, totus color annihilatur.
 Postea nec florem monstrat, nec spirat odorem.

DE CONTEMPTV MVNDI.

BEgia maiestas, omnis terrena potestas,
 Prosperitas rerum, series longinqua dierum,
 Transiet absq; mora, cum mortis venerit hora.
 Mundi quid sit honor, cur nunc tibi scribere conor:
 Nosti quippe satis, quia nihil habet vtilitatis.
 Inspice quàm fragilis, quàm fallax, quàm sit inanis
 Mundus, & illius gloria quam cupimus.
 Prædia terrarum, possessio diuitiarum.
 Fabrica murorum, grandis structura domorum.
 Gloria mensarum cum deliciis epularum.
 Insignesq; thori, cuppæ cyphiq; decori.
 Resplendensq; vestis, quæ moribus obstat honestis.
 Grex armentorum, spaciosus cultus agrorum.
 Fertile vinetum, diuersa vite repletum.
 Gloria natorum, dilectio dulcis eorum.
 Cuncta relinquentur, nec post hæc inuententur.
 Quod breuiter durat, quis prudens acquirere curat:
 Non metuens hominem faciet mors aspera finem,
 Rebus mundantis mendacibus & male sanis.
 Causa grauis scelerum cessabit amor mulierum.
 Colloquium quarum nihil est nisi virus amarum,
 Præbens sub mellis dulcedine pocula fellis.
 Nam decor illarum laqueus fallax animarum.
 Cum verbis blandis fallacibus atq; nefandis,
 Illaqueant stultos, & ferunt ad tartara multos.
 Tempora transibunt, & gaudia vana peribunt,
 Et parient fructum tristem per sæcula luctum,
 Omnibus hoc dico, ne se subdant inimico.
 Ne supplantetur, qui captus in his retinetur.
 Noli confundi misera dulcedine mundi,
 Nam sua dulcedo dilabitur omne sædo,
 Quæ trepidas mentes, & mollia quæq; sequentes
 Fallit mulcendo carnem blandèq; fouendo.

B ii

LIBER.

Postea finitur, nec iam dulcis réperitur.
 Sed fit amara nimis, non æquans vltima primis.
 Et grauitèr pungit miseros, quos primitus vinxit.
 Nam sic illusos, & semper mollibus vsos,
 Damnatos digne post mortem mittit in ignem,
 Atq; voluptatem conuertit in anxietatem.
 Et fit flamma furens illos sine fine perurens,
 Talia lucra ferent, studiis qui talibus herent.
 Sed qui saluari vult perpetuoq; beari,
 Christo deuotum studeat se tradere totum.
 Eius inhærendo præceptis & faciendo,
 Quæ scripturarum monstrant documenta sacrarum.
 Accipiet vere qui vult hæc iussa tenere,
 Sedibus in lætis æternæ dona quietis,
 Quæ cunctis dantur qui corde deo famulantur.
 Hic est seruatorum requies, & vita suorum.
 Gaudia quæ præstat, tribulatio nulla molestat.
 Gloria solemnis manet illic paxq; perennis.
 Semper honoratos semper facit esse beatos,
 Quos recipit secum, quia quamuis iudicet æquum,
 Plura tamen dantur sanctis, quam promereantur.
 Omnia dat gratis fons diuinæ pietatis,
 Pro labore leui confert bona perpetis æui.
 His qui saluantur, sic bona multa parantur.
 Sic mala multa malis mors præparat exitialis,
 Isti gaudebunt, illi sine fine dolebunt,
 Nemo potest fari nec cernere nec meditari
 Gaudia iustorum, sed nec tormenta malorum.
 Quam male fraudatur, quam stulte ludificatur,
 Qui propter florem mundi vanumq; decorem
 Qui prius apparet, & quasi ros protinus aret,
 Vadit ad infernum perdens diadema supernum,
 Quod dominus donat cunctis quos ipse coronat.

DE CONTEMPTU MUNDI.

Erat homo vere, qui cum bona possit habere,
Sponte subit pœnas, infernalesq; catenas.
Huius amor mundi putei parat ima profundū.
Protinus extinctus moritur qui mittitur intus,
Semper ad ima cadit, semper mors obuia vadit.
Nec venit ad metas mortis miserabilis ætas.
Nescia finire semperq; videtur oriri.
Semper vexando, semper gemitus renouando,
Ingerit ardores infinitosq; dolores.
Sunt ibi serpentes flammæ ex ore vomentes,
Funestos dentes & guttura torua gerentes.
A flatu quorum pereunt animæ miserorum.
Sunt ibi tortores serpentibus horridiores.
Deformes, nigri, sed non ad verbera pigri.
Nuncq; lassantur, sed semper ad hæc renouantur!
Ut male feruentes sunt ad tormenta recentes.
Semper tristari semperq; ferire parati.
Semper inardescunt, nec cessant, nec requiescunt.
Sic exercentur, nec parcunt, nec misereantur.
Quam male damnatur, quam fortiter excruciat,ur,
Qui fert tantorum feritatem suppliciorum.
Quid tunc thesauri? quid aceruus proderit auri?
Cum peccatores mittentur in inferiores
Inferni latebras, ignem pariterq; tenebras
Semper passuri, nec ab his vnquam redituri.
Tunc flens & tristis qui pœnis traditur istis,
Malet præteritæ q; in omni tempore vitæ
Pauper vixisset, quam diuitias habuisset.
Stat male securus, qui protinus est ruiturus.
Nec bene lætatur, cui pœna dolorq; paratur.
Non igitur cures gazas acquirere plures.
Gazas fallaces incertas atq; fugaces,
Quæ magis optantur, cum plenius accumulatur.

B III

Nec fatiant mentem, semper maiora petentem.
 Diuitiæ tales sunt omnibus exitiales,
 Nam sibi credentes faciunt miseros & egentes,
 Post carnis vitam per blandimenta nutritam.
 Expertesq; boni tradentur perditioni.
 Nemo tamen credat q̄ ab ista luce recedat
 Ignibus arsurus, vel propter opes periturus,
 Si proprium seruet, si diuitias coaceruet,
 Quamuis sit rarum, poterit possessor earum,
 Iuste saluari, si fugiat nomen auari.
 Viuat prudenter, gazas habeat sapienter,
 Non abscondendo, sed egenis distribuendo.
 Sed satis est notum, quia plus dimittere totum
 Prodest, q̄ temere quæ sunt incerta tenere.
 Tutius est vere morsus fugiendo cauere,
 Quàm prope serpentem procumbere virus habentem.
 Sic est de mundo, quare tibi consilium do,
 Quatinus hoc spreto te tradas pectore læto
 Seruicio christi, cui traditus ipse fuisti.
 Hic tibi præbebit regnum, quod sine carebit.
 Huic si serueris, cellis opibus poteris,
 Tollere quas fures nequeunt, nec rodere mures.
 Collige thesaurum, qui gemmas vincit & aurum.
 Quære bonos mores thesauros interiores,
 Gazas congestas præcellit mentis honestas.
 Nam miser est & erit, qui mundi prospera quærit.
 Est diues vere, qui non ea curat habere.
 Qui bonus est intus fidei munimine cinctus.
 Cum bona quis tractat, cum se virtutibus aptat
 Semper honestatis studium tenet & probitatis.
 Si nihil est fordīs, quod polluat intima cordis
 His delectatur dominus, qui cor speculatur.
 Thesaurus talis preciosus spiritualis
 Comparat æternam vitam, patriamq; supernam,

DE CONTEMPTU MUNDI,

Congregat in caelis thesauros quisq; fidelis,
Per quæ bonos mores ad summos tendit honores.
Nec modo vult fieri locuples, nec magnus haberi,
Sed semper minimus semper despectus & inus.
Plus paupertatem cupiens q̄ prosperitatem.

Hæc ideo tolerat, quia caeli gaudia sperat.
Puper amabilis & venerabilis & benedictus.
Dives inutilis & miserabilis & maledictus.
Qui bona negligit & mala diligit, intrat abyssum.
Nulla potentia nulla pecunia liberat ipsum.
Irremediabilis infatiabilis illa vorago.

Hic ubi mergitur horrida cernitur omnis imago.
Hæc cruciamina per sua crimina promeruerunt,
Vir miserabilis euaq; flebilis hæc subiere.

Iussa dei pia iussa salubria si tenuissent,
Vir neq; femina nec sua femina morte perissent.

Sed quia spernere iussaq; solvere non timuerunt,
Mors grauis irruit, hoc merito fuit, & perferunt.

Ianua mortis passio fortis crimen eorum,
Attulit orbi semina morbi totq; malorum.

Illa parentes atq; sequentes culpa peremit,
Atq; piarum deliciarum munus ademit.

Flebile fatum dans cruciatum, dansq; dolorem.
Ipsa mereri perdere veri regis amorem.

Tam lachrymosa tamq; perosa morte perire
Atq; ferorum suppliciorum claustra subire.

Est data facta causa per eam perditionis,
Dum meliorem sperat honorem voce draconis.

Hæc male credens, nos quoq; lædens crimine magno
Omne tristi subdidit isti secula damno.

Stirps miserorum plena dolorum postea creuit.
His quoq; damnis pluribus annis subdita fleuit.

Sed deus omnipotens qui verbo cuncta creauit,

B iiii

LIBER.

Sic cecidisse dolens hominẽm quem semper amauit,
 Ipse suum uerbum transmisit ab infima mundi
 Exilibus miseris aperire uiam redeundi.
 Filius ergo dei descendit ab arce superna,
 Nunquam descendens a maiestate paterna.
 Qui corpus sumens animatum numine saluo
 Processit natus sacrae de uirginis aluo.
 Verus homo uerusq; deus pius & miserator,
 Saluator uerus, nostrae salutisq; amator,
 Uiuendiq; uolens nobis ostendere normam,
 Se dedit exemplum, rectamq; per omnia formam.
 Insuper & multos uoluit sufferre labores,
 Atq; dolore suo nostros auferre dolores.
 Sponte sua moriens mortem moriendo peremit,
 Et sic perpetua miseros a morte redemit.
 Quod non debebat soluens, ita fons pietatis
 Succurrit nobis mortali peste grauatis.
 Pondera nostra ferens penitus nos exonerauit.
 Et quicquid crimen uetus attulerat, reparauit.
 Nam de morte pia consurgens ut leo fortis,
 Restituit uitam prostrato principe mortis.
 Sic domini pietas mundum, non passa perire,
 Fecit nos miseros ad gaudia prima redire.
 Hoc satis audisti frater, q; gratia christi
 Sic nos saluauit, nostrumq; genus renouauit.
 Si sapias hoc credas, nec ab hac ratione recedas.
 Sed quid lucratur credens, qui non operatur?
 Hic male se laedit, male uiuens non bene credit.
 Crede mihi, magnum fides illa facit sibi damnum.
 Mortem mercatur, quia mortua iure uocatur.
 Hunc facit ipsa mori sub iudicio grauiori.
 Quam si nescisset, fidei quid dogma fuisset.
 Quod loquor est notum retinentibus utile uotum,

DE CONTEMPTV MVNDI.

Frater id ausculta, venient tibi commoda multa
Si retinere velis, quia sic eris ipse fidelis,
Hanc per virtutem poteris sperare salutem.
Atq; beatus eris, si, quæ bona sunt, opereris.
Ergo verborum semper memor esto meorum.
Cura tuæ mentis sit semper in his documentis.
Si vis saluari, semper studeas imitari
Vitam iustorum, fugiens exempla malorum.
Illis iungeris quorum nunc facta sequeris.
Elige sanctorum consortia non reproborum.
O quam ditantur qui cœlica regna lucrantur,
Sic exultantur, qui sanctis associantur.
Vivent iucundi, qui spernunt gaudia mundi.
Qui carnis miseræ norunt viciosa cauere.
Sub pedibus quorum victus iacet hostis eorum.
His dabitur vere dominum sine fine videre.
Angelicosq; choros diuina laude sonoros.
Cum quibus ante deum referent cum laude trophæum.
Quod tibi nunc dico, si serues corde pudico,
Hos inter cœtus viues sine tempore latus,
sed miseri flebunt, qui gaudia nulla videbunt.
Numquam cum reprobis tribuatur portio nobis.
Ad penas ibunt, & sic sine fine peribunt.
Mundus ad hanc partem trahitur per demonis artem,
Itaq; damna ferent, qui sordibus eius adhærent.
His igitur monitis tactis toties repetitis,
Sensu discreto quæ sunt nocitura caueto.
Peruigili cura semper meditare futura,
Quam fera, quam fortis veniet distinctio mortis.
Quæ via pandetur, cum spiritus egredietur
Quid sit facturus, vel quos comites sit habiturus.
Quam miser infernus, quam nobilis ordo supernus.
Quæ mala damnatis, quæ sunt bona paata beatis.

Quantum gaudebunt, quos gaudia summa replebunt.
 Quos illustrabit, quos semper lætificabit.
 Visio sancta dei, splendor q̄ suæ faciei.
 Talia volenti dabitur noua gratia menti.
 Cum studio tali dulcedine spirituali
 Mens tua pascetur, si iugiter hæc meditetur.
 Hoc studium mentem domino facit esse placentem,
 Curas terrenas magno cruciantine plenas
 Funditus expellit, vitiorum gramina vellit,
 Exitus ostendit, quo mundi gloria tendit.
 Sic æternorum mens tacta timore dolorum
 Deserit errorem, mundi q̄ depellit amorem.
 Confert tale bonum domini mirabile donum.
 Nam cū mutatur mala mens, deus hæc operatur.
 Virtutum munus præstare potest deus vnus,
 Qui sic seruatorum docet intus corda suorum.
 Gaudia dat menti verax deus hæc facienti.
 Postea summorum flagrescit amore bonorum
 Qui bona sectantur vel dicunt vel meditantur.
 Sic dominus mores illos leuat ad meliores,
 Quos hic lugentes videt auxilium q̄ petentes.
 Ergo fide pura te christo subdere cura,
 Auxilio cuius fugias mala temporis huius.
Tria sunt cœli mente patefacta fideli.
Semper sibi viues diuino munere diues
 Si vis sincere christi præcepta tenere.
 Christo funguntur, sua qui præcepta sequuntur.
 Nam decus æternum datur his, regnum q̄ supernum,
 Gloria cœlestis paradisi dedita festis
 Hos faciet lætos, & pax æterna quietos.
 Iam delecteris cum talia præmediteris,
 Ista libens audi, & ad hæc pia gaudia plaude.
 Non tamen ignores per magnos ista labores.

DE CONTEMPTV MVNDI.

Sanctis acquiri, nec fortuito reperiri.

Nam quàmuis gratis tribuat deus ista beatis,

Nemo tam regnis vitæ fert dona perennis.

Nimelior factus proprios correxerit actus.

Quem facit his dignum dominus vult esse benignum.

Promptum. seruentem. non otia vana petentem.

Sed regnum cœli non credit corde fideli

Inspiciens & hebes, sed tu bene credere debes

Christo ducenti, rapiunt illud violenti,

Scilicet austeri se distringendo seueri,

Mollia spernentes, & carni vim facientes,

Iugiter intenti domino parere iubenti.

Res est nota satis q̄ nil habet vtilitatis.

Spiritus inde perit, dum corpus dulcia quærit.

Et dum vexatur caro, spiritus alleuiatur.

Cumq; relaxatur, mortaliter ille grauatur.

Omne quod ostendo, potes videre legendo.

Indice scriptura poteris cognoscere plura.

Vitam quærenti dat iter sacra lectio menti.

Accipe scriptorum frater documenta meorum,

Quæ tibi monstrant, quæ dulciter insinuant.

Non ea corde graui videas, sed mente suau.

Quicquid enim scripsi, multum tibi proderit ipsi,

Si via virtutis delectet iterq; salutis.

Nam rex cœlestis (cui nil latet) est mihi testis,

Nil tibi narrauit, nisi quod prodesse putau.

Nec ratio veri debet tibi dura videri.

Nanq; per angustum tibi dixi currere iustum.

Sic probus ascendit, dum semper ardua tendit.

Nunc facies cursum, si vis ascendere sursum.

Fortassis puero tibi frustra mittere quæro,

Iustum sermonem, quia non capis hanc rationem,

Sed pater immensus det perspicuos tibi sensus.

Roboret atatem, tribuatq; tibi probitatem.

Filius ipse dei spes nostræ progenies.
 Auctor honestatis. fons perpetuæ bonitatis.
 Virtutum flores & honestos det tibi mores.
 Spiritus amborum qui tangit corda suorum.
 Et sine verborum sonitu sit doctor eorum,
 Ipse tuam mentem regat, & faciat sapientem,
 Recte credentem, sacros monitus retinentem
 Et bene viuendo, mandata deiq; sequendo,
 Leticiam veræ lucis merearis habere,
 Quæ tenebras nescit, miróq; nitore nitescit.
 Et cuiuscunq; datur sine fine beatificatur.
 Hoc tibi det munus, qui regnat trinus & vnus,

IN re terrena nihil aliud est nisi pœna.
 In re terrena labor eminet atq; catena.

In re terrena nec lex nec iuris habena.

A re terrena sanctorum mens aliena.

A re terrena requies remouetur amœna.

A re terrena procedunt mille venena.

Pro re terrena procul est homo luce serena.

Pro re terrena manus ensẽ tractat egena.

Pro re terrena diues vexatur harena.

De re terrena non sit tibi plena crumena.

De re terrena tua mens non fiat amœna.

De re terrena non sit tibi gloria plena.

Exitus ostendit quo mundi gloria tendit.

luna **H**erusalem cuius fragili dum corpore viuis
 Integer & sospes transit peregrinus & hospes.

Dum peregrinaris, nolo terrena sequaris.

Effuge res viles christi fortissime miles.

Effuge iocundi laqueos & retia mundi.

Non cœlum quæret, qui terræ totus adhæret.

Quem mundana ligant, quem curæ mille fatigant.

Quem nec honor miserum satiat nec copia rerum.

81

DE CONTEMPTU MVNDI,

Aspice festina, pereunt quæcunq; ruina.

Morte repentina vî furto fraude rapina.

Vitaq; cunctorum breuis est & plena dolorum,

Quid caro? vilis humus, quid carnis gloria? fumus.

Omnis honor fluxus, rerum petit ilico luxus.

O Diues diues, non omni tempore viues.

nar **F**ac bene dum viuis, post mortem viuere si vis.

ss **F**ac quod christus amat, dum pauper ad ostia clamat,

Pauperis in specie nam sæpe deus latet ipse.

Aurum quod nosti, forsân seruabitur hosti.

Collige frugmentum, quia pauperis est alimentum.

Nescis quod seruas, ad opus cuius coaceruas.

Aurum quod seruas auarus quid coaceruas?

Quod parcus quæres, effundet prodigus heres,

Tu modica fossâ clauderis pellis & ossa.

uo **H**eu stolidæ mentes pereunt peritura sequentes. *?*

Sed sapiens spernit, quicquid mutabile cernit.

Et nihil esse putat, quod totum labile mutat.

Ergo tu totis contemnens infima votis,

Ad vitam æternam curras palmamq; supernam.

Hostem funestum patieris, iterq; molestum.

Esto luctator fortis, cativusq; viator.

Non dantur segni coelestis præmia regni.

Despice labentem mundum subito fugientem.

Desere festinus mundum, transi peregrinus.

Currus absq; mora, cito transit nec redit hora.

Mundi calcator vacuus transitq; viator. *?*

uel **A**d patriam sospes veniet, qui transit vt hospes,

Ad mortem cursus breuis est, non inde recursus.

Mors subito veniet, puluis caro sordida fiet.

Mundus transibit, sua gloria vana peribit.

Nullus in hoc fructus sequitur sua gaudia luctus.

Infima temnamus, ardentemur summa petamus,

LIBER.

Thesaurizemus nobis dum tempus habemus.
 Regnum cœlorum requies est plena bonorum.
 Hic non algores nebulę nox atra cœlores.
 Hic viret æternum tempus sine turbine verum.
 Hic sol iusticię radiat splendorq; sophię,
 Hic omnes iusti iuvenes formaq; venusti,
 Vt sol fulgebunt, domino similesq; manebunt.
 Nil ibi decrefeit, nil languet, nilq; fenescit,
 Nil deformatur, nil transit, nil variatur.
 Non ibi merores, omnes procul inde dolores.
 Cuncta manent læte, sunt omnia plena quiete.
 Omnes exultant, omnes laudando resultant,
 Angeliciq; chori diuina laude sonori,
 Hoc laudant quod amant, quod sc̄cla per omnia clamāt.
 Est ibi solēnis iucunda diesq; perennis.
 Dulcis conuentus, famosa canora ituentus.
 Pax ibi iocundans, quasi flumen vbiq; redundans.
 Vnanimes cuncti velut vno corpore iuncti.
 Omnia cernentes sunt & sua corda videntes.
 Nil ibi deficit, deus omnibus omnia fiet.
O Gens mortalıs, gens ferrea, gens animalıs.
 Huc cito festina res exul, res peregrina.
 Hic gressus fuge, mundi de stercore surge,
 Mundo ne credas, quia nescis quando recedas.
 Te rege solicite, fragilis reminiscere vitę.
 Postquã migrabis, huc postea non remeabis.
 Est iter angustum quod ducit ad æthera fursum.
 Hoc pauci quærunt, pauciq; sequi potuerũt.
 Cum paucis esto, semper mortis memor esto.
 Plus amat exilium miseri miser orbis amator,
 Quã patriam, semperq; cupit vagus esse viator.
 Plus mare quã portum miseri miser incola mundi
 Diligit atq; dolet fieri sine spe redeundi.

DE CONTEMPTV M V N D I.

Infœlix gaudet in valle iacens lachrymarum.
 Ridet & exultat in carcere terrigenarum.
 Qua gaudere potest peregrinus homo ratione,
 Dum vagus incertus procul exulat regione.
 Dum captiuatur miser in misera babylone,
 Dum dire premitur dum seruit sub pharaone.
 Cur sodomam colitis perituri rem perituram,
 Cur cito non fugitis ruituri rem ruituram,
 Quid genus & species? quid opes & fama valebit?
 Quando nil diues, sed totum pauper habebit.
 Quando tremens mundus christo veniente pauebit.
 Vester aristoteles, focrates, seu plato tacebit,
 Qualis in hac vita fuerit, tunc quisq; videbit.
 Mentis corruptas excæcat blanda voluptas.
 Audi doctrinam si vis vitare ruinam.
 Fœmina res fragilis, res lubrica, res puerilis.
 Mobilis, indocilis, nil in ea nisi lis.
 Cor rapit & tollit, & ferrea pectora mollit.
 Prima virum primum mulier deiecit ad inum.
 Fœmina sanonem fregit dauid & salomonem.
 Non est sanone maior dauid & salomone.
 Fœmina credentem decepit prothoparentem.
 Si dominum quæris, fuge colloquium mulieris.
 Colloquium quarum nihil est nisi virus amatum.
 Ebrius ille nimis est, qui submersus in inis
 Propter fœtorem mundi qui perdit honorem.
 Alea, bacchus, amor mulierum reddit egenum.
 Nunquam qui sequitur hæc tria diues erit.
 Fel latet in melle, sed nec bibitur sine felle.
 Risus habet fletum, nectarq; molestat acetum.
 Vitæ præsentis sic comparo gaudia mentis,
 Cum neutrum duret, nemo comprehendere curet.
 Quod breuiter durat, quis prudens quærere curat?
 Omnis in hoc mundo fragilis stat sicut arundo.

LIBER.

Quem ventus agitat fluviusq; simul labefactat.

Non bene lætatur cui flendi causa paratur.

Non stat securus, qui protinus est ruiturus.

Sic dare vita statum nulli valet illa beatum.

Cum sit inæqualis nunc lucida nunc pluviatis.

Quem si forte daret mors hunc totum annihilaret.

Quicquid vita dedit, tollit dum vita recedit.

IOb de præsentis vitæ breuitate quærentis,
Hæc sunt verba fere nascens homo de muliere,

Vt flos apparet, venit æstus protinus aret.

Ergo superne breuem, vitamq; præcligere longam,

Atq; labore breui requiem pete perpetis æui,

Fortunæ fragilis fiat tibi copia vilis,

Quæ nisi vilescat frustra quem relinquit inescat.

Pauperibus large nunc dum tua sunt bona sparge.

Hæres non curæ tibi sit tuus ó moriture,

Vos qui diligitis bona quæ retinere nequitis,

Et non diligitis quæ perpetua scitis,

Humanæ vitæ planctus audire venite,

Vt pernoscatis quàm vtile sit id quod amatis.

Et respiciatis ne cum satana pereatis,

Forma puellarum deceptio mentis earum,

Et iuuenum vultus circa barbam vel adultus,

Quos leuitas morum laqueis innectit amorum,

Vno momento pereunt æqualia vento.

Fitq; cadaver humus, petit impia tartara fumus.

Flent illos chari, nequeunt sed flendo iuari,

Quid miser obscenas metuis vacuare crumenas?

Cur cito non parcis, tua dum marsupia farcis,

Nescis quod seruas, cuius ad opus coaceruas.

Aurum quod nosti forsam seruabitur hosti.

Mors rapiet quod habes, fietq; caro tua tabes.

Nec tecum tolles plenos rubigine folles.

DE CONTEMPTU MUNDI.

Infelix flatus luet æternos cruciatus,
Ostro vestitus geminis capite redimitus,
Potans præclarum, comedens bona deliciarum,
Ius mucronis habens, & in omni crimine labens,
Contemptor iuris, & abutens iure securis,
Qui grauat atq; premit, quos christus ab hoste redemit.
Si venit hora, cadit, moriens ad tartara vadit.
Sed si ploratur, nunquam plorando iunatur.
Lingua facundi sectantes lubrica mundi
Candida denigrant, & nigra loquendo dealbant,
Dum dissoluitur, nec nigra nec alba loquuntur.
Longum tormentum manet hos in valle silentium.
Nam lachrymis flentum fit poena minor patientum.
Scitur in omne latus, nocuus cibus immoderatus.
Et nimius potus veneris solet edere motus.
Tempora longæui brevis esca tibi dabit æui.
Non tibi fit venter dominus, sed viue decenter.
Parcus vescendo, parcissimus esto bibendo.
Serua gustando quid/quantum/quomodo/quando.
Ergo cura datur si victus parcus amatur.
Vt physicus fatur parcus de morte lauetur.
Ex minima cœna stomacho fit maxima poena.
Vt sis ergo leuis sit tibi cœna breuis.
Cœna breuis vel cœna leuis fit carne modesta.
Magna nocet, medicina docet, res est manifesta.
Sume cibum modice, modico natura fouetur.
Sic carnem refice ne mens ieiuna grauetur.
Qui studet in nummis hic præfert infima summis,
Dumq; creaturam periturus amat perituram,
Condita factori præponit & eius amori.
Semper habere parum flaccus testatur auarum.
Hunc amor augendi cruciat terrorq; carendi.
Nil secum gestat moriens, nil tunc bene restat.

C

Nullus ei fructus remanet, nisi mors nisi luctus.
 Hunc timor exagitat quem gaza superflua ditat.
 Sed nihil hic dubitat, qui cuncta superflua vitat.
 Viuit securus, paupertas est sibi murus.
 Diues nil audet, paupertas libera gaudet.
 Excubat & pallet diues torquetur in ostro.
 Tutus in exiguo stramine dormit inops.

Posse foramen acus citius transire camelum
 Scimus, q̄ valeat homo diues scandere coelum.

Si quis nos lædat patienter sustineamus.
 Nec malefactori mala, sed bona retribuamus.
 Non satis esse putes vt ames quem credis amicum,
 Rex nouus, & noua lex iubet hoc, vt ames inimicum.
 Dat deus iratus nobis male si quid agamus.
 Denegat & nobis sepe misertus idem.

Sese cognoscat si quis vult esse beatus,
 Spernere mundum, spernere nullum, spernere sese.
 Spernere se sperni quattuor hæc bona sunt.

Cum quis turpe facit, & me spectante rubescit,
 Cur spectante deo non magis ille rubet?
 Si patrie iudex sciret sua facta timeret,
 Scit dominus rerum cur nihil ergo timet?
 Sed tacet, & differt, & mūdi crimina punit?
 Puniet, & meritis arbiter æquus erit.
 Gaudia perpetuos pariunt mundana dolores,
 Tollit & æternum viuere vita breuis.
 Mens tua terrenis non hæreat atq; caducis,
 Sed semper cupiat æternæ gaudia lucis.
 Quæ carnem mulcent mentibus illa nocent.
 Exiguus labor est, sed merces magna laboris,
 Præterit ille cito, præmia sine carent.
 Iusticiæ montes virtutis ad ardua nullus
 Scandet, dum mundi rebus amicus erit.

DE CONTEMPTV MVNDI.

Non satis expurgat vitæ maculas vitiosæ,
Qui delectatur viuendo deliciose.
Filius a seruo sic dispar esse probatur,
Ille timet, & amat qui filius est & amatur,
Ingrediens animum timor introducit amorem,
Introductus amor expellit & inde timorem.
Qui se laudari gaudet, qui vult venerari,
Flutibus inflatur, ventum colit & veneratur.
Ebrius & plenus vento fit mentis egenus.
Ille facit fraudem domino qui vult sibi laudem.
Si quis laudatur merito deus hæc operatur.
Exitus ostendit quò mundi gloria tendit.
Qui timet esse bonus, non timet esse malus.
Esse bonus propera, nunquã nimum properabis.
Ergo cito propera, nam cito mors properat.
Nanquã caro fœnum, flos fœni gloria carnis.
Præterit omnis homo, præterit esse suum.
Sola manet virtus, faciet te sola beatum.
Cætera prætereunt, despice quæ pereunt.
Me miserum quid agam? porto sub pectore plagam,
Plagam peccati fœtentis & inueterati.
Tamquã si portem sub eodem pectore mortem,
Quam quoties laui toties amplius ligauit.
Acorruptela toties est rupta medela
Mille ligaturas ammoni nil valituras.
Semper rupta cutis, semper spes nulla salutis.
Sic totis horis mea mens est plena doloris.
Nam fornicat ita cito discedere vita.
Flammas æternas infernalesq; catenas.
Et flammas horret quibus vltio crimina torret.
Dum tamen hæc meditor, frustra consurgere nitor
Hærens quippe luto præ consuetudine nuto,
In tot & tantis violauit iussa tonantis.

LIBER.

Cur prope despero, spero, meliora q̄ sero.
 Sed quàmuis sero, tamen adiutoria quero.
 Non humana quidem, quia sunt mihi cognita pridem,
 Sola diuina saluandus sum medicina.
 Filius est iræ, qui vult sine fine perire.
 Et sine fine perit, qui non sibi congrua quærit.
 Ad te suspiro cœli non subdite gyro,
 Summe sacerdotum tibi profero debile votum,
 Dextera saluatricis fac careat ista cicatrix.
 Christe dei verbum, qui despicias omne superbum
 Exaltas humiles, tollis de puluere viles,
 Plasmator rerum, lumen de lumine verum,
 Huc adhibeto manus, vt fecit samaritanus.
 Ablue diuino saniem cum sanguine vino.
 Et donec viuo perfundito vulnus oluio.
 Et vino lotum sanetur in sanguine fotum.
 O maior cœlo tibi quod dolet omne reuelo.
 Culpas agnosco. laxari debita posco.
 Spernere me noli, quia peccaui tibi soli.
 Nec me trade neci, quia coram te malefeci.
 Mundi saluator nostræq̄ salutis amator,
 Per cuius numen recipit cæcatis lumen.
 Per cuius nutum replet sacundia mutum,
 Ex oculis cordis mihi tolle quod est tibi sordis,
 Et linguam mutam fac ad bona verba solutam.
 Languida qui sanas, caua reple, aspera planas,
 Rectificas tortum, mortem conuertis ad ortum.
 His aliisq̄ malis, mihi quæso sis ventalis.
 Tella maria maris quæ cum domino dominaris,
 Me pia virgo iuua matura dulcior vua.
 Virgo parens christi mihi placa quem genuisti.
 Et tu chare deo qui natus es ex zebedæo.
 Ex ora pro me petre nobilis incola romæ.

306

DE CONTEMPTU MUNDI,

Et tu paule sacer vir spiritualis & acer:

At' q̄ dei sancti me pacificate tonanti.

Omnes electi faciant dominum prece flecti.

Quæstio magna diu multis meditantibus orta est,

Difficilis nimium præ gravitate sui,

Cur deus omnipotens aliquos formando creauit,

Quos peccaturos nouerat ipse prius.

Dives ab æterno qui diues erat sine mundo.

Quid pro factura contulit ipse sibi.

Cur se cit? quia sic voluit, cui tanta potestas

Vt quicquid verbo diceret esse opus.

dixit enim sint illa vel hæc, & facta fuerunt.

Protulit & fecit cuncta creata simul.

Et quia sic voluit deus, est eius voluntas

Causa creaturæ q̄ sit in esse suo.

Ad quid fecit eam? vt laudaretur ab ipsa.

Omnia nam laudant voce vel esse deum.

Iste deus trinus trinum dedit esse creatis.

Inde quod edocuit littera sacra docet.

Hæc quæ sunt, vel erunt, vel quæ iam præterierunt

Omnia diuina mente fuere dei.

Sic status eternus fuit & sine tempore rerum,

Quia vita viuunt omnia vita deus.

Cur fecit peritura sciens cui cuncta patebant?

Ordo diuinus consilium' q̄ fuit.

Sicut enim dominus perituros nouerat ante,

Quàm faceret iuste deficiente malo.

Nam dedit arbitrii libertatem faciendi

Omne quod ex libito cuiq̄ placet opus.

Ergo posse bonum vel posse malum dedit illis

Vt virtus aliquem posset habere locum.

Nam malefactorum sequitur damnatio iusta.

Et iustis iuste iusta corona datur.

Si deus ad partem nos tantum cogeret vnam,
 Tunc nihil afferret gratia vel meritum.
 Ergo creando deus bona vel mala quæq; futura
 Nouit, & ex illis quid bonitatis agant.
Ulcifer ex merito cecidit delapsus ad ima,
 Quod spreuit domino subditus esse suo.
 Ordine præcellens socios superabat honore,
 Lumine transcendens lumina clara poli.
 Nec vir, nec mulier, nec serpens obstitit illi.
 De se præsumens perdidit omne decus.
 Sed quia sponte sua nulloq; monente superbus
 Extitit, a summa corruit arce poli.
 Sic merito caruit venia cum luce perenni.
 Qui nec adhuc veniam, nec loca clara petit.
 Vnde dolens se muneribus caruisse supernis
 Atq; sua culpa deseruisse deum
 Humano generi virus meditando parauit,
 Quo miser in mortem subuertetur homo.
 Sed quia serpenti mendaci credidit vxor,
 Decipitur coniunx qua mediante ruit.
 Hanc deus ex costa sociam formauerat illi
 Vt subiecta viro viueret ipsa suo.
 Sed fuit exitium cui debuit auxiliari.
 Et submersa prius merfit ad ima parem.
 Et quia fallacis fallacia fallere sponsum
 Verba solent sponsæ fallit & ipsa suum.
 Hoste malo mala fit mulier, vir per mulierem.
 Credit vterq; malo, factus vterq; malus.
 Hostis enim fallit per eam, sed eos perimendo
 Tollit vtrunq; deo, donat vtrunq; sibi,
 Hostis foemina vir tentat, lætatur, obedit.
 Et trino mortis vulnere peccat homo.
 Clausa puella domo, iuuenis delatus ab vrbe,

2061
DE CONTEMPTV M V N D I.

Et foetens tumulo lazarus ista notat.

Adam peccauit. sed ei caro scemina serpens,

Fluxa dolossa tumens hoc monuere nephas.

Hunc miserando deus redimens. mundans. reparans q̄.

Sanguine fonte sacris sanat adornat alit.

Rifus vita decus pro fletu morte pudore

Sic redemit homini compatiente deo.

Fcemina causa fuit humanæ perditionis.

Qua reparatur homo scemina causa fuit.

Fcemina causa fuit cur homo ruit a paradiso.

Qua redit ad vitam scemina causa fuit.

Fcemina prima parens iratum reddidit illum,

Quem facit esse pium scemina virgo parens.

Eua fuit medium q̄ homo foret absq̄ patrono,

Virgo fuit medium q̄ deus esset homo.

Fcemina prima parens exosa maligna superba,

Fcemina virgo parens casta, benigna, pia,

Si deus, est homo. & vult atq̄ potest misereri.

Quod velit hoc homini confero posse deo.

Ex supradictis iam quaestio soluitur ista,

Cur deus in mundo condidit omne quod est.

O Mortalis homo casus reminiscere vitæ.

Dilige pauperiem. mortales effuge gazas.

Nam reddunt cupidis post carnis dulcia flammæ.

Quamuis prospicuis auro gemmisq̄ nitescas,

Pauper & exiguis exhibis nudus ad umbras.

Id solum tecum post facta manebit in æuum

Quod bene, quod iuste, quod recte feceris ipse.

Quisquis amas mundum, tibi prospice quo siteundum.

Hæc via qua vadis, via pessima, plenaq̄ cladis.

Hæc via poenarum trahit ad loca mortiferarum.

Et nunquam redit huc, quisquis semel iuerit illuc.

Nec prece, nec precio rerum, spaciouè dierum.

C llll.

LIBER.

Solutur illorum de carcere suppliciorum.
 Semper in æternum nox obscurabit auernum.
 Est ibi densarum nigra congeries tenebrarum.
 Nec sol nec luna nec stella videbitur vna.
 Segnior est etnæ flammis locus ille gehennæ
 Magnus & horrendus omni magis igne timendus.
 Semper flagrabit, miseros sine fine cremabit.
 Sunt ibi pro lignis homines miseri cibus ignis.
 Hic reprobî cuncti quasi fasciculi sibi iuncti
 Esuriunt. sitiunt. deformes corpore fiunt.
 Hic horrendorum consortia dæmoniorum.
 Seui tortores omni gladio grauiores.
 Hic dolor metus, hic sæcula per omnia luctus.
 Sæcula per mille dolor innumerabilis ille.
 His in tormentis non est spes vlla salutis.
 Hæc lucra sibi feret mundi qui fordibus hæret.
 Huc semel ingressus, nullos habet inde regressus.
 Qui fugis infernum regnum quæriscq; supernum,
 Tu diuerforum fuge discipulos vitiorum.
 Sperne voluptatem, pulchram cole sobrietatem.
 Hæc quos prostrauit, virtutibus euacuauit.
 Hæc quos subiecit pecudes sine robore fecit.
 Altera virtutum genitrix dat pectus acutum
 Sensus subtiles, animos clarosq; viriles.
 Hanc breuiter ama, per eam crescet tibi fama
 Hæc regit & munit superis coniungit & vnit.
 Altera foctorem generat deformat honorem.
 Flamman flagrantem maculat dextera radiantem.
 Non tibi sit venter dominus, sed viue decenter.
 Parcus væscendo, parcissimus esto bibendo.
 Vino mutatur sensus, mens in fatuatur.
 Vinum nudauit noe sanctum, loth maculauit.
 Venter propensus ebetat pinguedine sensus.

DE CONTEMPTU MVNDI.

Prouocat ardorem veneris, mentisq; soporem
Est dilatari porci, postremo vorari.
Nos dilatemur intus, foris attenuemur.
Sperne vagam venerem, fuge blandiloquam mulierem
Rem despectiuam, rem fluxam, remq; noctuam.
Omnibus illa modis res est plenissima nodis
Resq; venenosa, res vilis, res viciosa.
Nemo modum seruare potest imbutus amore.
Et quæcumq; iuuat, posse iuuare putat.
Cum sis imago dei res inclyta digna trophæi
Hæres cælorum comes & gemma deorum,
Fulgentem cultum, fallacem despice vultum
Forma decora foris intus est plena doloris
Stercoris atq; luti, pecorisq; simillima bruti.
Despice factorem veneris, sectare pudorem.
Hæc mens insanit, hæc corpus frangit, inanit.
Altera florentem reddit cum corpore mentem.
Nec nimia cura periturus ames peritura.
Nec seruus serues, nec avarus opes coacerues.
Crescit amor nummi quantum pecunia crescit.
Orco siue mari mens æquiparatur auari.
Est velut hydropicus aut ignis diues iniquus.
Extimat omne parum cupidus, nil implet avarum.
Anxius augendo diues, timidus retinendo.
Nunquam securus, pauperq; repente futurus.
U Azarus & diues tibi sunt fomenta futuri
Fac bene dum viuis, si non vis mortuus vri.
Indignit stillæ, nam diues splendidus ille.
Fac bene dum viuis post mortem viuere si vis.
Nil moriens defert cum summis infima profert.
Dititiæ restant, post mortem tartara præstant.
Quam scilicet anima est in qua sibi ponere sedem
Dignatur summi spiritus ipse dei.

Omnis habet subitum terrena potentia finem,
 Atq; fuga celeri deserit ipsa suos.
 Ergo time, quisquis cellos ascendis honores.
 Atq; ruinoso stare memento loco.
 A macula sordis munda precor intima cordis.
 Ne cordis lumen faciat fordescere crimen.
 Sis animo magnus, sis moribus agna vel agnus.
 Viue deo soli, quod amat caro quærere noli.
 Peruigili cura pete gaudia non peritura,
 Gaudia diuina quibus est status absq; ruina.
 Gaudia terrena modo sunt ad tempus amœna.
 Gaudia terrena comitatur deniq; pœna.
 Gaudia terrena non petra tenet sed harena.
 Gaudia terrena cohibentur deniq; pœna.
 Gaudia vera petas quæ nunquam terminet ætas.
 His igitur spretis pete gaudia plena quietis.
 Nec metuas mortem, communem despice sortem.
 Communis fors est q̄ cunctis debita mors est.
 Ut deus absq; mora tibi det quæ sunt meliora,
 Dira necis iura fera lex sententia dura.
 In re tam dura pensa quæ pœna futura.
 Ergo verere mori lachrymas miscendo timori,
 Sit scelus horrore, virtus habeatur honori.
 Crimina deplora quibus amodo subtrahe lora,
 Fletibus exora dominum dum sufficit hora,
 Dum superest hora, fuge quæ sunt deteriora.
 Hæc pete, parua caue, tibi sit graue viuere prauæ.
 Dulcis amice vale, quod sit peccas ventale.
Cognitio talis fiet signis generalis.
 Omnibus in rebus terquinis ante diebus.
 Atq; dies vnus mundi dans cernere fumus
 Testes horrore tot habens diriq; furoris.
 Est ostendendus per signa timenda timendus.

DE CONTEMPTU MVNDI.

Aequor inundabit, montesq; tumens superabit.
 Terquinis cubitis excedens quattuor istis.
 Non inuolucendo seu fluctibus alta petendo.
 Rursus submissum subterfuet æquor abyssum.
 Ut vix cernatur, quò cursus & vnda feratur.
 Antiquusq; status postquam fuerit reparatus,
 Quicquid aquis tegitur vita sensuq; potitur.
 Aequor inundabit, incerta voce sonabit.
 Voce sua plangent volucres nec pascua tangent.
 Aera linquentes in campis conuenientes.
 Solis ab occasu crebro labentia casu
 Fulgura splendentem pertransibunt orientem.
 Sydera flammabunt, & longo crine micabunt.
 Motus terra dabit, animal nullum pede stabit.
 Ligna; frondentum nemorum genus omne virentum,
 Sanguinis humorem sudabunt omnia rorem.
 Montes soluentur, quasi puluis efficientur,
 Saxaq; vis scindet partem pars altera findet.
 Quodq; laborauit noster labor ædificauit,
 Tunc confundetur, tunc ad nihilum redigetur,
 Abdita siluarum fugiet omne genus ferarum,
 Et quasi ploratus dabit in campis vlulatus,
 Venturumq; metum resonans communèq; lethum.
 Bustis confractis ac omnino patefactis.
 Surgere nitentur quæ corpora clausa tenentur.
 Urbibus exhibunt homines properantes & ibunt,
 Passum plangentes sine sensu, nilq; loquentes.
 Summa dies rerum post hæc, erit atq; dierum.
 Et quotquot viuent morientur, postq; resurgent
 Mundi defuncti, necnon ab origine mundi.
 Hi qui saluantur qui perpetuo cruciantur,
 Huius terrorem quis diceret atq; dolorem?
 Cum tot tormentis conturbatis elementis,

LIBER PRIMVS.

Coelum.terra.mare monstrabunt hæc properare.
 Dantia maiorum multis documenta malorum.
 Huius terrorem timeamus, amemus honorem.
 Quo se noscendum plene deus atq; videndum
 Iustis præbebit, secreti nilq; latebit
 Quod non cernatur, ac in deitate sciatur.
 In qua gaudebunt, qui pura mente nitebunt.
 Et bene gaudebunt, quia gaudia sine carebunt.

Incipiunt fabulæ æsopi.

T iuuet & p̄sit conat̄ pagina p̄sens.
 Dulcius irridet̄ seria p̄icta iocis, (res
 Hortul⁹ iste parit fructū cū flore. fauo=
 Flos & fruct⁹ emūt. hic sapit, ille nitet.
 Si fruct⁹ plus flore placet, fructū lege, si
 Pl⁹ fructu florē, si duo, carpe duo. (flos
 Ne mihi torpentem sopiret inertia sensum,
 In quo peruigilet mens mea nouit opus.
 Vt messis precium de vigili surgat agello
 Verbulā sicca deus impleat ore suo.
 Verborum leuitas morum fert pondus honestum.
 Et nucleum celat arida testa bonum.
 De gallo & hyaspide.
D Vm rigido fodit ore finum, dum quæsitat escam,
 Dum stupet inuenta hyaspide gallus ait.
 Res vili preciosa loco nitidiq; coloris
 Hac in sorde manes, nil mihi messis habes.
 Si tibi nunc esset qui debuit esse repertor,
 Quem finus sepelit, viueret arte nitor.
 Nec tibi conuenio, nec tu mihi, nec tibi profum,
 Nec tu mihi prodes, plus amo cara minus.
 In gallo stolidum, in hyaspide dona sophiæ
 Pulchra notes, stolido nil sapit ista seges.

FABVLARVM AESOPI,

De lupo & agno,

Est lupo, est agnus. sitit hic, sitit ille, fluentem
 Limite non equo querit uterq; sibi,
 In summo bibit amne lupo, bibit agnus in imo.

Hunc timor inpugnat verba mouente lupo.

Rupisti potumq; mihi riuuq; decorem.

Agnus vtrunq; negat se ratione tuens,

Nec tibi nec riuo nocui. nam prona supinum

Nescit iter, nec adhuc vnda nitore caret.

Sic iterum tonat ore lupo, mihi damna minaris?

Non minor, agnus ait. cui lupo, immo facis.

Fecit idem tuus ante pater sex mensibus actis,

Cum bene patrifles, crimine patris obi.

Agnus ad hæc, tanto non vixi tempore. prædo

Sic tonat. an loqueris furcifer? huncq; vorat.

Sic nocet innocuo nocuus, causamq; nocendi

Inuenit. hi regnant qualibet vrbe lupi,

De mure & rana.

Muris iter rumpente lacu venit obuia muri

Rana loquax, & opem pacta nocere cupit.

Omne genus pestis superat mens dissona verbis,

Dum sentes animi florida lingua polit.

Rana sibi murem filo confederat. audet

Nectere fune pedem, rumpere fraude fidem

Pes coit ergo pedi, sed mens a mente recedit.

Ecce natant, trahitur ille. sed illa trahit.

Mergitur vt secum murem demergat amicitium.

Naufragium faciens naufragat ipsa fides.

Rana studet mergi, sed mus emergit, & obstat

Naufragio vires suggerit ipse timor.

Milvus adest, miserum q; truci rapit vngue duellum.

Hic tacet. ambo iacent. viscera rupta patent.

Sic pereant, qui se prodesse fatentur & obsunt.

LIBER PRIMVS.

Discat in actorem pœna redire suum.

De cane & oue.

IN causam canis vrget ouem. sedet arbiter. audit.
Reddat ouis panem vult canis, illa negat.
Pro cane stat miluus. stat lupus, stat vultur, & instant,
Panem quem pepigit reddere, reddat ouis.
Reddere non debet, nec reddere iure tenetur,
Et tamen vt reddat arbiter instat oui.
Ergo sum (licet Hyems erat) præuendit amictum,
Et boream patitur vellere nuda suo.
Sæpe fidem falso mendicat inertia teste.
Sæpe solet pietas criminis arte capi.

De cane gerente carnem.

DVm carnem gerit ore canis, caro porrigit vmbra.
Vmbra cohæret aquis, has canis vrget aquas.
Spem carnis plus carne cupit. plus scœnore signum.
Scœnoris, os aperit, sic caro spesq; perit.
Non igitur debent pro vanis certa relinqui
Non sua si quis amet, mox caret ipse suis.

De leone/oue/capra/& iuuenca.

UT ratione pari fortunæ munera sumant,
Sumunt foedus ouis/capra/iuuenca/leo.
Ceruus adest. ceruum rapiunt, leo sic ait. hæres
Primæ partis ero, nam mihi primus honor.
Et mihi defendit partem vis prima secundam.
Et mihi dat maior tertiâ iure labor.
Et pars quarta meum nisi sit mea rumpet amorem.
Publica solus habet fortior ima premens.
Ne fortem societ fragilis vult fabula præfatis.
Nam fragili fidus nesciet esse potens.

De latrone vxorem ducente.

HOemina dum nubit furi, vicinia gaudet.
Vir bonus & prudens talia verba mouet,

Tertia. s.
tertiam
partem.

FABVLARVM AESOPI.

Sol pepigit sponfam. iouis aurem terra querelis

Perculit, & causam cur foret ægra dedit.

Sole necor solo, quid erit si creuerit alter?

Quid patiar? quid aget tanta calorís hyems?

Hic prohibet sermo lætum præbere fauorem,

Qui mala fecerunt, vel mala facta parant.

De lupo & grue.

ARcta lupum cruciat via gutturis osse retento.

Mendicat medicam multã daturus opem.

Grus promissa petit de faucibus osse reuulso.

Cui lupo, en viuís munere tuta meo.

Nonne tuum potui morsu præscindere collum?

Ergo pro dono sit tua vita meo.

Nil prodest prodesse malis. mens parua malorum

Immemor accepti noni timet esse boni.

De duabus canibus.

DE partu querulam verborum nectare plenam

Pro cane mota canis fuscipit æde canem.

Hæc abit illa manet. hæc cursitat, illa quiescit.

Sed tamen a partu rumpitur illa quies.

Illa redit, reddiq; sibi sua tecta precatur.

Obserat hæc aurem, nec minus aure domum.

Plus præce posse minas putat hæc, plus bella duobus.

Nescit posse minas plus prece, bella minis.

Cum dolor hanc armet, plus matrem filius armat.

Gedit sola gregi, causaq; iusta perit.

Non satis est tutum mellitis credere verbis.

Ex hoc melle solet pestis amara sequi.

De homine & colubro.

AVm niue canet humus, glacies dum sopit aquarum

Cursus, in colubrum turbida sæuit hyems,

Hunc videt, hunc reficit hominis clementia ventum.

Temperat hunc tecto, temperat igne gelu.

Nallaffox

Nallaffox

Nalla

LIBER PRIMVS.

Ore ferit virus coluber, sic toxicat illum.
 Hospes ait colubro, non rediturus abí.
 Non exit coluber, nec vult exire, sed hæret.
 Amplectensq; virum sibi dira mouet.
 Reddere gaudet homo nequam pro melle venenum.
 Pro fructu pœnam, pro pietate dolum.
 De asello & apro.

AVdet asellus aprum risu tentare proterno.
 Audet iners forti dicere, frater aue.
 Vibrat aper pro voce caput, nam verba superbit
 Reddere, sed dentem vix tenet ira trucem.
 Sus tamen ista mouet. vilem dens nobilis escam
 Spernit. desidia tutus es ipse tua.
 Non debet stolido lædi prudentia risu.
 Nec stolidus doctum debet adire iocis.
 De mure rustico & vrbano.

BVsticus vrbantum murem mus suscipit ede.
 Commodat & mensam, mensaq; mente minor.
 In tenui mensa satis est sincera voluntas.
 Nobilitat viles mens generosa dapes.
 Facto sine cibis vrbantum rusticus audit.
 Vrbani focius tendit in vrbis opes.
 Ecce penum subeunt. inseruit amicus amico.
 Inuigilans mensę fercula mensę gerit,
 Commendat, conditq; cibos clementia vultus.
 Conuiuam satiat plus dape mentis honor.
 Ecce serę clauis immurmurat, ostia latrant.
 Ambo timent, fugiunt ambo, nec ambo latent.
 Hic latet, hic latebras cursu mendicat inepto.
 Affuitur muro reptile muris onus,
 Blanda penu clauso parcat fortuna timori.
 Ille tamen febricit, teste timore tremit.
 Exit qui latuit, timidum sic lenit amicum.

FABVLARVM AESOPI,

Gaude carpe cibos, hæc sapit esca fauum,

Fatur qui timuit, latet hoc in melle venenum.

Fellitumq; metu non puto dulce bonum.

Quam timor obnubît, non est sincera voluptas.

Non est sollicito dulcis in ore fauus.

Rodere malo fabam, quàm cura perpete rodi.

Degenerare cibos cura diurna facit.

His opibus gaude, qui gaudes turbine mentis,

Pauperiem ditet pax opulenta mihi.

Hæc bona solus habe, quæ sunt tibi dulcia soli,

Det precium dapibus vita quieta meis.

Finit verba. redit. præponit tuta timendis.

Et quia summa timet, tutius ima petit.

Pauperies si læta venit, ditissima res est.

Tristior immensas pauperat vsus opes.

De vulpe & aquila.

QUAM vulpes aquilam pro rapta prole perungit

Mille precum, prædam reddere nescit auis.

Præda gemit, nidiq; timet cibus esse gulosi.

Sed redimit natos utilis arte parens.

Arboreum zonat stipulis & vimine truncum.

In stipulam docto dirigit ore facem.

In pullos aquilæ coniturat copia fumi.

Hanc tamen vt vulpem prouida placat auis.

Non sit qui studeat (quia maior) obesse minori.

Cum bene maiori possit obesse minor.

De testudine & aquila.

PES aquilæ prædo testudinis aera findit.

Hanc sua concha tegit, cornua longa patent,

Hoc monitu cornix aquilam præmunit, ineptum

Fers onus, at fiat vtile, crede mihi.

Quod geris in concha, cibus est, tibi surripit illum

Concha cibum, conchâ frange, cibusq; cadet.

D

LIBER SECVNDVS.

Vt concham lantes, pro vtribus vtere sensu.

Hanc si celsa cadat, saxea franget humus.

De se stultus homo subuersus turbine linguæ

Corruit, & fortes iusta procella rapit.

De vulpe & coruo.

Vulpe gerente famem coruū gerit arbor, & escam
Ore gerens coruus vulpe loquente filet.

Corue decore decens, cignum candore preemptas.

Si cantu placeas, plus aue quāq; places.

Credit auis, pictæq; placent præludia linguæ.

Dum canit vt placeat, caseus ore cadit.

Hoc fruitur vulpes. Insurgunt tædia coruo,

Asperat in medio damna dolore pudor.

Fellitum patitur risum quem mellit inanis

Gloria, vera parit tædia falsus honor.

De leone & apro.

Iretit miserum grauitas annosa leonem.

Inglatiat corpus corq; senile gelu.

Instat aper, pensat veteri pro vulnere vulnus.

Fronte eum telo taurus vtrōq; fodit.

Sæuit asellus iners, & frontem calce sigilat.

Hoc solo gemitu vindicat acta leo,

Omnia quæ victi, me vincunt omnia, dormit

Vis mea, dormit honor, dormit honoris opus.

Cui nocui nocet ille mihi, multisq; peperci

Qui mihi non parcunt, pro pietate nocent.

Hunc timeat casum, qui se non fulsit amico.

Nec dare vult fœlix quam miser optat opem.

De catulo & asello & domino.

Murmuris & caudæ studio testatur amorem

Nunc lingua catulus, nunc pede palpat herum.

Gaudet herus, comitq; canem comitemq; ciborum

Efficit, alludit turba ministra cani,

FABVLARVM AESOPI.

Arte pari similesq; cibos similem q; fauorem

Lucrari cupiens inquit asellus iners.

Me Catulo præfert vitæ nitor. vtile tergum.

Nec fructu placeo. sed placet ille ioco.

Ludam ludo placens. sic ludit tempore viso.

Vt placeat ludo ludit & instat hero.

Blandiri putat ore tonans, humerisq; priorum

Presso mole pedum se putat esse ptum.

Clamat herus, vult clamor opem, subit ordo clientum.

Multa domat multo verbere claua reum.

Quod natura negat nemo foeliciter audet.

Displicet imprudens quando placere putat.

De mure & leone.

Rigida sopito blanditur silua leoni.

Curstat hic murum ludere prompta cohors,

Pressus mure leo murem capit. ille precatur.

Ille precem vibrat, supplicat ira preci.

Hæc tamen ante mouet animo, quid mure perempto

Laudis habet summum, vincere parua pudet.

Si nece dignetur murem leo, nõne leoni

Dedecus? & muri coeperit esse decus?

Si vincat minimum summus, sic vincere fraus est.

Vincere posse decet, vincere crimen habet.

Si tamen omne decus sit laus, sic vincere laus est.

Et decus hoc minimo fiet ab hoste minus.

De precio victi pendet victoria. victor

Tantus erit victi gloria quanta fuit.

Mus abit, & grates reddit, si reddere possit.

Spondet opem solus. fit mora parua dies.

Nam leo rete subit, nec prodest viribus vti.

Sed prodest querulo murmure damna loqui, ~~et~~

Mus redit. hunc reperit. cernit loca. vincula rodit,

Hac ope pensat opem. sic leo tutus abit.

D ii

LIBER SECVNDVS.

Rem potuit tantam minimi prudentia dentis.

Cui leo Dans veniam se dedit ipse sibi.

Tu qui summa potes, ne despice parua potentem.

Nam prodesse potest, si quis obesse nequit.

De miluo infirmo & matre.

Milius mole iacet morbi, matremq; precatur
Ut superis pro se det sacra, detq; preces.

Mater ait, mi nate deos & sacra deorum

Læfisti, recolunt impia facta dei.

Criminis ultores pensant pro crimine poenam.

Dum sacra turbasti, poena timenda fuit.

Te cogit timor esse pium, te poena fidelem.

Hic timor hæc pietas cum nece fera venit.

Qui maculat vitam, mundus cur incolit aras?

Quem sua facta premunt, cur aliena leuat?

De hirundinibus & aliis auibus.

Ut linum pariat lini de semine semen,
Nutrit humus, sed aues tangit hirundo metu.

Hic ager hoc semen nobis mala vincula minantur.

Vellite pro vestris semina sparsa malis,

Turba fugit sonitus monitus, vanosq; timores

Arguit. exit humo semen, & hærbæ viret.

Rursus hirundo monet instare pericula, rident

Rursus aues. hominem placat hirundo sibi.

Cumq; viris habitans, cantu blanditur amico.

Nam præuisa minus lædere tela solent.

Iam metitur linum, iam fiunt retia, iam vir

Fallit aues, iam se conscia culpat auis.

Vtile consilium qui spernit, inutile sumit.

Qui nimis est tutus, retia iure subit.

¶ FINIT LIBER PRIMVS.

¶ Incipit liber secundus.

De gentibus volentibus regem.

Abula nata sequi mores & pingere vitam
 Tangit q̄ fugias, quodq̄ sequaris iter.
 Rege carēs nūc regl̄ iops, sine lege nūc exlex,
 Absq̄ iugo gessit attica terra iugum.

Libertas errare negans se sponte coegit,

Et pudor ob legem fortior ense fuit.

Ne libitum faceret regem plæbs libera fecit,

Et quæ non potuit pellere, iussa tulit.

Rex coepit laniare truces, punire nocentes,

Quæq̄ leuanda leuans, quæq̄ premenda premens.

Hos onerat nouitas ciues in lege nouella.

Quod leuiter possint, vix potuere pati.

Vrbem triste iugum querula certice ferentem

AESOPUS tetigit consona verba mouens.

De ranis rege carentibus.

QVIM nihil auderet ludentes lædere ranas,

Supplicuere ioui, ne sine rege forent.

Iuppiter huic voto risum dedit, ausa secundas

Rana preces subitum sensit in anne sonum.

Nam ioue dante trabem, trabis istu flumine moto

Demersit subitus guttura rauca timor.

Placato rediere metu videre tigillum.

Stando procul regem pertinuere suum.

Vt nouere trabem per se non posse moueri,

Pro duce fecerunt tertia vota ioui.

Ira iouem mouit, regem dedit. intulit hydrum.

Hydrus hñante gula coepit obire lacum.

Clamitat ecce lacus. morimur, ple supiter audi.

Iuppiter exaudi, iuppiter affer opem.

Nos sepelit venter. nostri fumus esca tyranni.

Aufer cedis opus, redde quietis opes.

Ille refert. emptum longa prece ferte magistrum.

Vindicet æternus ocia spreta metus.

LIBER SECVNDVS, V&A 1

Omne boni precium nimio vilefcit in vfu.

Fitq; mali gultu dulcius omne bonum.

Si quis habet quod habere decet, fit lætus habendo.

Alterius non fit, quis suus effe potest.

De accipitre & columbis,

Accipitrem milui pulsurum bella columbæ
Accipiunt regem, rex magis hoste nocet.

Incipiunt de rege queri, quod sanius esset

Milui bella pati quàm sine Marte mori.

Quicquid agas sapienter agas & respice finem.

Ferre minora volo, ne grauiora feram.

De fure & cane.

Evre vocante canem prætenso munere panis,

Spreto pane mouet talia verba canis,

Vt fileam tua dona volunt, furtiq; laborant

Effè locum panem si fero, cuncta feres.

Fert munus mea damna tuum. latet hamus in esca.

Me priuare cibo cogitat iste cibus.

Non amo nocturnum panem plus pane diurno.

Aduena plus noto non placet hostis hero.

Non rapiet nox vna mihi bona mille dierum.

Nolo semper egens esse, semelq; satur.

Latratu tua furta loquar nisi sponte recedas,

Hic filet, ille manet. hic tonat, ille fugit.

Si tibi quid detur, cur detur respice, si des

Cur des ipse nota, tēq; gulose doma.

De fucula & lupo.

Ult lupus vt pariat maturum fucula foetum.

Sēq; noui curam spondet habere gregis.

Sus ait, hac cura careas, mihi nolo ministres.

Horrent obsequium viscera nostra tuum.

I procul, vt liceat mihi tutos funderè foetus.

I procul, & pietas hæc erit apta mihi.

FABVLARVM AESOPI.

Pro nat̄is natura iubet timuisse parentes.

Fine dato verbis, hic abit, illa parit.

Tempore non omni non omnibus omnia credas.

Quimiseri credit, creditur esse miser.

De terra pariente murem.

Terra tumet, tumor ille gemit, gemitusq; fatetur
Partum, ferè perit sexus uterq; metu.

Cum tumeat tellus, monstrat se magna daturam.

Horrent, & trepidant, & prope stare timent.

In risum tumor ille redit. nam turgida murem

Terra parit, locus est quod timor ante fuit.

Sæpe minus faciunt homines qui magna minantur.

Sæpe gerit vanos causa pusilla metus.

De agno & lupo.

Qum grege barbato dum ludit iunior agnus,
Tendit in hūc lūpus dissona verba mouens.

Cur olidam munda sequeris plus matre capellam?

Lac tibi præberet dulcius ipsa parens.

Est prope. festina. matrem pete. munere matris

Lac bibe, nam seruat vbera plena tibi.

Agnus ad hæc, pia capra mihi lac dulce propinat,

Me vice matris alit, me vice matris amat.

Nec mihi sed domino prodest me viuere, viuo

Vt metat in tergo vellera multa inco.

Ergo mihi præstat nutriri lacte caprino,

Quàm lac matris habens mergar in ore tuo.

Omnes vincit opes securam ducere vitam.

Paupertus nihil est quàm miser vsus opum.

Nil melius certo monitu, nil peius iniquo.

Consilium sequitur certa ruina malum.

De viro & eius cane.

Armavit natura canem pede. dente. iuuenta.

Hic leuis. hic mordax. fortis & inde fuit.

D IIII

Tot bona furatur senium, nam robore priuat
 Corpus, dente genas, & leuitate pedes.
 Hic leporem prendit, fauces lepus exit inermes.
 Illusum domini verberat ira canem.
 Reddit verba canis, dum me pia pertulit ætas,
 Nulla meum potuit fallere præda pedem
 Defendit seni culpam laus ampla iuuentæ.
 Nunc mea vis cecidit, facta priora vigent.
 Nullus amor durar nisi fructus seruet amorem.
 Quilibet est tanti, munera quanta facit.
 Magnus eram, dum magna dedi, nunc marcidus annis
 Vileo, de veteri mentio nulla bono.
 Si laudas quod eram, quod sum culpæ proteruum.
 Si iuuenem recipis, pellere turpe senem.
 Se misere sciat seruire, qui seruit iniquo.
 Parcere subiectis nescit iniquus homo.
 De leporibus a silua fugientibus.
Silua tonat, fugiunt lepores, palus obuta venit.
 Fit mora, respiciunt ante, retróq; timent.
 Dum liberant in mente metus, se mergere pati
 Sic metuunt, ranas stagna subire vident.
 Vnus ait, sperare licet, non sola timoris
 Turba sumus, vano rana timore latet.
 Spem decet amplecti, spes est via prima salutis.
 Sæpe facit metui non metuenda metus.
 Corporis est leuitas & mentis inertia nobis.
 Ista metus causam suggerit, illa fugam.
 Sic metuat quicumq; timet, ne mole timoris
 Spe careat, grauis est spe fugiente timor.
 Speret qui metuit morituros viuere videns
 Spe duce, victuros spe moriente mori.
A De hedulo & lupo.
 Apra cibum quærens hedulum cõmendat ouili.

FABVLARVM AESOPI,

Hunc illi solida seruat ouile sera

Natum cauta parens monitu præmunit amico,

Vt lateat, nec sit in sua damna vagus.

Hic latet, ecce lupus mouet ostia, voce caprina

Exprimit, vt pateant ostia clausa petit.

Ast procul hecudus ait, caprissas gutture falso,

Cum bene caprisses te procul esse volo.

Quod mea sis mater mentitur imago loquendi.

Rimula qua video te docet esse lupum.

Insita natorum cordi doctrina parentum

Cum pariat fructum, spreta nocere solet

De rustico & angue.

B Vstica mensa diu nutritum nouerat anguem.

Humanam potuit anguis amare manum.

Gratia longa viri subitam mutatur in iram,

Ira per anguineum dirigit arma caput.

Vulneris autor eget, se vulnere credit egenum.

Angui pro venia supplicat, anguis ait.

Non ero securus, cum sit tibi tanta securis,

Dum cutis hæc memorat vulnera scripta sibi.

Qui me læsit, item lædet si lædere possit.

Expediit infido non iterare fidem.

Sed quia te piguit sceleris, scelus omne remitto.

Nam gemitus veniam vulnere cordis emit,

Qui primo nocuit, vult posse nocere secundo.

Quæ dedit infidus mella, venena puto.

De ceruo & oue.

C Eruius oui præsentem lupo sic intonat, amplum

Vas tritici debes reddere, redde mihi.

Sic iubet esse lupus, paret timor ista iubenti.

Namq; die fixo debita spondet ouis.

Fit mora, ceruus ouem vexat pro fœdere ceruo

Inquit ouis, non stant fœdera facta metu.

LIBER SECVNDVS.

Me decuit cogente lupo quæcunq; fateri.

Me decuit fraudem pellere fraude pari.

Cum timor in pacto sedet, promissa timore

Arent, nil fidei verba timoris habent.

De musca & caluo.

Musca premit caluam, muscam vult ledere caluus

Vt muscam feriat, se ferit, illa ridet.

Caluus ait, te parca iubet vicina iocari.

Si ferior rides, si feriare cades.

Sospes ero decies ictus, semel icta peribis.

Est mea prompta mihi gratia, surda tibi.

Iure potest lædi lædens vt lædat, in illum

Vnde breuis coepit læsio, magna redit.

De vulpe & ciconia.

Vulpe vocante venit, speratq; ciconia coenam.

Fallit eam liquidus vulpe vocante cibus.

Cum bibit illa cibos, solum bibit illa dolorem.

Hic dolor in vulpem fabricat arma doli.

Sunt pauci mora parua dies, aut inquit, habemus

Fercula que sapiunt, dulcis amica veni.

Hec venit, hæc vase vitreo bona fercula condit.

Ac solam recipit formula vasis auem.

Laudat dapes oculis vasis nitor, has negat ori

Formula, sic geminant visus odorq; famem.

Sic vulpes ieiuna redit, sic fallitur audens

Fallere, sic telo læditur illa suo.

Quæ tibi non faceres, aliis fecisse caueto.

Vulnera ne facias, quæ potes ipse pati.

De lupo & capite superbo.

Lupum legit arua lupo, reperit caput arte superbum.

Hoc beat humanis ars preciosa genis.

Hoc lupo alterno voluit pede verba resoluens,

Osine voce genas, o sine mente caput

EABVLARVM AESOPI.

Fuscus & extinguit cordis caligo nitorem
Corporis, est animi solus in ore nitor.

De graculo & pauone.

O Raculus inuento picti pauonis amictu,
Se polit & socias ferre superbit aues.

Quem fore pauonem pauonis penna fatetur.

Pauonum generi non timet ire comes.

Pauo dolum sentit, falsi pauonis honorem

Increpat, & domitam verberare nudat auem.

Nuda latet, sociosq; fugit, inuicq; pudorem

Sic putat, hunc dno corripit ore comes.

Ascensor nimis nimium ruit, aptior imis

Est locus, hic leuis est, illa ruina grauis.

Qui plus posse putat sua quam natura ministrat,

posse suum superans, se minus esse potest.

Si tibi nota fatis naturæ meta fuisset

Nec vilis, nec inops, nec sine vste fores.

Gui sua non sapiunt, alieni sedulus auceps

Quod non est rapiens, desinit esse quod est.

De mula & mulione.

Mula rapit cursum, nam mulam multo cogit.

Mulæ musca nocet vulnere siue minis.

Cur pede sopito cursum tempusq; moraris.

Te premo, te pungo, pessima curre leuis.

Mula refert, quia magna sonas, vis magna videri.

Ne tua verba nocent, nec tua facta mihi.

Nec te sustineo, sed eum quem sustinet axis,

Qui mea frena tenet, qui mea terga ferit.

Audet in audacem timidus, fortisq; minatur

Debilis audendi cum videt esse locum.

De formica & musca.

Musca mouens lites formicam voce sagittat.

Se titulis ornat turpiter ipsa suis,

Torpes merſa cauſis, leuitas mihi queritur aliſ.
 Da tibi foſſa domum, nobiliſ aula mihi
 Deliciae ſunt grana tuae, me regia nutrit
 Menſa. bibiſ fecem, ſed bibo dulce merum.
 Quod bibiſ a limo ſuggiſ, mihi ſuggerit aurum
 Quod bibo. ſaxa premiſ, regia teſta premo.
 Aede. cibiſ. potu. thalamo cum regibuſ vtor.
 Regine teneriſ oſcula figo geniſ.
 Non minus vrentes mittit formica ſagittaſ,
 Et ſua non modicum ſpicula felliſ habent.
 Ludo merſa cauſiſ, neſciſ tua pena quietem.
 Sunt mihi pauca ſatiſ, ſunt tibi multa parum.
 Me laetam iubet eſſe cauſiſ, te regia triſtem.
 Plus, grana mihi placent, q̄ tibi regiſ opes.
 Venatur mihi farra labor, tibi fercula furtum.
 Hæc mihi pax mellit, toxicat illa timor.
 Mundo farre fruor, tu foedas omnia tactu.
 Cum nulliſ noceam, cuiſlibet ipſa nocet.
 Eſt mea parcendi ſpeculum tua vita nocendi.
 Sunt mea quæ carpo, non niſi rapta voras.
 Vt comedas vituſ, comedo ne viuere ceſſem.
 Me niſiſ inſeſtat, te fugat omniſ homo.
 Vnde petiſ vitam, rapitur tibi vita palato.
 Dulcia vina bibenſ fel neſciſ acre bibiſ.
 Si negat ala tibi ventoſo viſta ſtabello,
 Aut nece vinceriſ, aut ſemiuiua iacetiſ,
 Si poteſ eſtuiſ dono durare favoriſ,
 Cætera ſi parcunt, non tibi parciſ hyemiſ.
 Dulcia pro dolci, pro turpi turpia reddiſ
 Verba ſolent. odiſum lingua ſidemq; parit.
 De lupo & vulpe.
Beſpondere lupo de furti fraude tenetur
 Vulpeſ. ipſe vocat, hinc petit. illa negat.

FABVLARVM AESOPI,

Simius est iudex. docti non errat acumen.

Iudicis. arcanum mentis in ore legit.

Iudicium fugit, pascis quod pascere fraus est.

Visq; fidem de re, quam negat ipsa fides.

Tu bene furta negas. te vitæ purior vsus

Liberat. hanc litem pax domet. ira cadat.

Simplicitas veri, fraus est puerpera falsi,

Esse solent vitæ dissona verba tuæ.

Sordibus imbuti nequeunt dimittere sordes.

Fallere qui didicit, fallere semper amat.

De homine & mustella.

Pæda viri prædo murum mustella precatur

Da veniam. debes parcere. parce mihi.

Quod caret hoste domus, quod abest a sorde fatetur

Esse meum. pro me te rogat. ergo faue.

Scrutatio me redde tuo, mihi laboris

Premia. pro dono sit mea vita mihi.

Ille refert. operum debetur gratia menti.

Non operi gratum mens bona reddit opus.

Nemo (licet profit) nisi vult prodesse meretur.

Nam prodesse potest hostis obesse volens.

Cum mihi prodesse, nihil mihi prodesse putabas.

Hostibus ipsa meis, & meus hostis eras.

Non mihi monstra necans, sed eras tibi protida soli,

Sic panem poteras rodere sola meum.

Pane meo pingues, mihi da pinguedinis vsurn.

Damno penso necem. digna perire peri.

Nihil honorat factum nisi facti sola voluntas.

Non operis factum, sed noto mentis opus.

De rana & boue.

AEquari vult rana boui. tumet ergo. tumentis

Natus ait. cessa, præ boue toto nihil.

Rana dolet, meliusq; tumet. premit ille tumentem

Epologus
horatianus.

LIBERTERTIVS,

Vincere non poteris, victa crepare potes.
Fortius iratam vexat tumor. illa tumoris
Copia scindit eam. viscera rupta patent.
Cum maiore minor conferri desinat, & se
Consulat, & vires temperet ipse suas,

¶ Finit liber secundus,

INCIPIT LIBERTERTIVS.

De leone vulnerato.

Olicitus prædæ currit leo. spina leonem
Vulnerat. offendit in pede mersa pedes.
Fit mora decursu. leuitas improuida lapsum
Sæpe facit, læso stat pede turba pedum,
Vix ægrum finit ire dolor, sapientem q̄ fatetur *Sapientem conu-*
Maior, idem loquitur vulneris ipse dolor. *sola, significat*
Cum lædit miseros fortuna medetur eisdem. *la pœnæ*
Hoc est, cur medicum plaga leonis habet.
Nam leo pastorem reperit. pastor q̄ leoni
Pro dapne tendit ouem. respuit ille dapem.
Supplicat, & tenso plagam pede monstrat. at ille
Orat opem. pastor vulnera soluit acu.
Exit cum sanie dolor & res causa doloris. *aqui non bñe*
Hic blando medicam circuit ore manum. *criso Sanie*
Sospes abit. meritum q̄ notans in corde sigillat.
Tempore deleri gratia firma nequit.
Hic leo vincla subit romanæ gloria prædæ
Hunc habet, & multas mulcet harena feras.
Ecce necis pœnam pastoris culpa propinat.
Clauditur in mediis, & datur esca feris.
Hunc leo præsentit. petit hunc, timet ille, timenti
Hæc fera blanditur: sperat. abit q̄ timor.
Nil feritatis habens ludit fera. cauda resultat.
Dum fera mansuescit, se negat esse feram.
Hunc tenet. hunc lingit. pensat q̄ salute salutem.

FABVLARVM AESOPI.

Nulla sinit fieri vulnera. nulla facit.

Roma stupet. parcit' q; viro. parcit' q; leoni.

Hic redit in siluas, & redit ille domum.

Non debet meritum turpis delere vetustas.

Accepti memores nos decet esse boni.

De leone & equo.

Undet equus pratum, petit hunc leo. cura leonis.

Hunc mouet, vt fiat esca leonis equus

Inquit equo, mi frater aue, fruor arte medendi.

Et comes & medicus sum tibi. paret equus.

Sentit equus fraudes, & fraudi fraude resistit.

Mente prius texens retia fraudis ait.

Quæsitus placidusq; venis, te temporis affert

Gratia te rogitat pes mihi sente grauis.

Hic fauet. instat equo. subiecto vertice calcem

Imprimit, & sopit membra leonis equus.

Vix fugit ille sopor. vix audet vita reuerti.

Vix leo colla mouens respicit. hostis abest.

Séq; leo damnat. patior pro crimine pœnam.

Nam gessi speciem pacis, & hostis eram.

Quod non es nec velis. quod es esse fatere.

Est male quod non est, qui negat esse quod est.

De equo & asino.

O Audet equus phaleris. freno sella'q; superbit.

Ista quidem vestit aureus arma nitior.

Obstat asellus equo. vinctus premit artus asellum,

Vexat onus. tardat natus eundo labor,

Quod sibi claudit iter, sonipes inclinat asello.

Occurris domino vilis aselle tuo?

Vix tibi do veniam de tanti crimine fastus.

Cui via danda fuit libera dignus eram.

Supplicat ille nimis. transit q; silendo timorem.

Fit timor. surda præterit aure minas,

22
22
222

9

2

*Delamoyse
Veni*

*Assue languanzia, oleo
benina o el fauore*

LIBERTERTIVS.

Summusequi declinat honor. dum vincere tentat,

Vincitur, & cursum viscera rupta negant.

Priuatatur phaleris. freno priuatatur honesto.

Hunc premit assiduo reda cruenta iugo.

Huic tergum macies acuit. labor vlcerat armos. *in laetis*

Hunc videt inq; iocos audet asellus iners.

Dic fontipes vbi sella nitens? vbi nobile frenum?

la flaguaza

Hæc tibi cur macies? cur fugit ille nitor?

Cur manet hic gemitus? cur illa superbia cessat?

Vindicat elatos iusta ruina gradus.

Stare diu nec vis. nec honor. nec forma. nec ætas

Sufficit in mundo. plus tamen ista placent.

Vive diu, sed vive miser. sociosq; minores

Disce pati. risum det tua vita mihi.

Pennatis ne crede bonis. te nulla potestas

In miseros armet. nam miser esse potes.

De quadrupedibus & auibus.

Quadrupes pugnant auibus. victoria mutat.

Spes onerata metu vexat vtrunq; gregem.

Linqvit aues quæ sumit auis de vespere nomen,

Nec timet oppositi castra subire gregis.

Armat aues aquilæ virtus, & viribus implet,

Et magno torpet altera turba metu.

Amplexatur aues vlnis victoria lætis.

Pro titulo pœnam transfuga sumit auis,

Vellere nuda suo pro plumis vulnera sumit,

Edictumq; subit ne nisi nocte volet.

Non bonus est ciuis, qui præfert ciuibus hostem.

Vtiliter seruit nemo duobus heris.

De philomena & accipitre.

Quoniam philomena sedet. studium mouet oris amœni

Sic sibi sic nido visa placere suo.

Impetit accipiter nidum. pro pignore mater

*aly uolunt quod
uocata philome*

la hie fuit filia

Panthon regis

Athenarum qui

ofensa in suo opere

Atheni conuersa fuit

a Deo in auiem qoua

deus canni celo duxit sua armeni

1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800.

FABVLARVM AF SOPI.

Supplicat.alter ait, plus prece carmen amo.

Nec prece nec precio, sed amceno flectere cantu

Me potes. ille filet, dulcius illa canit.

Mente gemit licet ore canat. mens eius arefcit,

Cutus mellifluum manat ab ore melos.

Impia fatur aus. sordet modus iste canoris,

Et lantat natum matre vidente suum.

Mater obit, nec obire potest. sed viuit, vt ipsam

Vincat vita necem plus niece cladis habens.

Cor patitur matris plus nati corpore, corpus

Rodit aus rostro, cor fodit ense dolor.

Vestigat fua poena scelus, nam fraudibus vfo

Aucupe fraudofam vifcus inefcat auem.

Fine malo claudi mala vita meretur. iniquus

Qua capit infontes, se dolet arte capi.

De lupo & vulpe.

DItat preda lupum, ducit lupus ocia longa.

Faufio cibo vulpes inuidet. ifta mouet.

Frater aue. miror cum tanto tempore mecum

Non fueris, nequeo non memor effe tui.

Ille refert, pro me vigilat tua cura precari,

Numina non cefles, ne mea vita ruat.

Fraude tamen munita venis, falfoq; venenum

Melle tegis. dolor eft copia noftra tibi.

Et torquere paras aliquid, furtumq; minaris.

Sed mea furtiuam refpuit efca gulam.

Spreta redit spretam ftimulat dolor. apta dolori

Fraus fubit. ad pecudum tranfuolat ipfa ducem.

Hunc monet his verbis tua gratia numinis inftar

Sit mihi. nanq; lupum dat mea cura tibi.

Hoftem perde tuum, tuus iacet hofis in antro.

Vir fauet, antra petit, hic necat ense lupum.

Ifta lupi confumit opes. fed floret ad horam.

F

*vifcus significat la lisa y mencia
significa Cobax*

Vita nocens, vulpes casse retenta gemit.
 Cui nocui nocet ecce mihi, nocuisse nociuo
 Iure cado, cuius concidit arte lupus.
 Viuere de rapto vitam rapit, inuidus instans
 Alterius damnis in sua damna ruit.

De ceruo & canibus.

Hons nitet argento similis, sitis arida ceruum
 Huc rapit, haurit aquas, se speculatur aquis,
 Hunc beat, hunc mulcet ramosæ gloria frontis,
 Hunc premit, hunc lædit tibia macra pedum.
 Ecce canes, tonat ira canum: timet ille, timentis
 Fit fuga, culpati cruris adorat opem.
 Silvæ claustra subit, cornu retinente morantur
 Crura, nec hunc captum cornua longa negant.
 Spernere quod proffit, vel amare quod obsit ineptum est.
 Quod prodest fugimus, & quod amamus obest.

De viro & vxore.

Quam vir & vxor amant, vxorem priuat amato
 Parca viro, nec eam priuat amore viri.
 Contugis amplectens tumultum pro contuge vexat
 Vngue genas, oculos fletibus, ora sono.
 Hanc iuuat ipse dolor, nequit hac de sede reuelli
 Grandine, seu tenebris, seu prece, siue minis.
 Ecce reum damnat iudex, crux horrida punit.
 In cruce custodit tempora noctis eques.
 Hic sitit, ad tumultum vocat hunc & clamor & ignis.
 Orat aquæ munus, hæc dat, & ipse bibit.
 Aegrum nectareis audet cor tangere verbis.
 Hunc vocat ad primum cura salutis opus.
 Sed redit, & dulces monitus intexit amaro
 Cordi, victa subit claustra doloris amor.
 Vir metuens furem capi suspendia furis
 Visit, sed viduam tactus amore pettit.

FABVLARVM AESOPI,

Hanc ligat amplexu. fructumq; ligurit amoris.

Hic redit ad furem, sed loca fure carent.

Hic dolet. hic queritur. dolor instigat amicam.

Non bene seruato fure timore premor.

Rex mihi seruandum dederat. me regius ensis

Terret, & extorrem me iubet esse timor.

Hæc ait. inueni spem quæ tibi suscitet artem.

Vir meus impleuit in cruce furis onus.

Ipsa viri bustum reserat, pro fure catenat

Ipsa vtrum. restem subligat ipsa viro.

Huc merito succumbit eques. succumbit amori

Illa nouo. ligat hos firmus amore thorus.

Sola premit viuos pœnâq; metuq; sepultos.

Fœmina fœmineum non bene finit opus.

De iuvene & thaide.

Arte sua thais iuvenes irretit, amorem

Fingit, & ex ficto fructus amore venit.

A multis fert multa procis. ex omnibus vnum

Eligit. huic veri spondet amoris opes.

Sum tua, sisq; meus. cupio plus omnibus vnum.

Te volo, sed nolo munus habere tuum.

Percipit ille dolos, & dedit qualia sumpsit.

Sis mea, sumq; tuus. nos decet æquus amor.

Viuere non vellem, nisi tecum viuere velles.

Tu mihi sola salus, tu mihi sola quies.

Sed falli timeo, quia me tua lingua fefellit.

Præteriti ratio scire futura facit.

Vitat apis taxum, quam gustu sæpe probauit.

Fallere vult hodie, si qua fefellit heri.

Thaida si quis amat, sua, ne se credat amari.

Thais amore caret. munus amanti amat.

De patre & eius filio.

Est pater. huic genitus. hic patri credere nescit.

*Thais Thaidis significat la
muger Thameia, e manu
xanga*

LIBE TERTIVS.

Nam facienda fugit, & fugienda facit.
 Mens vaga discurrit, & menti consonat ætas.
 Mentis & ætatis turbine frena fugit.
 Ira senis seruos pro nati crimine punit.
 Instruit ista senem fabula nata sequi.
 Gaudet bouem manus vitulumq; supponit aratro
 Hic subit, ille iugum pellit. arator ait.
 Gaude, lætus ara tu, quem domat vsus arandi.
 A boue maiori discat arare minor.
 Non placet vt sudes. sed des exempla minori
 Qui pede qui cornu pugnat abire iugo.
 Sic domat indomitum domito boue cautus arator
 Sic veterem sequitur iunior ille bouem.
 Proficit exempli merito cautela docendi.
 Maiorq; sua credat in arte minor.
 De vipera & lima.

Upera fabrilem dapis anxia tendit in ædem.
 Incipit hæc limam rodere, lima loqui.
 Nescis posse meum. quæ sit mea gloria nescis.
 Dente meo pateris, non ego dente tuo.
 In tenuem forti ferrum molo dente farinam.
 Et cadit a tritu dura farina meo.
 Ferrea mordaci castigo tubera morfu,
 Aspera plano. seco longa. foranda foro.
 Deliras igitur cum dente minaris inermi.
 Rideo si ferior. vulnera ferre gemis.
 Fortem fortis amet. nam fortem fortior agit.
 Maiori timeat obuus ire minor.

De lupis & ouibus.

Pugna lupis opponit oues. ouiumq; satellites
 Est canis est veruex. hac ope fidit ouis.
 Palma diu dormit. desperat turba luponum,
 Et simulans lupus fallere tentat ouem.

*veruex uerbecis
 significat et uerug*

LIBERTERTIVS,

Fœdus vtrinque fides iurato numine fultit.

Id lupus, id simplex obside firmat otis.

Datque lupis male sana canes, recipitque luporum

Pignora. non metuit nec sua damna videt.

Dum natura iubet natos ululare lupinos

Turba lupina furit, fœdera rupta querens.

Ergo pecus tutoris egens in viscera mergit.

Præsida nuda suo sic trucidatur otis.

Tutorem retinere suum tutissima res est;

Nam si tutor abest hostis obesse potest.

De securi & nemore.

Quo teneatur eget nil ausa secare securis.

Armet eam lucus vir rogat, ille fauet.

Vir nemus impugnat, lassans in cæde securi,

Arboris omne genus vna ruina trahit.

Lucus ait, pereo, mihi met sum causa pericli.

Me necat ex dono rustica dextra meo.

Vnde perire queas, hostem munitre caueto.

Qui dat quo pereat quem iuuat hoste perit.

De cane & lupo.

Quam cane silua lupum sociat, lupus inquit, amœna

Pelle nites. in te copia sancta patet.

Pro verbis dat verba canis, me ditat herilis

Gratia. cum domino me cibant ipsa domus

Nocte vigil fures latratu nuncio, tutam

Seruo domum, mihi dat cumulus æde thorum.

Hec mouet ore lupus, cupio me viuere tecum,

Communem ut capiant otia nostra cibum.

Verba canis reddit, cupio te viuere mecum,

Vna dabit nos mensa manusque cibum.

Ille fauet, sequiturque canem, gutturque caninum

Respicit, & querit, cur cecidere pilis?

Inquit, ne valeam morfu peccare diurno,

F iii

*male sana, ides quod fa
udata*

lucus ides quod nemus

LIBER TERTIVS

Vincla diurna fero, nocte iubente vagor.
Reddit verba lupus, non est mihi copia tanti,

Vt fieri seruus ventris amore velim.

Ditior est liber mendicis diuite seruo.

Seruus habet nec se nec sua. liber habet.

Libertas prædulce bonum bona cætera condit.

Qua nisi conditur nil sapit esca mihi.

Libertas animi cibus est & vera voluptas,

Qua qui diues erit, ditior esse nequit,

Nolo velle meum pro turpi vendere lucro.

Has qui vendit opes, hoc agit vt sit inops .

Non bene pro toto libertas venditur auro.

Hoc cœleste bonum præterit orbis opes .

De ventre pedibus & manibus.

Incusant auidi pedes & manus octa ventris.

Omnia solus habes lucra labore carens.

Nos labor edomuit, te fouit inertia. sorbes

Omnia, quæ nostri cura laboris emit.

Disce pati famis acre iugum. vel disce labori

Credere, tẽq; tui cura laboris alat.

Sic ventri seruire negant. se venter inanem

Comperit. orat opem. nil dat auara manus.

Ille preces iterat, iterum fugit illa precantem.

In stomachi fundo torpet, abitq; calor,

Victa fame natura fugit, vis arida fauces

Obferat, vt solitum non sinat ire cibum.

Vult epulas dare sera manus, sed corporis agri

Perdita non reparans machina tota perit.

Nemo sibi satis est. eget omnis amicus amico.

Si non vis aliis parcere, parce tibi.

De simia & vulpe.

Simia de turpi queritur nate. porigit aurem *lazou*
Vulpes, nec recipit mente, sed aure preces,

FABVLARVM AESOPI.

Simia sic fatur. natis vt mihi dedecus ornet, *natis hic significat idem quod*
sufficeret caudæ pars mihi parua tuæ. *Sulphur*

Quid prodest nimia campos insculpere cauda?

Quod mihi prodesse, est tibi pondus iners.

Illa refert nimio damnas de pondere caudam.

Est breuis atq; leuis, hæc duo damnata queror.

Malo verrat humum, quàm sit tibi causa decoris,

Quàm tangat immundas res bene munda nates. *nates hic significat*

Id minimum minimo minusq; ditaret egenum. *Idem quod cumis*

Quod minimum minimo credis auare minus.

De mercatore & asino. *las acenta dexas*

DVm fora festinus lucro petit, instat asello
Institor, & pressum pondere fuste premit.

Institor idem significat quod Sulphur. Excedo

Ille necem sperat, nece promittente quietem.

Sed nece completa viuere poena potest,

Tympana nam facit & cribella pellis aselli.

Hinc lassatur & hinc pulsa tonante manu.

Cui sua vita nocet, caueat sibi rumpere vitam.

Non nece, sed meriti iure quiescit homo.

De ceruo bobus & canibus.

MOtus voce canum ceruus fugit. avia siluæ
Deserit, arua tenet, claustra bouina subit.

Bos ait. aut luci tenebras aut equora campi

Tutius intrares. hic piger inde leuis.

Nunc veniet custos bouum stabulq; magister.

Si duo vel tantum te videt alter obis.

Ceruus ait. mihi vestra necem clementia demat.

Condite me latebris, vt inuet umbra fugam.

Hunc tumulat scœnum, præsepe renisit arator.

Frondebis & foeno munit. alitq; boues.

Hic redit. & ceruus vitasse pericula gaudet.

Bobus agit grates. ex quibus vnus ait,

Est leue vitare cœcum. si venerit argus,

LIBE TERTIVS.

Argum si poteris fallere tutus eris,
Centum fert oculos, cui se debere fatentur,
Et domus & serui totaq; iura loci.
Res tua te reperit argum, res altera cæcum.

Qui tibi dormitat scit vigilare sibi.
Hic latet. argus adest. pabulum bobusq; ministrat.
Plus æquo tenues viderat esse boves.

Dum munis præsepe cibo, dum fulgurat ira,
Ausa videre diem cornua longa patent.

Quid lateat hic? quid ait video? sentitq; latentem.
Et bona fortunæ munera lætus habet.

Exulis est non esse suum. vigilare potentis.

Tricar Stertere seruorum. velle iuuare pil.

De iudæo & pincerna regis.

Hert iudæus opes. sed onus fert pectore maus.

Intus adurit eum cura laborq; foris.

Ergo metu damni sibi munere regis amorem

Firmat, vt accepto produce tutus eat.

Hunc regis pincerna regit, cor eius adurit

Auri dira sitis, & parat ense scelus.

Silua patet. subeunt. iudæus in ore sequentis

Cor notat. i sequar. i prior. ille negat.

Sed gladium nudans nemo sciet, inquit. obïto.

Ille refert, scelus hoc ista loquetur auis.

Profilit ex dumo perdix. hanc indice signans

Alter ait. scelus hoc ista loquetur auis.

Et rapit ense caput. & opes metit. & scrobe funus

Gelat. agit celeres annus in orbe rotas.

Perdices domini cœnæ pincerna ministrat.

Ridet. & a risu vix vacat ille suo.

Rex audire sitit, hic differt dicere causam.

Fit locus, ambo sedent. hic petit. ille refert.

Rex dolet, & læto mentitur gaudia risu.

EABVLARVM AESOPI.

Vocat consilium. consiliūq; sedet,
Pincernam crucis esse reum sententia damnat.
CruX perimit meritum iure fauente cruci.
Vt perimas quemquam, nullum tibi suadeat aurum.
Nam dæcus & vitam mæsta ruina rapit.

De ciue & equite.

Auis eqnes sub rege vigent, hic prælia regis,
Hic dispensat opes. hic vir. & ille senex.

Inuidiæ præfiata genis innata doloris,
Flammis fax iuuenem torret honore senis.

Regis in aure truces figit de ciue susurros.
Est tibi non pastor, sed lupus ille senex.

Ditant furta senem, furtis sua copia creuit.
Est sua de censu gaza recisa tuo.

Firmabo mea verba manu. sua furta fateri
Hunc faciam. bello iudice verus ero.

Cum moueant obiecta senem, plus debilis ætas
Hunc mouet, & senis crimine visus hebes.

Parcunt iura seni, si pro sene pugnet amicus,
Cnr sibi nullus honor scenoris arma præbet.

Mendicat pugilem, sed abest qui pugnet amicus,
Nanq; fugit viso turbine falsus amor.

Dum fortuna tonat fugitiuos terret amicos.
Et quis amet, quis non, sola procella docet.

Cœna trahit ciuem. differt nox vna duellum.
Solicitat mentem iusta querela senis.

Quos meritis emi multos mihi fecit amicos
Longa dies, cunctos abstulit hora breuis.

De tot amicorum populo non restitit vnus.
Quamq; dedi multis nemo repensat opem.

Rebar pace frui, mea paci congruit ætas,
Sed mea turbauit gaudia liuor edax,

Hosti multa meo palmam pepigere. tepesco.

Susurros. significa la murmuración

LIBERTERTIVS. V. 4. 8.

Ille calet, careo viribus, ille viget.

Arma parum noui, se totum præbuit armis.

Est mihi visus hebes, visus acutus ei.

Nihil mihi spondet open, nisi iuste gratia causæ.

De fragili queritur præside causa potens.

Corporis eclipsim timet alti copia cordis.

Nam fragili peccat mens animosa manu.

Si turpes nitidæ mendax infamia vitæ

Infigit maculas, quid nituisse inuat?

Desperat, lugetq; senex, hunc lenit arator,

Qui senis arua nouat annua lucra ferens.

Me stimulat pietas pro te proferre duellum.

Est mihi pro domino dextra parata meo.

Ecce dies oritur, locus est tempusq; duelli.

Stant pugiles, ineunt prælia mente, manu.

Est equiti foedum q; stet, q; pugnet arator.

Sæq; putat victum, ni cito vincat eum.

De se nihil retinet virtus oblita futuri.

Dextraq; corporeas prodiga fundit opes.

Ictus ipse suos steriles expandit in vsus,

Et feriens hostem se magis hoste ferit.

Sed propriæ virtutis opes abscondit arator,

Dum locus expensæ detur & hora suæ.

Aut metu fallit, aut armis temperat ictus.

Præciditq; minas frontis vtrumq; iubar.

Dormitans vigilat, & cessans cogitat ictus.

Et metuens audet dextra, notatq; locum.

Hæc mora non artis ratio, sed culpa timoris

Creditur arte fruens esse videtur iners.

Gaudet eques vicisse putans, spernitq; bubulcum.

Sudoremq; suum tergit ab ore suo.

Ecce moram nescit equitem speculata morantem

Et cubiti nodum rustica claua terit.

FABVLARVM AESOPI,

Huius plaga loci totius corporis aufert
 Robur. cedit eques, si q̄ cadente sedet.
 O noua simplicitas. sedet ipse. vocat q̄ sedentem.
 Et nisi surgat eques, surgere velle negat.
 Surge bubulcus ait. cui miles surgere nolo.
 Alter ait. sed eas, me q̄ federe licet.
 Turba stupet. praefectus adest. equiti q̄ moranti
 Imperat vt surgat, aut superatus eat.
 Haeret eques. praefectus ait. te vicit arator.
 Pugna cadit. regi panditur ordo rei.
 Rex ait. incisum nolo praefecte duellum,
 Dedecus explanet iste vel ipse suum.
 Pugna redit. miles q̄ sedet, velut ante sedebat.
 Surge bubulcus ait. non volo dixit eques.
 Cultor ait. dum stare negas. ego stare negabo.
 Surgere si tentes, surgere promptus ero.
 Ambo sedent. ridet populus. praeses q̄ bubulco
 Intonat. aut pugna. vel fuge. tempus abit.
 Cultor ait. surgat, cadet si surgere velit.
 Percute praeses ait, percute surget eques.
 Te decet aut illum victi sibi ponere nomen.
 Hoc mihi non ponam nomen arator ait.
 Surgo, surge miser, nam turpe ferire sedentem
 Est mihi, sic q̄ tibi turpe sedendo mori.
 Sic ait, & timido vultu rogat ille furentem
 Parce precor. vincor. supplico victor abi.
 Lata nouat fortuna senem, senis vnicus haeres
 Scribitur, & dignas intrat arator opes.
 Ius superat vtres, fors aspera monstrat amicum.
 Plus confert odio gratia. fraude fides.
 Fine fruor versu gemino, quid cogitet omnis,
 Fabula declarat, dat q̄ quid intus habet.
 Fabularum AESOPI finis.

LIBER FLORETI.

Omine floret⁹ incipit liber ad bona cœptus.
Semper erit tutus eius documenta secutus.
Hic liber extractus de pluribus est vocitatus
Recte floretus, quia flos est inde receptus.

Et breuiter textus flagrat virtute repletus.

Collegi flores non omnes sed meliores,

Quos in virgultis vidi domini bene cultis,

Qui non marcescunt seruando dandóq; crescunt.

Ergo dilecte valeas sic viuere recte.

Multis proficere, domino semper placere,

Suscipe corde bono hos flores quos tibi dono.

Tollent languores, tribuent tibi semper honores,

Si bene dulcores florum retines & odores,

Summo cultore florum clemente datore.

DOgma sacrae fidei ponit prius ordo libelli.

Postea precepta ponuntur parte secunda.

Tertia pars vere monstrat peccata cauere.

Inde docet quarta pars ecclesiae sacramenta.

Virtutes quinta mores notat & documenta.

Concludit sexta de morte suaq; sequela.

¶ Cap. primum de fide catholica.

Credere debemus qui christi nomen habemus

Doctrinã christi, quia nemo cæcus placet isti.

Nec poteris fieri saluus, ne sanctus haberi,

Dixit enim christus ad cælum mox rediturus,

Qui baptizatus fuerit valet esse beatus.

Si bene crediderit, alter sine fine peribit,

Ergo constanter credas & indubitanter,

Quæ docet ecclesia romana petra solidata.

Articuli fidei bis sunt corde tenendi,

Quos christi focii docuerunt pneumate pleni.

Credo deum patrem petrus inquit cuncta createm.

Andreas dixit, ego credo deum fore christum.

FLORETUS.

Conceptum & natum iacobus passum q; iohannes.
 Infera philippus fregit. thomasq; reuixit.
 Scandit bartholomæus, veniet censere matthæus.
 Pneuma minor iacobus. simon peccata remittit.
 Restituit iudas carnem. vitamq; mathias.

*in his omnibus intellexit
 dixit hoc modo
 iacobus dixit con-
 ceptum, et natum*

Sed tamen hos aliqui sic distinxere magistri.
 Spectant ad hominem septem, totidemq; ad deitatem.
 Sed mihi augetur fidei sic, nec remouetur.

Vnum crede deum personis dic fore trinum.
 Sunt pater & natus & pneuma sanctum deus vnus
 Cuncta creans, peccata leuans, ac præmia donans.
 Conceptus, natus, cruce mortuus, infera fregit,
 Surrexit, scandit, cunctos censere redibit
 Hęc est catholica sincera fides & vnica.

A christo lata per discipulos publicata.
 Signis firmata, diuina lege probata.
 Solus adorandus deus est, sanctusq; rogandus.
 Latria debetur domino quia sumus habetur.
 Nullus adorare sic debet siue rogare
 Effigiem fictam, sed significata per ipsam.

Vera fides saluat quem vita decens bene firmat.
 Namq; fides ficta sine factis mortua dicta
 Non prodest, sed obest si possit agens bona prodest.
 Omne malum vita, bona fac, sic est bona vita.
 Sic bene credendo saluaberis & faciendo.

Cur videas ista que sunt infra tibi scripta.
AD mala vitandum necnon bona continuandum,
 Sunt data præcepta quæ comoda sunt & honesta.

Primo naturæ lex vult sic viuere pure.
 Non facias aliis, que fieri tibi non vis.
 Postea lex moysi data vult subscripta teneri.
 Sperne deos plures, non per deum male iures.
 Sabbata sanctifices, venerare tuosq; parentes.

Non interficias, non mœchus corpore fias.

Non facias furtum, non testeris quocq; falsum.

Non cupias sponsam, nec rem quæ scis alienam.

Sic quocq; ius scriptū prohibet mala, mandat honestū.

Ius mandat cui'q; q̄ vivat semper honeste,

Vt nullum lædat, cunctis sua iuráq; reddat.

Inde iesus cuncta præcepta reduxit ad ista,

Dilige corde deum toto super omnia verum.

Dilige quemcunq; sicut te diligis ipse.

Istis complete pendent lex atq; propheta.

Sic non offendas deum, fratrem neq; lædas.

Semper gaudebit domini qui iussá tenebit.

Sed male peccabit, qui iussá dei violabit.

Non fit peccatum, nisi per iussum violatum.

De peccatis in generali.

OMnia delicta triplici sunt nomine dicta.

Originale, mortale, & veniale.

Estq; peccatum nobis ab origine natum.

Est graue mortale, leuius fertur veniale.

Cum baptizamur ab origine purificamur,

Nec non peccato quocunq; sit ante patrat.

Et cum peccamus grauius post nos maculamur.

Cum peccantis in his fertur cuiusq; voluntas.

Quod tenet in se quid aliqualiter immoderatum.

Sicut nec domini nec fratris oppugnet amor.

Tale suo genere peccatum fit veniale,

Vt sermo vacuus, vel risus immoderatus.

Si tamen ordinet vt ab hoc mortale sequatur.

Hoc mortale facit intentio praua volentis.

Vt cum quis ridet ad adulterium faciendum,

Aut in contemptum domini consentit in istis.

Discernens ratio mortale fit inde patenter.

Sed quando velle peccantis fertur in illud,

FLORETUS,

Quod domini de se vel fratris repugnat amori:
Peccatum graue mortaleq; dicitur esse.
Sicut homicidium, blasphemia schismaq; furtum,
Si tamen hoc sistat sine consensu rationis,
Quæ meditans dominum cordis reprimat cito motum
Cum non sit plenus ætus, tunc sit veniale.

De septem peccatis mortalibus.

NE careas vita, septem mortalia vita
Maxima peccata quæ sunt sic iure vocata
Nam moriens vitio mortali perditur vno.
Quoduis mortale vitium fit pernitiæ.
Nam mentem maculat, & sacro flamine priuat.
Offendit dominum, spernendo vulnera ipsum
Aufert splendorem domini, necnon & amorem.
Debilitat mentem cæcam faciens & egentem,
Adnihilatq; bona quæ sunt in crimine lata.
Mortificat merita quæ contulerat bona vita.
Interimens animam damnat finaliter ipsam.
Efficit ingrati, vitam tollitq; beatam.
Æternam poenam dat, perpetuamq; catenam.
Sunt tumor, accidia, gula, luxuries, simul ira.
Liuor, auaritia, septem mortalia dira.
Nunc videas horum plures species vitiorum.
Vt melius vere valeas peccata cauere.

De peccato superbiæ.

UV non sis tumidus verbis nec corde superbus,
Ne sis elatus factis si vis fore gratus.
Cum bona quis credit ex se meritis vel habere.
Vel falso tribuit sibi, quo se credit egere,
Aut alios spernit plus credens sæpe valere.
Quattuor his rebus quis dicitur esse superbus.
Spernit obedire tumidus, vult obuius ire.
Vult apparere melior, male cepta tenere.

*Declaratio Iohannis Domini Martini dicitur de peccatis
Naturalis & Iuganda & verborum Iurisdictione*

LIBER,

Cunctis præferre se vult. sua magna referre.
 Nunquam rancores dimittit, & ambit honores.
 Nulla modesta pati vult, gestus scit variare.
 Quantumcunq; bonus fuerit essendo superbus
 Totum deprauat, te sola superbia damnat.
 Sis simplex, humilis, ne damneris quasi vilis.
 Nam deus exaltat humiles. tumidos pede calcat.

De peccato accidię & eius speciebus.

Accidiam linque quę dat mala tædia vitę.
 Segniciem fugias, nunquam piger ad bona fias.
 Si bona tristis odis, diuina vel ipsa relinquis
 Tedens & negligens que consumare teneris,
 Vel contristeris cum nolens hæc opereris,
 Aut nimium tristis propter quęuis mala fitis.
 Quattuor his dictis sic accidiosus haberis.
 Ocia qui sequitur, sine crimine vix reperitur.
 Ocia deuota, si vis bona sit tibi vita.
 Sæpe libens ora. faciendo sancta labora,
 Pigris dum possunt operari tempora defunt.

De peccato gulę.

Pone gulę frenum, tibi vel dabit ipsa venenum
 Est sibi damnosus in multis quisq; gulosus
 Nam nimis expendit, citius mala quam bona prendit.
 Qui nimium comedit. bibit ardent. studiose.
 Præpropere. lente. fertur peccare gulose.
 Crapula vitetur, ne corpus mensq; grauetur.
 Nausea non detur, vt morbus non generetur.
 Mens non grauetur, ne vita tibi breuietur
 Vt tempestatem fugias vel magis ebrietatem
 Mens alienatur vino, corpus viciatur,
 Sensus turbatur. secretum notificatur.
 Lingua nimis fatur, vino verbum variatur.
 Vultus foedatur. rixa frequens generatur.

FLORETVS,

Vis eneruatur, vino sapiens hebetatur,
Ac diffamatur. necnon & luxuriatur,
Stulte letatur, & ni pigeat. reprobatur.
Prodiga frenetur gula. sobrietas dominetur.
Ni compescatur gula, corpus mensq; grauiatur.

De peccato luxurię.

Luxuriam fugias castus sine crimine fias.
Nil domino gratum fit luxuria maculatum.
Luxuria peccat quisquis consentit in actum.
Vel cum delectat, consentit, agendoq; factum.
Actus carnalis semper est perniciosis,
Demptis coniugibus, quibus est consensus honestus.
Luxurię species dicuntur scilicet hę sex.
Inter non nuptos proprie fornicis fore fertur.
Stuprum causatur, cum virgo nolens violatur,
Coniugis alterius violator fertur adulter.
Cum sibi cognatis inceustus vel monialis.
Raptus cum rapitur, ac opprimitur violenter.
Contra naturam peccat sodomita nependus.
Effuge luxuriam, quę tollit nempe sopheriam.
Mortificans animam ledit cum corpore famam.
Excecat mentem. turbat valde rationem.
Subuertit sensum, consumit tempora censum.
Offendit dominum, fert hostes, tollit amicum.
Vires debilitat, corpus macerat, bona vitat.
Vocem peiorat, & vitam semper minorat.
Lites adducit, & plurima scandala ducit.
Dona dei tollit. & fortia corda remollit.
Subtenebrat visum. tandem tollit paradysum.
Dęmonibus subdit, in inferno deniq; trudit.
Sis semper castus, fugiens verbulat, actus,
Ocia, vina, dapes, loca prompta caueas quasi labes.
De peccato ire.

F

LIBER,

IRa cor accendit, & pronum ad mala reddit.
 Cur bene frenetur, rationi ne dominetur.
 Ira futens animo de verbis exit in actum.
 Sic triplici numero magnum facit ira reatum.
 Ira cæcatur mens, sensus præcipitatur,
 Cor turbatur, & corpus damnificatur.
 Sensus fuscatur, iustus quandoq; grauatur.
 Pax eneruatur, discordia progeneratur.
 Lingua venenatur, nec non mors anticipatur.
 Non odias aliquem, sed potius eum tibi placā.
 Quisquis odit fratrem, censetur ob hoc homicida.
 Multa facit dira, si non conpescitur ira.
 Cur quasi deliram patientia temperet iram.

De peccato inuidiæ.

Inuidiam fugito, bona fratris amare velito.
 Nam liuor siccum corpus facit, & cor iniquum.
 Inuidus est tristis aliquorum cum bona cernit.
 Gaudet de damnis, bona non noccant sibi quamuis.
 Aemulus impugnat verum, de fratre susurra,
 Detrahit, accusat, aliosq; iuuare recusat.
 Propter liuorem fraternum frangit amorem.
 Lumine cæcatur, de re mundana maculatur.
 Languet, marcescit homo inuidus atq; senescit.
 Corpore marcescit cernens q̄ res mea crescit.
 Effuge liuorem zelando fratris honorem.
 Qui bona fratris amat, semet virtutibus ornat.

De peccato auaritiæ.

Quam sis præclarus, non sis cupidus nec auarus.
 Vix nulli charus cupidus, cunctis fit amarus.
 Qui capit aut retinet iniuste res alienas,
 Aut peramans gazas domini præponit amori.
 Qui satis est diues, cupit aut plus non fatiat us.
 Et qui pauperibus donare superflua non vult,

FLORETUS.

Omnes præfati merito censentur auari.

Furtum, rapinam, fœnus fraudem, symoniam,

Causat auaricia, ludum, perituria, bella.

Omnes thesauri nunquam satiant cor auari.

Et plus ardescit ambitio quando senescit.

Quanto plus crescit census, plus inde famescit.

Gazas querendo labor est, & timor in retinendo.

Ipsas perdendo dolor est, labor cupiendo.

Nunquam stat clarus, nec tutus diues auarus.

Raptorem, furem plerunq; fore credit egenum.

Semper egenus eris, si plus semper tibi queris.

Cum contentus eris, diues tunc efficieris.

Gazas lucrando, non sis cupidus nec amando.

Nec male seruando, sed sis largus bene dando.

De peccato in spiritum sanctum.

Qui peccat nimium præsumens de pietate,

Vel qui desperat, de diuina bonitate,

Aut induratus non cessat ab impietate,

Et qui fratris odit virtutes improbitate,

Impugnans verum certus sine commoditate,

Qui non sine piget de culparum grauitate,

Contra pneuma sacrum peccat sprete deitate.

Quæ primæ quinq; culpæ vix sunt reuelata.

Sexta caret venia, quia corrui immediate.

De quibusdam documentis, contra peccata.

Stringe tuam linguam, ne mentem reddat iniquam.

Lingua cito lædit, & læsio raro recedit.

Qui male non loquitur, magnam virtute potitur.

Linguam frenare plus est quam castra domare.

Non sis verbosus, iactator, litigiosus.

Nunquam sis censor, temerarius, aut reprehensor.

Non sis defensor peccatorum siue recensor.

Non sis detractor, nec rumororum nouus autor.

F II

LIBER.

Blandus adulator non sis, nec conuiciator,
 Nec discordator fratrum, nec impropertor.
 Nec blasphemator, irrisor siue minator.
 Non accusabis false, nec murmur amabis.
 Non diffamabis alios, nec vituperabis,
 Si diffamari non vis vel vituperari.
 Non sis scurrilis, rebellis siue bilinguis.
 Nunquam promittas nisi promissum dare credas,
 Non aliis pandas secretum, nec male dicas,
 Nunquam sis mendax, nec vaniloquens, neq; fallax.
 Noli iurare, nisi sit res debita, quare,
 Debet & hoc esse verum, licitumq; necesse.
 Ergo sic frena linguam rationis habena,
 Nec te confundat, si verba superflua fundat.

De peccato veniali.

Dicitur a venia veniale cito sibi danda.
 Multis nanq; modis dominus veniale remittit.
 Infra contenta deuote sacra recepta,
 Si tibi mortale non est, delent veniale.
 Confiteor, tundo, respergor, conteror, oro,
 Vngor, ieiuno, patior, conuerto, remitto,
 Signor, edo, dono, deleo sic veniale.
 Quamuis expediat homini veniale fateri,
 Vt tamen faciat hoc non dico quencq; teneri,
 Nisi quando dubitat illud graue forsan haberi.
 Vel si non habeat grauius decet ista referri,
 Vt ius perficiat mandans quemcunq; fateri.

De excommunicatione.

TAnquam peccata semper caueas anathema.
 Nam grauis est poena, quamuis sit pro medicina.
 Hæc patitur damna qui magis fert anathema.
 Hic non eligitur, nec eligit, & prohibetur
 Ecclesie porta, communio, sic sacramenta.

FLORETVS.

Traditus est satanæ. præcibus caret ecclesiæq̃.

Ac sibi legitimus prohibetur quilibet actus.

Nunquam participes his quos anathema cohercet

Qualicumq̃ modo, nisi casu iure remisso.

Nam secus est iure restrictus clauē minore,

Quæ solum pellit a sacris percipiendis.

Casus excepti super hoc sunt iure reperti.

Coniunx, & nati famuli qui debita querunt,

Ignorans super his. & dicens vtile mentis,

Et qui vitare nequit hos, aut urgente necesse.

Participant iure strictis anathemate tute.

Sunt interdicta, suspensio nempe cauenda.

Quamuis sint poenę leuiores tamen sunt metuendę.

De hominis hostibus.

Triplex est hostis hominis. demon, caro, mundus.

Non faueas istis, vt sis a crimine mundus.

Demon agit superbum, mundus cupidum, caro foedum.

Cur cum teneris caueas ne decipiaris.

Mundum spernendo vinces, & carnem reprimendo.

Prosternes satanam seruando fidem bene sanam.

Tentat astute (ne cures viuere iuste)

Vt male delinquas. neq̃ peccata relinquas.

Cur te prudenter serua, meditando frequenter

Quia damnatus eris, si mortali morieris.

Vt mala deuites aliquid fac, ocia vites.

Nunc age. nunc ora. nunc lege. nulla vaga sit hora.

Obsta principiis, quia tunc cito mergitur hostis.

Quando nimis crescit tentatio raro quiescit.

Cerne deum, qui te semper speculatur vbiq̃,

Qui mala vix cęlat, sed punit, & ipse reuelat.

Nil est tam tectum, quin sit quandoq̃ repertum.

Postea confusus reus est sepe reclusus.

Inspice quanta bona dominus tribuit tibi dona.

F III

LIBER

Præcipue mortem domini respice bene fortem.
 Ne sis ingratus sibi committendo reatus.
 Cum male delinquis iterum christum crucifigis.
 Inspice sanctorum, nec non exempla eorum.
 Gloria pro meritis iustus, mala dantur iniquis.
 Inspicias animam sic christi morte redemptam,
 Ac tibi commissam, cur crimine destruis ipsam?
 Prospice foetorem culpæ, poenæq; pudorem.
 Longa datur pæna, sed delectatio curta.
 Cerne quot & quanta peccatum det tibi damna,
 Nulla queunt tamen te lædere crimina quantum.
 Cerne diem mortis quæ pulsât ad ostia fortis.
 Quot quanti subito moriuntur sæpe memento.
 Scis q; obibis homo, nescis vbi. quomodo. quando.
 Pensa iudicium quo nil remanebit inultum.
 Cerne graues pœnas barathri fortesq; catenas.
 Cerne domum cœli ne perdas turbine teli.
 Lauda tu dominum, ne perdas eius amorem.
 Sacræ scripturæ studium quoq; sit tibi curæ.
 Sic mala vitabis, mentemq; tuam satiabis.
 Sanctos sectare, prauos noli sociare.
 Sensus frenare satagas, carnemq; domare,
 Vinum sumendo sis sobrius & comedendo,
 Et loca prompta malis fuge, ne sis pernicialis,
 Nam locus errare promptus facit & fatuare.
 hæc bene seruando christum cum matre rogando,
 Crimina vitabis, hostesq; tuos superabis.
 Nemo tamen credat quod eum tentatio lædat.
 Si non consentit animo, quia tunc bene sentit.
 Debilis est hostis, quia nullum ni velit vrit,
 Non est peccatum nisi per velle patratum.
 Velle uequit cogi, quamuis queat ad mala pungi.
 Non excusatur ideo quis cum superatur.

FL ORET VS,

Ergo tuum velle compescens crimina pelle,
Vt careas poena lateris in aede serena.
Te bene conante domino simul auxiliante.

¶ Cap. iiii. de septem sacramentis.

Ontra peccata deus instituit sacramenta.
Perq; delentur commissa, futura cauentur.
Gratia confertur, & sic bona vita refertur.
Percipe mente pia septem fidei sacramenta.

Nam male delinquit, qui non digne sacra sumit.

Baptizor, firmor, pæniteor, cibor, vngor,
Ordine promoueor, gratis cum coniuge iungor.

Ordo, thorus, velle sumuntur, quinq; necesse.

Ordinat & firmat præsul. dat quinq; sacerdos.

Ordo, baptisimus, firmatio non iterantur.

Cætera sumpta semel sacramenta valent iterari.

De baptisino.

¶ St aqua materia baptisimi, verbâq; forma.

Ac baptizantis intentio debet adesse.

Baptisimi fructus est plena remissio culpæ.

Gratia confertur, & pæna remittitur omnis.

De confirmatione.

¶ Ræsul, fons, chrisma, firmant intentio verba.

Gratia donatur, constans ad bella paratur.

Qui tenet in fonte, vel vnctum chrismate fronte.

Efficitur talis pater eius spiritualis.

De poenitentia & eius speciebus.

¶ Ontra peccatum graue post baptisina patratum

Exstitit inuentum sacre poenę sacramentum.

Conteror in corde. mala confiteor simul ore.

Emendans opere deus indulget sibi vere.

Pœnitet, atq; dolet, & crimina dicere spondet.

Vultq; satisfacere contritus, iniqua cauere.

Crimina comemora, tua collige, scibilis ora.

F iiii

De sacra
mentis ec-
clesie.

LIBER.

De cōfessore eligēdo, & de cōditionib⁹ cōfessoris.

Alige prudentem te soluere iure potentem.

Crimina diminuit confessio. cuncta reuela

Vni presbytero, nullum graue sponte tacendo.

Integra, festina, simplex, confessio fida,

Vera, libens, clara, discreta, frequens, sit amara,

Accusans propria, parens, humilis, & rubicunda.

De modo confitendi, & circumstantiis

aggrauantibus peccatum.

Tremiscaris hoc ordine confitearis.

Dic de criminibus mortalibus & speciebus.

Dic de mandatis domini per te violatis.

De male preceptis dic etiam sacramentis.

Dic si contempsisti virtutes vel caruisti.

De septem factis pietatis dic male factis.

Dic sensus quinque, nec cætera membra relinque.

Dic bene quæcunq; mala feceris ac vbicunq;.

In factis, dictis, consensu siue relictis,

Quæ non dixisti dudum, dic si recidisti

In graue peccatum per te dudum recitatum.

Res circumstantes dicas peccata grauantes,

Saltem mutantis crimenq; nouum generantes.

Ista grauant vitium, dignus, status, & reciduum.

Conditio, numerus, locus, ordo, scientia, tempus,

Copia, causa, mora, modus, ætas, lucta pusilla.

De conditionibus boni confessoris.

Confessor blandus, verax, prudens, pius, æquus,

Hortatur, quærit, terret, punit, mala soluit.

Postea sit tacitus, vt cælet crimen aliis.

De modo iniungendi pœnitentias.

Contra peccata detur contraria pœna.

Supplicet elatus. maceretur luxuriosus.

Propria det cupidus. ieiunet sæpe gulosus.

FLORET VS.

Inuidus os tondat. iratus corde remittat.
 Audiat officia peregrinans accidiosus.
 Cuius restituat si possit perniciosus,
 Reddere si nequeat saltem sit prompta voluntas.

De illis qui tenentur ad restitutionem.

H Vr, vsurator, symon, vrens, quoq; raptor.
 Iuris deceptor, alienorumq; repertor.
 Rector dilapidans. quoduis damnum male donans.
 Reddere si quid habent, vel amore dei dare debent.
 Iuxta consilium confessorum sapientum,
 Mandans, consilians, socians, adiutor, adulans,
 Celans. participans, defendens, atq; receptans.
 Quilibet et fautor reddat, nisi reddiderit actor.

De casibus remittendis ad superiorem.

H Is quibus est poena solennis praecipienda.
 Grimine pro magno toti ville publicato.
 Qui facit incoestum, deflorans, aut sodomita.
 Patrum percussor, sacrilegus aut homicida.
 Et voti fractor, periurus, fortilegusq;
 Pontificem quaerant, necnon qui miserit ignem.
 Quilibet arctatus anathemate siue ligatus.
 Per papam feriens clericum, falsarius, vrens,
 Et qui sunt ausi missas celebrare ligati.
 Symon si fuerit, nec fallit regula talis,
 Clericus ex culpa confectus anormalus acta.
 Ignem succensus ad dandum damna perurens.
 Debent pontifici communi iure remitti.
 Vt dictos soluat. ad maiorem ve remittat.

Quomodo confessio est iteranda.

S I fuerit ignarus confessor, vel sine posse,
 Siue fatens tacuit aliquod mortale scienter,
 Aut anathema tacens, sic solui iure nequibit.
 Oblitus poene non facte iam sibi inssa.

LIBER,

Est dudum facta confessio sic iteranda.

Quomodo poenitentia iniuncta non
est dimittenda sed facienda.

POstea fac digne poenam patiēdo benigne.
Nam male delinquit qui poenam sponte relinquit.

Nemo satisfacere poterit de crimine vere,

Stans in mortali peccato tunc aliquali.

Iussa tamen poena (quāuis non sit bene plena)

Non est linquenda pro crimine, sed facienda.

Nam faciens iustum referes per hoc tibi fructum.

Omne malum punit deus, omne bonum quoque reddit.

Ad quid valent opera facta in peccato mortali.

OMnia quae fiunt in mortali bona profunt.

Nam mundi bona dant, & demonis arma refrenant.

Mentes illustrant citius, tormenta minorant,

Ad maiora bona donant usum faciēda.

Non tamen aeternam possunt acquirere vitam.

Nec cum purgantur homines haec viuificantur

Sed bona quae fiunt post mortificata reuiuunt.

De sacramento altaris.

IN coena summum deus instituit sacramentum

Sub panis specie, cum discipulis tribuit se,

Ac specie vini, dicens hoc dicitis cuncti.

Missa celebratur ut mors christi recolatur.

Ut deus oretur specialibus & veneretur.

Et confortemur, & pane sacro faciemur.

Quid significant ornamenta ecclesiae.

Dant ornamenta tibi presbyter haec documenta.

Signat sub tunica quod mens debet fore munda.

Desuper astrictus spem de superis dat amictus.

Vult candor tunicae spondeas te viuere caste.

Signat cinctura, tibi quod non sit vaga cura.

Per manipulum leue contemnentur mala vitae.

FLORETUS.

Stola notat semper christo viuere decenter.

Stringens cuncta foris notat infula fœdus amoris.

Quid significat altare & ea quæ supra ponuntur.

Designat signum crucis ara, calixq; sepulchrum.

Sed panis carnem christi, vinumq; cruorem.

Sudorem dat aqua, sudaria linea palla.

Verba liber scriptus quæ protulit in cruce christus.

De forma & materia missæ.

IN missa forma sunt verba iesu benedicta.

Panis materia cum vino vitis & vnda.

Candida triticea non magna leuisq; rotunda.

Expers fermenti non mixta sit hostia christi.

Prefbyter hæc facrat, intentio si tamen extat.

Oratio dum leuatur corpus christi.

Sacra videns ora genibus flexis & adora.

Dicens deuote hos versus quos doceo te.

Salue saluator mundi, rex atq; creator,

Qui deus es & homo, natus de virginis aluo,

Te deus exoro supplex, & pronus adoro,

Vt mihi condones, & cœli gaudia dones.

Necnon defunctis vitis fidis quoq; cunctis.

Oratio dicenda dum leuatur eius sanguis.

O sanguis christi qui fusus amore fuisti

Contra luxuriam, contra gulam, contra iram,

Contra superbiam, contra quoq; accidiam,

Contra superbiam, contraq; auariciam

Humani generis, nobis precor auxiliæris.

Dele peccata, da nobis regna beata.

Quomodo quilibet debet recipere corpus christi.

Quisquis dei sumens corpus, sit ei bene credens,

Orans, deuotus, ieiunus, crimine lotus,

Sitq; timoratus, non vlla claue ligatus.

Pransus percipere poterit cogente necesse.

LIBER.

Corpore percepto te custodire memento.
Nequaquam sancto pellas quid de sacramento.
Redde deo grates, orans tibi det bonitates.
Ne sis ingratus caueas quoscunq; reatus.

De extrema vntione, quomodo debet
fieri, & vbi & ad quid valet.

Pref bytero debet infirmus adultus iungi.
In septem membris, oleo cruce quoq; verbis.
Vngitur infirmus, vt maior gratia detur,
Sit leuior morbus, & poena minor toleretur,
De septem ordinibus.

Ordo septenus est claro munere plenus
Tres sunt maiores, sed bis duo sunt minores.
Ianitor est primus, lector vult esse secundus.
Exorcista subit, hinc acolitus sibi nubit.
Subleuita subest, leuita q; facior hoc est.
Septimo collatus est ordo presbyteratus.
Gratia cum posse datur, imprimitur q; character.
De horis dicendis & a quibus.

Quilibet istorum qui fit susceptor eorum
Ad sacra promotus, debet necnon titulus
Horas quotidie septenas dicere rite.
Ad quid dicuntur horæ, & quid significant.

Totum collaudetur christus, & mors memoretur.
Nocte iesus captus, damnatur iudice prima.
Ducitur in terna, sexta crucifigitur hora.
Mortuus est nona, fuit lancea vespere fixa.
Conditur extrema, cur septem dicimus horas.
Quomodo horæ debent dici.

Alerice pausando dic horas non properando,
Dicas attente, dic totum supplice mente.
Dic iuxta morem, primo dicas q; priorem.
Cunq; deo loqueris orans, non ergo vagris.

FLORET VS.

Syncopa vitetur, versus non anticipetur
Donec finitus omnino sit bene primus
In templo vanum fuge cantum, dilige planum.
Non clames tantum q̄ cogaris linquere cantum.

De sacramento matrimonii, & vbi
statutum fuit, & ad quid.

Conjugium primo statuit deus in paradiso
Associans hominem quos fecerat & mulierem,
Ad prolem dandum legaliter atq; fouendum.
Fit quoq; pro culpa luxus carnis fugienda.
Coniugii bona sunt proles, fides, sacramentum.
Hæc tria nubentes debent seruare fideles,
Vt prolem generent, semperq; fidem sibi seruent.
Vt conseruentur semper simul atq; iuuentur.

Quod requiruntur ad coniugium,
& de impediētibus ipsum.

Hit quoq; coniugium consensu, sed decet ipsum
Consensum signis ostendi siue loquelis.
Quando tractatur coniugium, tunc videatur
Antequam factum sit, si pateat impedimentum.
Nam male peccarent si contra ius sociarent.
Error conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus, disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas,
Si sis affinis, sic forte coire nequibis.
Hæc facienda vetant, connubia facta retractant.

De tempore prohibente coniugium.

SEx feriæ vetitum prohibent, sed non ea soluent.
Aduentus differt sponsos, scelix quoq; confert.
Septuagesima negat, paschæ lux noua relaxat.
Letania vetat, sed trinum numen adiuvat.

Capitulum quintum de virtutibus,
& primo in generali.

LIBER

Riminibus lotis de mente tuáq; remotis,
 Inferere virtutibus semen, quæ sint tibi scuti.
 Nequando viuas in peccatum reciduas.
 Sitq; tibi lumen, quò possis cernere numen.

De tribus virtutibus theologalibus,
 & quattuor cardinalibus.

Septem virtutes habeas, aduersa refutes.
 Esto fide firmus, spe rectus, amore ligatus.
 Prudens, & iustus. animo fortis. moderatus.

De donis spiritus sancti.

Donis impleri procura flaminis almi.
 Esto timens, pius, atq; sciens, factis bene consul.
 Hinc intellectus sapientia dona dei sunt.

Octo beatitudines.

Sis bene dotatus, vt sis in fine beatus.
 Sis pauper, mitis, flens, ius sitiens, miserator,
 Mundus, pacificus, sic vult mundi ipse creator.
 Per septem merita dantur tot præmia magna.
 Pauper enim regnat. mitis possessor abundat.
 Flens consolatur, iustum sitiens satiatur.
 Fit pietasq; piis, dominum mundusq; videbit.
 Est quoq; pacificus domini proles & amicus.

De fide & circa quæ consistit.

Vera fides credit, quæ non videt, his & obedit.
 De qua præscripsi, cur hic non plus tibi scripsi.

De spe & effectibus eius.

Aeternam spectat vitam spes, & meritis stat
 In domino fixa, secus est præsumptio dicta.
 Spernit terrena spes, coeli sperat amœna.
 Aegris solamen, tribulatis dat reuelamen.
 Non in diuitiis propriis speres vel amicis.
 In domino spera qui donat gaudia vera.
 Qui vult prodesse speranti, nescit abesse.

FLORETVS.

Debet quisq; fore cum spe, simul atq; timore,
 Ut non diffidat peccans, nimium neq; fidat.

De charitate, & primo in generali.

Amarus amor dictus est vere maxima virtus.
 Quia fit homo gratus domino, tandemq; beatus.
 Constat amans plenus virtutibus alter egenus.
 Nullus habet florem meriti, nisi propter amorem.

A quo incipit, & quo diligēd? est quisq; indifferēter.

Ordo seruetur vt primo deus perametur.
 Postea dilige te super omnia, sed magis hunc te,
 Proximus est hinc plus peramandus iustus amicus.
 Postea vult dominus vt ametur inimicus.
 In quantum bonus est & homo, sed non vt iniquus.
 Post corpus proprium perametur & hinc alienum.
 Dilige sic homines, vt eorum crimina vitas.
 Ac odias culpas hominum, non qui facit ipsas.

De prudentia, & circa quæ consistit.

Præsens in rebus transactis solertia necesse.
 Constat in insidiis prudentia vera cauendis,
 Ac disponendis sapienter rebus agendis.
 Præsens dispone, transactum mente repone.
 Prospice ventura, sic est prudens tua cura.
 Cum quid vis agere debes primo bene videre.
 An tibi conueniat, liceat, simul vtile fiat.
 Omnia prudenter fac, finem cerne frequenter.
 Et primo metue quæ possunt inde venire.

De iusticia, & impediētibus ipsam.

Esto vir iustus cunctis reddendo sum ius.
 Redde creatori ius maioriq; minor.
 Serua dulcorem iuris moderando rigorem.
 Sæuit iusticia nisi sit pietas sibi iuncta.
 Vt bene procedas non verba nimis cito credas.
 Te prius informa, ne lædas quem sine norma.

LIBER.

Qui subito credit alios, & se male lædit.
 Qui cito procedit, a iusto sæpe recedit.
 Turbant sæpe metus, odium, dilectio munus,
 Iudicium rectum, cur est vtrunq; cauendum.
 Non licet iniustam te causam inducere iustam.
 Ducas prudenter seruando iura decenter.

De animi fortitudine.

Ertis sis animo semper peccata cauendo.
 Sis constans fortis, cum tentat malus hostis.
 Tempore si mæsto vexaris, fortior esto,
 Nam post aduersa dominus bona dat vice versa,
 Vt non deficias, constans in turbine fias.
 Tunc debes esse magis fortis, quando necesse.
 Semper magnanimus aduersis fortior est plus;

De modestia vel temperantia.

At domino gratus viuas esto moderatus.
 Non vult sobrietas rationis frangere metas.
 Quanto plus poteris, in cunctis te modereris.
 Vincere cor proprium plus est quàm vincere mundum.
 Temperet excessus qui non vult esse repressus.
 Semper adest vitium, si non sit temperamentum.
 Quanto maior eris, moderatior esse teneris.
 Nam cito stultus eris, ni velle tuum modereris.

De timore & circa quæ consistit.

Præ cunctis timeas dominum, simul & reuerere
 Nisi deum timeas, opus est te cuncta timere,
 Si dominum metuis, contraria nulla timebis.
 Si quis amet dominum, semper reueretur ipsum.
 Humano more non est amor absq; timore.
 Non sibi seruili sed amicabili & reuerenti.
 Non timeas hominem, nec mundum te tribulantem.
 Sed dominum metue, qui regnat semper vbicq;.
 Qui valet in patria te ponere, siue gehenna.

FLORETVS.

Si christum metuis, semper peccare cauebis.

Si me tuus dominum, tibi donabit paradysum.

De pietate & misericordia.

Si vis gaudere, semper miseris miserere.

Si pius es miseris, pietate dei poteris,

Vtilis est pietas, plusquam terrena potestas.

Nemo potestate saluatur, sed pietate.

De operibus misericordiae corporalibus.

Septem corporea, fac pauperibus pia facta.

Pasce famefcentes, pota nimium sitientes.

Induae nudatos, redimas de carcere captos.

Aegros conforta, peregrinos collige porta.

Defunctos sepeli, sic sumes gaudia caeli.

De operibus misericordiae spiritualibus.

Septem fac opera, pia spiritualia dicta.

Corrige peccantes, ac instrue pauca scientes.

Consule non doctis, exora pro tribulatis.

Conforta mestos, porta patiens onerosos.

Offensas sponte ledenti, corde remitte.

De elemosyna quibus prodest, & quando debet fieri.

Si tibi sit multum, studeas dare multa frequenter.

Si tibi sit modicum, da iuxta posse libenter.

Si non sufficias dare, sit tibi prompta voluntas.

Si dare non poteris, saltem pro velle mereris.

Tempus confirmat, elemosyna foedera firmat.

Christo consiliat, dantes a crimine seruat.

Crimina mortificat, redimit, poenamque relaxat.

Gratos coferuat, miseros semperque visitat.

Omnia multiplicat bona, pro donantibus orat.

Daemonis expugnat fraudes, a morte saluat.

Prodest defunctis purganti carcere vinculis.

Hic cui das munus, sit vel videatur egenus.

Res quam das propria sit, christus sit tibi causa.

G

LIBER.

Da bona dum tua sunt, quia nunc data plus tibi profunt
 Quàm si præberes, cum non retinere valeres.
 Erras si speres, quod plus te diligit hæres
 Sub terra positum, quàm tu te diligis ipsum.

De scientia, & ignorantia.

Ulti multa sciunt, & se bene scire relinquunt.
 Temet cognosce, dominum cognoscere posse.
 Tu melior fieres, si te profus bene scires,
 Quàm si negligeres, te cætera corde teneres.
 Discere ne cesses, si doctor maximus esses,
 Nam per doctrinam, poteris vitare rutnam.
 Non curans scire, merito quod scire tenetur,
 Si super hoc erret, non excusatus habetur.
 Præcipue regere, qui debet sibi docere,
 Est quasi vile pecus ignorans, & quasi cæcus.
 Cæcus ducens cæcum facit, ipsum sternere secum.

De consilio, & experientia.

Omnia consilia tua, sunt in numine fixa.
 Non te præcipitas si consilio domini stas.
 Consilio tracta maturo propria facta,
 Nam cito peccabis, quando nimis accelerabis.
 Consule maiores, prudentes & meliores,
 Ut non deficias, nec damnosus tibi fias.
 Consilium verum docet, experientia rerum.
 Amplior in senibus, est experientia sensus.
 Si defendendo causam sumas vel agendo,
 Hoc fac consulte, nec consumas bona stulte.

De intellectu.

Unc intellectus hominis constat bene rectus,
 Cum super omne deum timet, ac intelligit ipsum,
 Ac recte credit, & iussibus eius obedit.
 Cur intellectum teneas, in numine fixum,
 Sæpe roges dominum, qui confert hoc tibi donum,

FLORETUS.

Hunc non aſcondas in terra, ſed bene condas,
Vt tibi donatum, reddas domino geminatum.
Si collauderis a chriſto, non reproberis.

De ſapientia.

Aſt immortalis, ſapientia ſpiritualis,
Quamuis mundana, fertur ſapientia vana.
Chriſtum diligere, ſuper omnia crimina flere,
Mente deum gerere, peccata futura cauere,
Mundum deſpicere, coeleſtia corde tenere,
Singula ſic ſapere ſicut ſunt, ſic & habere,
Hæc eſt ſynceræ, mentis ſapientia veræ.
Exoptat ſupera, mentis ſapientia vera.
Deiſtat ſcelera, mundum contemnit & æra.
Optima diſcernit a prauis, crimina cernit.
Omnia vult agere conſulte. recta tenere.

De paupertate.

Paupertas grata. virtus eſt magnificata
Cui ſunt collata, cœlorum regna beata.
Pauperies læta, ſtat multa laude repleta.
Cor leuat ad chriſtum, quia mundum non amat iſtum.
Spernit terrena, paradifi ſperat amoena
Paruo contenta, patiens non eſt violenta.
Quamuis inducta male ſit, ſtat libera tuta.
De modico læte, viuit ſine lite quiete.
Vix aliquem lædit, humilem mentem quoq; reddit.
Carnem compescit, quia non bene paſta macreſcit.
Munere ditatur, diuino ſine beatur.
Eſt humilis talis pauper, & ſit ſpiritualis.
Nam non inflatur, quare ſuper aſtra leuatur.

De humilitate.

Sis humilis mente, verbis, factis, retinens te.
Sis humilis geſtu, ſemper meditando quis es tu.
Nullum contemnas, ſed te, mundum quoq; ſpernas.

G ii

Sperneq; te sperni, noli laudatus haberi,
 His gradibus quinq;, referes humilis bona vitæ.
 Quanto dignior es, humilis potius fore debes.
 Qui non est humilis, confundetur quasi vilis.
 Cerne quid es, quid eris, humilis sic efficieris,
 Vile cadauer eris, hoc ergo frequens mediteris.
 Subdi maiori decet, æquariq; minori.
 Sic humiles grati, christo sunt associati.

De mititate, & mansuetudine.

Sis animo mitis, vt odorem des quasi vitis,
 Esto mansuetus, & simplex, atq; quietus.
 Hæc faciunt hominem, domino similem q; placentem.
 Non reddas prauis malefacta, sed esto suavis.
 Hoc tibi dat meritum, deus autem punit iniquum
 Cum magis es dignus, debes magis esse benignus.
 Nanq; sit indignus, domini pietate malignus.

De malorum contritione.

Si vis saluari, debes primo lachrymari.
 Qui bene plorabit, deus ipsum lætificabit.
 Flere pro peccatis, & pro miseris tribulatis.
 Pro desiderio paradisi, flere memento.
 Si non des lachrymas, ipsas optando gemiscas.
 Cum de corde venit, dominum mox lachryma lenit.
 Mentem lætificant lachrymæ, peccamina purgant.
 Et christum placant, paradisi gaudia donant.

De virginitate, & castitate.

Sis mundo corde, verbis, factis sine forde,
 Vt dominum vere possis, super astra videre.
 Mundiciæ vitam virgo tenet, & benedictam.
 Dicitur angelicus merito vir virgo pudicus.
 Virginitas flores virtutum fert, & odores.
 Humanos mores transcendit, & auget honores.
 Propter maiores mundanos, spernit amores.

FL O R E T V S,

Si virgo non sis, castus tamen esse teneris.
Cuiuscunq; status quisq; debet fore castus.
Si non sit castus nemo poterit fore saluus.
Non sunt foedati, sed mundi corde beati.

De pace.

Esto pacificus, & pacis semper amicus.
Cum cunctis pacem coneris habere tenacem.
Christus pacificus dixit sermone beatos.
Nascens portauit pacem, moriens reparauit.
Surgens induxit pacem, testando reliquit,
Conserua triplicem christo fratri tibi pacem.
Ecclesiam placa, suffragia sint sacramenta.
Hostes pacifica, sedita prudenter iniqua.
Pax confert lætam vitam, mentemq; quietam.
Sedat rancores, fouet & augmentat honores.

De patientia.

Ir patiens esto, nunquam sis corde molesto.
Nemo sui dominus fertur patiens nisi verus.
Serua prudenter animam viuens patienter.
Nam ffos cunctorum fertur sapientia morum.
Fer mala cum pausa, nemo patitur sine causa.
Quamuis hic multa patiatur, homo sine culpa.
Hic homo torquetur, vt sic patiendo probetur,
Vt mens purgetur, & præmia multa lucretur.
Ne sublimetur, vt christo gloria detur,
Vt perseueretur, ne perpetuo crucietur,
Vt mala prudenter tua portes & patienter.
Inspice maiores aliorum sæpe dolores.

De obedientia.

Debet obedire domino quicumq; subire
Vult regnum cœli, parendo corde fideli.
Qui non parebit, cœlesti sede carebit.
Qui bene parebit, paradisi munus habebit.

G iii

LIBER.

Vt nequeas leđi, maiori semper obedi.
 Ni tibi constaret, q̄ non licitis oneraret.
 Non est illicitum, iussum maioris agendum.
 Est domino semper parendum cuncta regenti.
 Plusquā̄m prelato, non iustum precipienti.

De contemplatione, & vita actiua.

Contemplare bona celi, poscens tibi dona.
 Iugiter eterna conferri, sede superna,
 Vt sic terrena spernas pro luce serena.
 Dicitur actiua bona vita, bonum faciendo.
 Contemplatiua, melior fit excelsa petendo.
 Mārtha bonam partem sumpsit domino famulando,
 Magdalena tamen meliorem fert specularando.
 Cur speculariuius in domino sis, vt bene viuas.
 Sancta gerens opera, sic fumes gaudia vera.

De oratione.

Sedulus exora, deum reuerenter adora.
 Vt sibi nunc gratum, faciat te postiq̄ beatum.
 Sæpe deum placat oratio, cor bene mundat.
 Hostes exuperat, coelos penetrando subintrat.
 Christo præsentat, quæ posces sedulus optat.
 Auxiliū præstat, his, quos tribulatio vexat.
 Nos deus orare, iussit simul & vigilare.
 Discipulis formam dans, orandi quoq̄ normam.
 Quæ breuis est, digna tenet in se cuncta petenda.

Septem petitiones orationes dominicæ.

Opater in cælis regnans, te posco fidelis.
 Nomen primo tuum, sit semper sanctificatum.
 Adueniat regnum cœleste tuum benedictum.
 Velle tuum terris, fiat per nos, & in altis.
 Da panem nostrum, nunc nobis cotidianum.
 Et parce nobis mala, sicut nos inimicis.
 Et si tentemur, non permittas superemur.

De domno yshu de

FLORETVS.

Sed nos a cunctis, defende malis & iniquis.

De conditionibus orationis.

Sit deuota, gemens oratio, sit pia, feruens.

Pura sit, assidua, discreta, sit operosa.

Iusta sit ac humilis, attenda, sitq; fidelis.

De ieiunio, & quomodo debet fieri, & de p̄cepto.

Abstineas seruans ieiunia, nulla relaxans,

Quæ iubet ecclesia seruari, scilicet.

Vult christus natus, ascensio, spiritus almus.

Sumpta dei genitrix, ieiunando vult venerari.

Ante diem festi, necnon apostolus omnis.

Exceptis iacobo, philippo, sicq; iohanne.

Cum quadragesima, iunguntur tempora quarta,

Et quæ pontifices, in sede sua statuere.

Quomodo debet fieri ieiunium, & de
consequentibus ad ipsum.

Adm ieiunabis, horam non anticipabis.

Crimina vitabis, epulis te non onerabis.

Pauperibusq; dabis, dominum laudando rogabis.

Carnem castigant ieiunia, crimina vitant.

Ad dominum mentem eleuant, faciuntq; placentem.

Donant virtutes & præmia dantq; salutes.

De verecundia.

Esto verecundus, si vis fore crimine mundus.

Erubeas fari res turpes, ac operari.

Custos virtutum pudor est, contra mala scutum.

Virtutum florem perdis, perdendo ruborem.

Non tamen erubeas, tantum q̄ commoda linquas

Quæ debent fieri, seu crimina cuncta fateri.

Nam hic rubor stultus crimen est, non bona virtus.

Sepe rubor generat scabiem, quia nescius extat.

Sis verax operæ, sis corde verus & ore.

G iiii

LIBER.

Verax laudatur, sed mendax vituperatur.
Verus doctrina sis, iusticia, quoq; vita.
Hoc semper teneas, nec propter scandala linquas.
Nunquam mentiri debes, nec falsa tueri.
Ut mala vitentur aliquando vera tacentur.
Sed cum iurabis, q; quicquid scis referabis.
Verum non cales vnquam, nec mala reueles.

De moderatione linguæ.

Non sis infestus, in cunctis esto modestus.
Optima res modus est, nã semp ad omnia prodest.
Noli laxare linguam, quoniam reuocare
Non poteris verbum quod dices forsã acerbum.
Coram quo dicas, quid, quomodo, quando requiras.
Dicas dicenda docte, fileas retinenda.
Modice responde, pulchre taceas verecunde,
Ut sic placetur quando te maior habetur.
Cum de maiore loqueris, sis cautus in ore,
Vtere sermone moderato cum ratione.
Qui spuit ad cœlum spũtum fœdat sibi vultum.

De fidelitate.

Si vis in cœlis fore gaudens, esto fidelis.
Cunctis præfertur vir qui legalis habetur.
Legalis domino sis semper ipsum amando.
Ac sibi parendo, nec non ipsum reuerendo.
Et dispensando domini bona multiplicando.
Legali probior non est, nec nomine maior.
Tanquam perfectus legalis, fiat bene rectus.
Non vult fraudare quenquam, nec damnificare.

De ingratitude.

Non sis ingratus domino si vis fore gratus.
Redde vices danti, plus qui dat cuncta tonanti.
Sumens donatum debes te reddere gratum.
Grates reddendo verbis, factis recoleudo.

FLORET VS.

Dicitur Ingratus benefactori male gratus.

Obluiscendo non reddendo ve nocendo.

De solutione debitorum.

DEbita solue cito, ne damnum detur amico,

Si cito non soluis, teipsum crimine voluis.

Soluere si tardas, fieri tibi grata retardas.

De discretione.

Uirtutum nutrix discretio dicitur esse.

Insuper est nutrix, quare non debet abesse.

Esto discretus, rerum libamine fretus.

Non bene discernes nisi te ratione gubernes.

Omnia discerne, quæ sunt bona vel mala cerne.

Elige quæ bona sunt, sed respue quæ nimis obsunt.

Sis circumspectus, vt nunquam sis male rectus.

Et sint directa per te, quæ sunt male recta.

De prudentia.

Prouideas cura vigilantia sæpe futura.

Non nocet cura, quæ sunt caueas nocitura.

Ac bona procura, non spectans tempora dura.

Ne tibi quid desit, prouisio prouida præsit.

Qui de venturis non prouidet, erit inermis.

Non confundetur qui præmunitus habetur.

Nescit prodesse, qui nescit prouidus esse.

Prouidus est plenus, improuidus extat egenus.

De largitate.

Sis largus & parcus, non vastator nec avarus,

Stat medio virtus, extrema tenet loca virtus.

Prodigus est dando nimium, cupidus retinendo.

Largus dans danda, parcus retinens retinenda.

Prodigus in vanis consumit, cur fit inanis,

Qui sua consumit, eget, & post vndiq; sumit.

Prodigus est prauus, sed peior fertur avarus,

Nam semper obest aliis, nunquam sibi prodest.

Quilibet excessus malus est cur sit bene pressus.
 Tu medium retine, modus est seruandus vbiq̃.
 Serua mensuram semper multum valituram.
 Da cito gaudenter, gratis, iuste, sapienter.
 Nam dona decorant hæc & meritum meliorant.
 De prædicatione, & conditionibus prædicatorum.

UT valeas esse doctor bonus, ista necesse
 Sunt tibi præcipue que debes corde tenere.
 Sit tibi vita decens, bona lingua, scientia prudens.
 Conueniensq̃ modus, intentio sit tibi christus.

De his quæ prædicanda sunt & quomodo.
Ammoda dic verba, sint sacra lege probata,
 Sic vt ab errore doctor caueasq̃ pudore.
 Sancta fides, culpa, virtus, & gloria plena.
 Hæc sunt præcipue per te sermone probanda.
 Sermo tuus gratus, sit verax & præmeditatus.
 Clare prolatus, feruens, bonus & moderatus.
 Vtilis, ornatus, sit congruus atq̃ probatus.
 Non tamen elatus sit, nec nimium faleratus.
 Semper sermones fac iuxta conditiones
 Illorum qui sunt præsentēs. nam mage profunt.
 Verba dei recita, documentis facta merita,
 Prodest doctior, ita si constet ei bona vita.

De correctione.

Hatrem corripere peccantem quisq̃ tenetur
 Vt careat scelere, nisi quando per ista timetur
 Deterior fieri, vel non correctus haberi.
 Vel si speretur q̃ proximus inde grauetur.
 Aut si tardetur, quia nondum tempus habetur.
 In simili peccans publice superis prohibetur.
 Vt bene corrigere valeas te corrige vere,
 Vt sic correctus possis reprehendere rectus.
 Qui non corrigitur aliorum facta videndo,

FLORETVS.

Corrigitur vel legitur aliorum malefacta sequendo.

Prauos corrigere virtus est maxima vere.

Iusti vexantur nisi prauī corripiantur.

De somno & vigilia.

PRudenter vigila, ne fallat mors neq; culpa.

Sunt promissa bona vigilantibus atq; corona.

Se bene ditabit meritū, bene qui vigilabit.

Sunt dormitantes reprobati, non vigilantes.

Christus ad orandum monuit nos, & ad vigilandum,

Vt cum tentemur, in nullo decipiamur.

Nam veniat absq; mora, mors qua non creditur hora.

Debes vitare nimium sero vigilare.

Nam vigilare nimis sero, nocet quando fit ignis.

Nempe sitim generat, in verbis tempora vastat.

Corpus saepe grauat, animam quandoq; molestat.

Surgere mane vetat, & crastina facta retardat.

Multi mala quæ facit nimius somnus.

Noli dormire nimis, aut pausando pigrescere.

Somnus enim nimis, est valde saepe nociuus.

Cor enim reddit pigrescens, reumata nutrit.

Vulnerat & mentem, sic ocia vana sequentem.

Tempus perdendo, & vitiiis alimenta gerendo.

Dat lasciuire carnem faciendo perire.

Quomodo se debet homo regere dum intrat

lectum, & quid dicere debet dū se leuat.

AVM vis dormire debet crux sancta preire.

Te sic commendes, domino reuerenter & ores.

Me tibi commendo semper deus alme, petendo

Vt me pausantem conserues, & vihilantem.

Me tibi virgo pia, genitrix commendo maria.

Tu mihi saluatric, sis semper & auxiliatrix.

Angele qui meus es, custos pietate superna,

Me tibi commissum serua, defende gubernata.

LIBER,

Sis mihi tutela michael, raphaelq; medela,
Et gabriel fortis, sis contra pericula mortis.
Hæc eadem facies de somno quando refurges.

De constantia.

SI vis regnare, studeas bona continuare.
Fac bona continue, poteris sic viuere tute.
Omnes virtutes currunt quærendo salutes.
Continuans cursum scandit constantia fursum.
Incipiunt multi, non perficiunt bona stulti.
Stultus mutatur, vt luna cito variatur.
Quolibet a vento agitur sicut arundo,
Sed prudens constat, vt sol sua lumina præstat.
Quod bene cœpisti comple, nam præmia donat
Christus vincenti, finis non pugna coronat.

De custodia quinque sensuum.

Visus, odoratus, auditus, visio, tactus.
Per te claudantur, ne sordes ingrediantur.

De visu.

NOli respicere, quæ possunt visa nocere.
Auertas visum tibi, ne tollat paradysum.
Intrat mors animas per visus sæpe fenestras.
Cor clausis portis euitat vulnera mortis

De auditu.

AVetbis vanis, mendacibus, atq; prophanis,
Aures auertas, & ipfas ad commoda vertas.
Audi sermones, missas, horas, rationes,
Sic te dispones ad rectas conditiones.

De odoratu.

NON sit odoratus, vnquam tuus immoderatus.
Christus odor tibi sit, cum plusquam cætera proffit.

De gustu.

STRINGE tuum gustum, qui vult consumere multum.
Plurima gustare vult, ventrem sæpe grauare,

FLORET V S.

Si gustum fequeris, nunquam bene proficeris.

Si tibi credideris, non sobrius efficeris.

De tactu.

Sic compeſce manus, ne tactus ſit tibi vanus.

Tangens immunda, manus ex hinc eſt male mūda.

Vt vites pœnas, res non tangas alienas.

Non aliquid tangas, male pro quo poſtea plangas.

De inceſſu.

Sic pedes cohibe, ne vadant ad mala prompte.

Non ad rixandum vadas, nec damnificandum.

Non ad credendum res vanas, nec recipiendum.

Ad dominum grefſus diſpone, tuosq; regressus.

Et que de facili, nequeunt aſſueta relinqui.

Non ſumas uſum, qui gignere poſſit abuſſum.

De honeſtate vitæ.

Sit tua mens munda, ſemper meditatio ſancta

Actio ſit iuſta, nec non intentio recta.

Commoda ſint verba, ſit conuerſatio grata.

Sit placidus geſtus, grefſus maturus, honeſtus.

Congrua ſit veſtis, ſociis ſociens honeſtis.

Compoſitos mores, habeas laudabilioreſ.

Quomodo trahendum eſt, bonum

exemplum ab omnibus.

Inſpice maiores, mediocres atq; minoreſ.

Collige ſic flores, virtutum commodioreſ.

Cum quibus orneris, ſalueris, & auxiliaberis,

Sis bene moroſus, & ad impia facta moroſus.

De modo viuendi, & conuerſandi.

Sis bene diſcretus, inter conuiuia lætus.

Tunc parce comede, mage parce pocula ſume.

Ac parce loquere, ſocios large reuerere.

Non ſis ad riſum pronus niſi ſit tibi viſum,

Quod bene conueniat, & honeſte tunc tibi fiat.

Illum homo deridet, qui multum vel cito ridet.

Non discurrendo, procedas vel saliendo.

Non vadas nocte, vel saltem eas bene docte.

Si possis tende, sociatus bene honeste.

Signa mali fugias, ne suspectus tibi fias.

A prava specie debet, se quisq; cauere,

Non habeas socios stultos, sed dogmate fultos.

Quo fugi
enda sunt
mala con-
sortia.

Cum sanctis habita, quæ sunt puerilia vita.

Elige doctorem, qui te faciat meliorem.

Elige consortem, qui sanctam det tibi fortem.

Qui bene vult agere, vel vitia facta cauere,

Prauorum fugere, debet consortia vere.

Si sanctos sequeris, sanctus sic efficeris.

Sed peruerteris, si peruersos comiteris.

Pomum corruptum, cito corrumpit sibi iunctum.

Omnia contacta, denigrat pix calefacta.

Sic maculat cunctos prauus socios sibi iunctos.

De ludis cauendis.

Non ad taxillos ludas, nam ius vetat illos.

Ludi vitentur, ne plurima damna sequentur.

Ludens disperdit res, famam, tempora perdit.

Fraudem committit, mendacia, scandala nutrit.

Se male ditare cupit, ac alios spoliare,

Clamat, blasphematur, trascitur, & male damnatur.

Infer litigia, periuria, verbaq; furta.

Ecclesiam spernit, nocet huic qui ludere cernit.

Languet, macrescit, dolet, amittendo calefit.

Perdens insanit, molestando corpus inatit.

Quamuis lætetur, modicum si forte lucretur.

In hoc non ditatur, iniuste si teneatur.

De fama.

Ir bone semper ama, q; sit tibi splendida fama.

Nomen habere bonum, fertur domini fore donum.

Quisq; habens vitam, non debet spernere famam.

Sancta tibi vita prodest, aliis tua fama.

Si propriam famam fieri vis semper honestam,

Crimina deuita, nam famam dat bona vita.

Nec dum per crimen, posses amittere nomen.

Sed mala per signa, fiet tua vita maligna.

De dispositione domus.

NE perdas subito, domui disponere scito.

Sic tua dispone, fac omnia cum ratione.

Sic vt portare, valeas sumptus moderare.

Qui nimis expendit, alienum postea prendit.

Vt bene sufficias, seruare statum sapienter.

Sumptus non facias, nisi iuxta posse libenter.

Nec plures teneas famulos inconuenienter.

In vitiis caueas vastare, quid insipienter.

Sed tibi prouideas, de rebus sufficienter.

In cunctis habeas mensuram conuenienter.

Discrete videas, quæ sunt facienda frequenter.

Et sic disponas, prout expedit ipsa decenter.

Quotidie multa nobis nascuntur agenda.

Cum sunt iam nata, velocius expedienda.

Aut aliter plura remanebunt perficienda,

Cum tibi sit cura, patrare negocia plura.

In primo cura, cuius mora plus nocitura.

¶ **V**ltimum cap. de morte, & eius sequela.

Ordet mors cuncta, quæ nascuntur sine cuncta.

Quæ prius vnita, soluit feriendo sagitta.

Nemo vitare mortem valet, aut superare.

Nam clausis portis, intrat loca singula fortis.

Nocte die cuiq;, mors insidiatur vbiq;

Sæpe necat subito, multos gladio bis acuto.

Quamuis incipias, bonus in medio quoq; fias

Si bene non finis, malus hic fert ad mala finis.

LIBER.

Cur bene credendo, peragens bona parua cauendo.
 Ne sis damnatus, sis semper obedire paratus.
 Viuere coneris bene. nam bene sic morieris.
 Vix bene viuentem, vidi prauè morientem.
 Non est mors subita, quam conscia bona vita.
 Defuntos opera sociant, non arua necera lia
 Sis animo fortis, instanti turbine mortis.
 Sis bene contritus, confessus, mentèq; punctus.
 Corpore munitus christi, membrisq; perunctus.
 Cunctis ignosce, veniam tribui tibi posce.
 Mundum postponas, nec amicos corde reponas.
 Summa tibi cura sit, q̄ mens sit bene pura.
 Christum laudare satagas, & sæpe rogare.
 Vt tibi condonet tua crimina, tēq; coronet.
 Subde voluntati domini te, corde libenti.
 Est virtus facere gratum, facienda neesse.
 Tunc bene nitaris, vt deuote moriaris,
 Tanquam catholicus, & christi verus amicus.
 In domino spera fidens, in virgine vera.
 Omnia deuote, velt intercedere pro te.
 Mortē commemoras christi, cum iugiter ores,
 Te cruce signando, veramq; fidem recitando,
 Commendans animam domino, qui condidit ipsam.
 Sed ne sis victus, caueas tunc dēmonis ictus,
 Nam tunc conatur plus dēmon & insidiatur,
 Vt desperare faciat, quem vult cruciare.
 Sed sibi non credas, nec ab his quæ dico recedas.
 Nunquam desperes de diuina pietate.
 Nec propria speres, fieri saluus probitate.
 Te potius firmes, saluatoris bonitate,
 Qui bene contritos, sperantes in deitate,
 Saluat clementer, miseranti fertilitate.
 Quantumcunq; malus fueris, poteris fore saluus.

FLORETUS.

Si bene contereris in fine libensq; fateris,
 Si nequeas ore, tunc saltem corde fateri,
 Pectus tundendo, signumq; crucis faciendo,
 In cruce pendentem latronem post morientem
 Christus saluauit, quia compatiendo rogauit.
 Ergo fide firma te christi nomine firma,
 Qui nunquam spernit quos contritos bene cernit.

De poenis inferni.

Post mortem poena sequitur vel gloria plena.
 Poena tamen purgans est vna, altera damnans.
 Mortali vicio moriens mors traditur orcho.
 Semper passurus poenas, nunquam rediturus.
 Nam non sunt digni residentes morte maligni
 Quod sint saluati, quia sunt valde maculati.
 Quamuis spectati spreuerunt esse beati.
 Cur sunt damnati iuste, semper cruciati.
 Et velut ingrati nunquam sunt inde leuati.
 Vermes cum tenebris, & verbera frigus & ignis,
 Daemonis aspectus, scelerum confusio luctus.
 Foetor, serpentes, languor, sine fine vrentes
 Prauos torquebunt, semperq; quiete carebunt.
 Esurient, sitient, deformes corpore fient.
 In terrae centro percussit turbine retro.
 Non est orandum pro damnatis neq; dandum.
 Nam supportari non possunt neq; iuuari.

De poenis purgatorii.

Qui sine mortali moritur tamen in veniali
 Vel non dum plena facta de crimine poena,
 Carcere seruatur, in quo grauiter cruciatur;
 Donec purgatus, scandit super astra beatus.
 Hos supportare nos possumus atq; iuuare,
 Ut cito purgentur, ac inde cito releuentur.
 Profunt defunctis, purganti carcere punctis,

H

LIBER.

Missa, preces, dona, profunt, ieiunia prona.

Ac per eos facta prope legata soluta.

De gaudiis paradisi,

QVI mundus moritur penitus, mox pace potitur
Gaudens in domino cum sanctis in paradiso.

Non decet orare pro sanctis, immo regare.

Debemus canere, nec non ipsos celebrare.

De cœlorum numero.

DENI sunt cœli referandi corde fideli.

Luna stat in primo, stat mercuriusq; secundo.

Ac venus in terno, sol vult lucere quarto.

Mars nitet in quinto, sed iuppiter ordine sexto.

Saturnus cœlo septeno sistitur alto.

Octavo cœlo stellas tibi esse reuelo.

Stat crystallinum super istos luce serenum.

Fulget in empireo summo paradus olimpo,

In quo sunt iuncta sine defectu bona cuncta.

Hic deitas trina regnat super omnia digna.

Astat regina sibi mater virgo benigna.

Inde hierarchia triplici sunt agmina nona.

Dat cherubin seraphinq; choros distinctio summa.

In medio dominans princeps simul atq; potestas.

Hinc virtutes sistunt, archangelus angelus atq;.

His homines grati reuerenter sunt associati

Iuxta pro merita præsente data sibi vita,

Secum laudantes dominum semper specularantes.

Cernit amatq; deum sanctus. fruitur, tenet ipsum.

Sic gaudet, psallit, laudat, sine fine quiescit.

Diues honoratus, tutus, liber, & sociatus.

Clarus, subtilis, agilis, non passibilis fit.

O quam ditati sunt cœli sede beati.

Semper honorati summe sunt glorificati.

Ergo mundanis rebus spretis quasi vanis,

QVINQVE CLAVIVM SAPIENTIAE,

Cœlica poscamus, & sursum cor teneamus,
Vt deus a pœnis protectos atq; catenis
Post mundi cursum faciat nos scandere sursum.
Vt (velut optamus) ibi semper eum videamus.
Qui dat cuncta bona, det nobis hæc pia dona.
Iste liber scriptus Floretus nomine dictus,
Per me collectus, sit per te sæpe relectus,
Ac intellectus, ac firmo corde receptus.
Factis productis, & sic pariet tibi fructus.
Cum quibus hic gratus fies, & sine fine beatus,
Christo clemente florum culto fauente.
Laus tibi sit christe bone simul sine fine.
Quo duce floretum scripsi bonitate repletum.
Te rogo des flores nobis fructus & odores.
Sic q̄ per mores summos habeamus honores.

¶ Finis.

¶ Incipitur liber primus, quinque
clauum sapientiæ.

Lilis est rudibus præsentis cura libelli.
Et facilem pueris præbet in arte viam.
Lactis & istar hêt qd̄ matris ab vberè fuggit
Infans, qui nondum mādere dura potest.

Hæc rudium mentes doctrina repente subibit
Vt facili saliant ad potiora gradu.
Huc properare rudes cupitis qui dona sophiæ,
Et dominum præcibus sollicitare piis.
Non (nisi dante deo) sapientiã datur vlla,
Et sine quo nullus rite peritus erit.
Omnis namq; salus, omnis sapientiã ab illo est,
Qui pater est rerum, conditor & dominus.
Principium leuetur magnis in rebus habere.
Quisq; potest, sed non sic sibi finis erit.

H 11

LIBER.

Ne cito quæ cupiunt defferuisse velint.
 Non datur extemplo bona post primordia merces
 Congrua, sed rectus præmia finis habet.
 Qui cupit ergo decus cuiuslibet artis habere,
 Inchoet, & bonum finem tendat ad vsq̃.
 Vt non ergo putes doceat q̃ vana libellus,
 Hoc (vt scire poteris) commoditatis habet.
 Hic & discipuli per congrua verba mouentur.
 Hic quoq̃ quid doceat quisq̃ magister erit,
 Donec discipuli vult quisq̃ sumere formam.
 Quid sibi conueniat præmonet liber iste.
 Iura magisterii cupiunt qui recte tenere.
 Hic quid eos doceat rite libellus habet.

UT tradunt veteres sapientia quinq̃ feratur
 Clauibus, sic statuit omnipotentis opus.
 At quoniam christus sapientia patris habetur,
 Hanc ipsam velut est, ducere nemo potest,
 Hanc igitur volumus mundano iure notare,
 Discere quam studiis labores omnis homo.
 Quæ possessores reddit quandoq̃ superbos,
 Sæpius & veram defferuisse facit.
 Sed tamen ista dei dat multis cognitionem.
 Et facit vt recolent, atq̃ sequantur eum.
 Ista monet mundi contemnere sæpe ruinas,
 Vnde fit vt multos linquere vana iuuet.
 Philosophi etiam (quamuis errasse probentur)
 Mundum cum pompis defferuisse patet.
 Istius ergo donum si vult accedere quisquam,
 Clauibus his aditum prorsus habere potest.

¶ Prima sapientia clavis est, legendi assiduitas.

ERgo qui prima vult ostia pandere clau,
 Hic legat assidue, & viuere nolit iners.
 Et sua non vanis ammittat tempora ludis.

QVINQVE CLAVIVM SAPIENTIAE.

Ne coeptum studium sic cito despiciat.

Abseq; labore graui, vix munera magna dabuntur.

Gratior est plenus vtilitate labor.

Claudatur omnino sibi ianua prima sophiæ

Cui custodia lectio satis non fuerit.

Sed datur accessus facilis cui tempore in omni,

Et legisse placet, nec vocasse iuuat.

Dogmata forte leui capiuntur magna labore,

Artis & ad summum sat cito currit homo.

Ast opus magno (fateor tibi vera) labore,

Si quis nosse cupit littera quid doceat

Auctorum magno simulatum scriptura profundo.

Et pelagi immensi non minus instar habet.

Tempore non magno tantum nisi scripta leguntur.

Qualiter ergo breui discere quis poterit.

Consulit ergo tibi lector res ipsa patenter,

Cautus vt assidue dogmata sumpta legas.

Secūda clavis sapientiæ est, memorię cōmendatio,

SI cupis ergo aditum clauis referare secunda,

Protinus ipsorum quæ leges esto memor.

Lectio crebra valet, quam non obliuio tollit.

Vt recolas plene, cum tibi præbet opus.

Proficit ille nunquam, cui semper lecta nouantur.

Quod putat aliud esse hoc erit illud idem.

Est iccirco decens repetantur vt ista frequenter,

Quæ cupias menti, fixa manere tuæ.

Vt cum forte tibi fuerint iam lecta necesse,

Ipsorum facile, possis adesse memor.

Cuiq; dare voluit naturæ prouida cura,

Dissimiles vultus, dissimilesq; animos.

Sunt cito qui capiunt doctrinam quamlibet atq;

Quæ memori discunt, omnia corde tenent,

Sunt qui difficile capiunt, sed dogmata sumpta

H iiii

LIBER.

Corde tenent memori quæ didicere semel.
 Atq; melancolicis cedit vis ista frequenter.
 Vnde fit vt tales discere pauca velint.
 Sunt hodie facile qui plurima dogmata discunt,
 Cras memores horum nullius esse valent.
 Quosdam sic ebetes prorsus natura creauit,
 Qui sumis studiis discere nulla valent.
 Consulit hiis ratio q̄ opus commune frequentant.
 Nec sua tempora propter requiem dent vitis.

Tertia clavis sapientiæ est, honor magistri.

SI præceptor referas studiosus honorem,
 Tunc reuoluta tibi tertia clavis erit.
 Quisq; vicem domini retinet de iure magister.
 Dignus honore quisq; ob hoc magister erit,
 Discipulus ciceronis erat cum magnus Achilles
 Plus etiam domino sæpe timebat eum.
 Plato etiam Socrati dignum ferebat honorem,
 Philosophus summus quamuis & ipse foret.
 Magnus Alexander, qui toto regnauit in orbe
 Profilit ex cursu quando vidit Socratem.
 Quanto maior eris, si subderis ipse magistro,
 Hæc tibi vera loquar, q̄ gloria tibi maior est.
 Nam sunt nonnulli qui delectantur honore,
 Et sibi latus honor numinis instar habent.
 Et siquidem magnum placidum retinere magistrum,
 Vt documenta sibi perstudiosa ferat.
 Est enim expertum, q̄ si contraria menti
 Dogmata det doctor, vix hæc discere quis poterit.
 Ergo discipuli lætum seruare magistrum
 Perstudeant, vt sic dogmata grata ferant.
 Pertimeant & venerentur eum, meritumq; laboris
 Non retrahant, optat præmia quisq; labor,
 Nam qui doctori gratum prætendit honorem,

QVINQVE CLAVIVM SAPIENTIAE.

Suscipiet & similem quando magister erit.

Quarta clavis sapientiae est, cōtēptus diuitiarum.

Quarta clavis sapientiae est, cōtēptus diuitiarum,
Quas qui corda tenent vix discere possunt.

Sperne diuitias. moneat cum philosophia

Ipsas qui sequitur qualiter eius erit.

Vtile sit cunctis cor non apponere gazis.

Est tamen vtilius discere quæ cupiunt.

Diuitias nullus sanctus cupit habere terrenas.

Afflue diuitiis, sed non peccabis in ipsis.

Cor non apponas, psalmus vt ipse docet.

In se cor apponit qui nihil studiosus exoptat.

Er præponit eas omnibus officiis.

Qui faciles auditus clavi velit pandere quarta,

Hæc stabili semper iussa tenore ligat.

Diuitiæ multis excæcant corda cupitæ.

Quisquis eas optat, hic nec honestus erit.

Nisi sapiens diuina refert in pagina falsum,

Auctorem studis nec bene proficient.

Ex his procedunt periuria, furta, rapina,

Criminis & multum vilia lucra ferunt.

Has magis quisq; cupit quanto magis multiplicantur,

Vnde fit vt subeat crimen auariciæ.

Quas qui sectatur colit idola, paulus vt inquit.

Atq; creatorem deserit ille suum.

Ex quibus ergo tibi tot crimina progrediuntur

Diuitias lector linquere rude stude.

Quinta clavis sapientiae est, frequens interrogatio.

Haud procul a vero potior quam reliquarum

Clavis quinta monet nosse velut poteris.

Hoc est vt quæras quæ sunt ignota frequenter,

A quocunq; vides posse satisfieri,

Prudentis mos est varias inquirere causas

H iiii

LIBER,

Ut valeat mentem certificare suam.
 Et quanto potior est tanto prudentior extat.
 A quocunq; valeat discere, si studeat.
 Qui super ambiguis cognoscere certa laborat,
 Laudibus extimis dignus ob hoc habetur.
 Discere si quenquam verecundia forte retardat,
 Improbis, insipiens, & reprobandus adest.
 Opportuna tibi semper prudentia gliscit.
 Nanq; solet dubitans quærendo certificari.
 Pandit enim gratis quæstio certa frequens.
 Pythagoram legimus nemphis petisse poetas,
 Ut quæ nesciret discere posse ab his.
 Hunc philosophum iam gracia tota tenebat.
 Miratur tanto nemphis & ipsa viro.
 Summis gymnasiis academia tota platonis,
 Cognita magnifici patribus orbis erat.
 Hic tamen ægyptum nimium peragrando labore,
 Venit ad architam qui quoq; magnus erat.
 Lac^{us} pueros foueat, forte hos panis adultos
 Ut triplici studio congruat ordoq; triplex.
 Tunc non diffident pueri grauitate laboris.
 Nec doctrina rudi congrua fortis erit,
 Nec leuitas nimia prouectum reddit inertem.
 Cum sibi quæ dantur plena laboris erunt.
 Indiscretus homo merito reprehenditur omnis,
 Qui propriis factis spernet habere modum.
 Omnibus in rebus res est discretio summa
 Et modus in rebus facit esse bonas.
 Nam quæcunq; facis si non discreueris ante
 Ad reprobum finem sæpe venire solent.
 Si quondam Tisbe melius discreta fuisset.
 Non denigrasset sanguine poma suo.
 Si genitus Phœbi, Phæton discretior esset.

QUINQUE CLAVIVM SAPIENTIAE.

Huic fuit exemplo scribendi iussa potestas.

Sed ditare aliis carmina cura fuit.

Terpsicore vrania manu venire tenendo.

Quas, erato sequitur musa iocunda satis.

Confoedere simul sumpto quoq; themate ditant.

Atq; liber dicunt iste secundus erit.

¶ Liber secundus, de quinque moderaminibus, quæ erga discipulos magister debet habere incipitur feliciter,

Atten⁹ hic noster per dogmata certa libellus

Discipulos docuit congrua iura sequi,

Ammodo qd deceat reuerēdos cura magistros

In paribus metris, talia nostra refert.

Nemo tamen speret qd derogat ipsa magistris

Doctrina, tantos instituendo viros.

At bene quæ noscunt ad eorum corda reducit.

Vt nihil indignum quisq; quod obsit amet.

Lædere doctores si mihi foret vlla voluntas,

Percuterem pectus forsitan ipse meum.

Sed nihil referam veterum, nisi verba virorum

Quod velut auctorem tempora nostra colunt.

Quod sint doctrinæ merito moderamina quinque

Credo qd in promptu quisq; magister habet.

Primum moderamen est, vitiorum correctio.

Ordine nanq; prius correctio sit vitiorum.

Quæ iuuenum mentes profus ad ima trahunt

Sicq; mouent animos, nisi sit castigata frequenter,

Vt nihil vel modicum discunt in his residentes.

Ergo si quis habet socios, quos diligit ipse,

A vitis retrahat, vocibus & baculo.

Si quem forte nimis correctio digna grauiabit.

Iura magisterii, tu tibi firma tene

LIBER.

Et si noluerit habere te forte magistrum,
 Ipsum discipulum non fatear tuum.
 Quamuis nobilibus stultis tamen esto superbus,
 Nec melius stultos perdomuisse potes.
 Ibit ad alterius forsā documenta magistri.
 Sed nisi qualis erit nullus habebit eum.
 Tu probus vitium tibi displicet illud,
 Pro quo te refugit cui vitiosa placent.
 Sed si forte alios socios nanciscitur ipse
 Omnes prorsus eant quibus vitiosa placent.
 Ipse magisterii teneas tibi recte vigorem.
 Esto constans animo ne moueare tuo.
 Commoueas alios, ipse placitura ministros
 Qui se doctrinæ supposuere tuæ
 Stulta loqui fatuus consueuit, recta peritus.
 Conuenienter eos non tenet vna domus.
 Si vitium senper reprehendis discipulorum
 Primum doctrinæ tunc moderamen habebit.

Secundū moderamen est, bonorū morū informatio.

SI cupis iuxta moderamen habere secundum,
 Informes socios moribus ipse bonis.
 Nam bene tunc rectus seruetur in omnibus ordo,
 Ut demptis vitiis instituire bonis.
 Dic quid eos doceat, quid competat vt documenta
 Quæ dederis nullo præpudiente ferant.
 Ut per honesta sequi totiens quis viderit eos.
 Dicat qui docet hos iure magister adest.
 Semper crescit honor, & gloria celsa magistro
 Cuius discipulus dicitur esse bonus.
 Moribus prauis si quis fuerit forte repletus,
 Ipsius in culpa iure magister erit.
 Hic quoq; discipulus si fuerit forte superstes,
 Vix vnquam poterit immemor esse tui.

QUINQVE CLAVIVM SAPIENITAE.

Rebus & exemplis (illa informatio vera est)

Instituas socios sæpius ipse tuos,

Rebus idem vt te videant exemplar honesti.

Sed quodcunq; monens tu videre sequi.

Nam quicumq; docet bona, cum male vixerit ipse

Se perimit iaculo reprobis ipse suo.

Tertium moderamen est, magistri temperata correctio.

Non nimium sociis consuescas esse ferus.

Indociles feritas immoderata facit.

Sæpe iurare solent, si ludrica congrua tangas.

Defessos recreant animos talia verba suos.

Maxima cum fuerit nimium vel lectio fortis.

Lætificent mentes qualicumq; feras.

Tullius illud idem, quotiens auditor abesct,

Iussit vt orator ludrica ponat ei.

Austerum vitis semper decet esse magistrum.

Præsertim in scholis cum coire simul.

Sed decet vt gratus sermone notetur,

Pro minimis etiam congrua verba ferens.

Congrua facta loco grauet hunc quæstio nulla

Sed sibi grata ferat nouerit vt melius.

Non nimium nugas referat cum quærit ab ipso.

Talia nanq; animos, sæpe grauare solent.

Non debet doctor sociorum spernere quenquam,

Vnius enim socius doctor esse solet.

Si noscent omnes quantum scit & ipse magister,

Vix cuperent forsân discere dogma suum.

Nec non pro minus solet aptior esse magister. *meo videri lege minus*

Pro quibus & reliquis gratia maior erit.

Fama volat, transitq; modum quocunq; feratur,

Hæc cito mortales deprimat atq; leuat.

Quicumq; ergo sibi famam seruarit honestam

Promeruit decori munera magna suo.

LIBER.

Neglector fame fiet neglector honorum.

Et merito cunctis ille perosus erit.

Quicumq; ergo sibi famam gliscit retinere

Omnibus hic studeat, gratus adesse bonis.

Sit cunctis mitis, tractabilis, atq; benignus.

Subleuet vt nomen prospera fama suum.

Et si displicet prauis, non sollicitetur,

Quis (nisi sit prauus) nemo placere potest.

Opto placere bonis, prauis odiosus haberi.

Nanq; solent odio prauos habere bonos.

Quartum moderamen est magistri discipulos triplex modus docendi.

Nunc superest quarti moderaminis optima cura

Qua sine perfectus nemo magister erit.

Congrua personis studeat conferre quibusq;

Nec superexcedat iura magisterii.

Instar habet siquidem veræ sapientia matris.

Lacte fouens pueros pane cibans validos.

Cum iuuenilis habet quid dens rodere possit.

Vnde queat vires sollicitare suas.

Quæ possessores reddit quandoq; superbos,

Sæpius & veram desseruisse facit.

Sed tamen ista dei dat multis cognitionem.

Et facit vt recolant, atq; sequantur eum.

Ista monet mundi contemnere sæpe ruinas.

Vnde fit, vt multos linquere vana iuuet.

Philosophi etiam (quamuis errasse probentur)

Mundum cum pompis desseruisse patet.

Istius erga donum si vult accedere quisquam.

Clauibus his aditum prorsus habere potest.

Prima sapientiæ clauis est, legendi assiduitas.

Ergo qui prima vult ostia pandere clauis.

Hic legat assidue, & viuere nolit iners.

lege Opto

QVINQVE CLAVIVM SAPIENTIAE.

Non aliqua tellus parte perusta foret.
Aschalaphus speciem nondum bubonis haberet,
Si discretus homo per sua verba foret.
Ex indiscretis veniunt mala plurima rebus,
Discretum merito quisq; probabit opus.

Quintum moderamen est magistri erga discipulos frequens quaestio cum satisfactio.

Quintum restat ei solum moderamen habendum
Qui vult doctoris munera bona sequi.

Hos igitur curet sat sollicitare frequenter,

Qui documenta sequi proposuere sua.

Nam solet esse vagum genus hoc nimiumq; petulum,

Respicias igitur socios, ut documenta firment.

Atq; cateruatim verba benigna refer.

Omnes sollicita videas quos fore vagantes.

Quid dubitent quaeras, atq; satisfacias.

A minimo poscas si nouerit omnia recte.

Hunc ignota docens praecipere q; studeat.

Vtq; rudes doceant iubeas saepe peritis

Exortando viros sapius ipse tuos,

Paulatim subeant morum documenta moderni.

Diffidunt aliqui lectio quando grauat.

Sed diffidenti conuitia congrua profer,

Quemlibet exemplo restituendo virum.

Torquentem in medio referas quemlibet atq; vagantem.

Dic sociis coram quam male cessit ei,

Et te siue alium ponas in honore magistrum

Quem labor & vehemens cura dedere tibi.

Si sit ingentiosus per idonea verba loquendo,

Cur poteris facile sollicitare suum.

Quid prodest tibi nobilitas, quid virtus clara parentum

Vt iuuenalis ait, stemmata quid faciunt?

Multa sub exemplis prodest recitare magistrum.

Multoties animos talia verba mouent.
 Discipulis quęcunq; potes placitura referre.
 Iugiter vt faciant dicta vel acta stude.
 Verum confiteor simul omnibus placere.
 Si nequeo saltem glisco placere bonis.
 Inuidiæ vitium probitas cui displicet omnis
 Absit, & vestrum cuiq; placebit opus.
 Cui bona nulla placent, nisi quæ mala iure probantur,
 Respuo quod placeant carmina nostra sibi.
 Omne bonum reprobat ergo qui reprobat istud.
 Argumenta feram hoc opus esse bonum.
 Cur non ergo bonis quę sunt bona iure placebunt,
 Si bona placent, cur mala forte placebunt.
 Nulus & auctorem (quia sit fortasse modernus)
 Spernat adhuc priscus (non dubitetur) erit.
 Tempore Nasonis fuit idem Maro modernus,
 Sed tamen habitus iure poeta bonus.
 Non ego q̄ tanto similis ferar esse poetę.
 Consuere tamen infimma summa sequi.
 Quod si magnates sua tunc metra colebant.
 Cur est indignum carmina nostra coli?
Iste liber merito rudium doctrina vocatur,
 Quod leuiter rudibus præparat artis iter.
 Hic quasi primus erit, quia lac puerile ministrat.
 Atq; valent leuitus dogmata nulla legi.
 Sum rudis, iccirco rudibus satis opto placere,
 Et dare quo valeam gratus fieri.
 Hæc sibi si placent citius pottora feremus.
 Nam bene pierides ad mea vota fauent.
 Lac degustetur pueris sine dentibus aptum.
 Dentibus exortis ammmodo panis erit.
 Cunq; renascentur septeno tempore dentes,
 Ossa parabit eis philosophia parens.

QVINQVE CLAVIVM SAPIENTIAE.

Incolumes proprios sapientia seruat alumnos.
Nanq; scit discrete matris habere modum.
Cuius corde humili si quis fomenta requirit.,
Non sinit expertem quemlibet esse sui.
Scripserat, sed totas impleuerat musa tabellas.
Si foret vlla vacans, carmina plura forent.
Tunc alias poscit, prohibet se calliopeia.
Cuius ad imperium qua; camoena fauet.
Nulla thalia dedit tabulas mihi grata camoena.
Addidit hoc scribas, edere iussa paro.
Scribe recedentes dixerunt quin; camoenę.
Nos iterum reuoces si tibi praebet opus.
Et tunc eximias referunt pro munere grates.
Urbe ergo nemorum haec loca grata petunt.
Dogmate perfecto factis exemplar habendum
Tradimus, & nostrum refert cito fama libellum.
Constituere simul doctores, vt ipsum
Suscipiant pueri discipuliq; rudes.

¶ Laus deo

¶ Compluti in Aedibus Michaelis de
Eguia Anno millesimo quinta
gentesimo, XXVI, Idib⁹
Iulii.

Jesus Maria VA

Handwritten flourishes and initials on the left side of the page.

¡aleal amigo quel libro hallaste
mucho te ruego que tengas cōciencia
mira el poder del alta potentia
mira mi amigo que no lo cōpraste
mira tu alma y cō serua tūvida
mira no entres donde no ay salida
Sino alli pagaras lo que no gana ste

Hallador mucho prudente
qual quiere que tu seras
ruego te muy humil mente
que vuelbas muy de repente
si el presente hallaras
si el amo saber queras
no mires otra casa
antes luego tu veras
si el pietud miraras
sellama hieronimo

Sala

